

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje pro území MAS Horní Pomoraví

Analytická část

Charakteristika území, analýza problémů a potřeb, strategická východiska

MAS Horní Pomoraví - lidé, příroda a tradice

Zpracováno v rámci roku 2014

EVROPSKÁ UNIE
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
INVESTICE DO VAŠÍ BUDOUCNOSTI

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obsah

1.	Úvod - Základní informace o MAS	3
1.1	Identifikace právnické osoby	3
1.2	Popis místního partnerství a orgány MAS	4
1.2.1	Organizační struktura partnerství MAS Horní Pomoraví o.p.s.	4
1.2.2	Struktura managementu MAS Horní Pomoraví.....	6
1.3	Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území.....	8
1.4	Definování odpovědnosti za realizaci.....	11
1.5	Strategie, jejichž realizace se odehrává na území.....	13
2.	Popis zapojení veřejnosti a členů partnerství	15
3.	Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie.....	16
4.	Způsob vyhodnocování ISÚ	17
5.	Analytická část.....	18
5.1	Území MAS	18
5.2	Sídelní struktura	20
5.3	Obyvatelstvo.....	21
5.3.1	Základní údaje	21
5.3.2	Vývoj počtu obyvatelstva	23
5.3.3	Věková struktura obyvatelstva.....	24
5.3.4	Vzdělanostní struktura obyvatelstva	25
5.4	Ekonomické ukazatele a trh práce	27
5.4.1	Ekonomicky aktivní obyvatelstvo	27
5.4.2	Uchazeči o zaměstnání	28
5.4.3	Podnikání.....	31
5.5	Vybavenost obcí	35
5.5.1	Technická vybavenost.....	35
5.5.2	Občanská vybavenost	36
5.6	Bydlení.....	39
5.7	Životní prostředí	42
5.7.1	Těžba surovin.....	42
5.7.2	Hydrologické poměry	43
5.7.3	Lesy	44

5.7.4	Chráněná území.....	44
5.7.5	Stav přírody a krajiny.....	47
5.7.6	Zemědělská krajina.....	49
5.8	Zemědělství	49
5.8.1	Zpracování a výroba potravin v regionu.....	51
5.9	Život v obcích.....	54
5.10	Vzdělávání, školství.....	60
5.11	Sociální oblast.....	63
5.12	Řízení obcí, informovanost, spolupráce	67
5.12.1	Řízení obcí.....	67
5.12.2	Informovanost	69
5.12.3	Strategie obcí.....	70
5.12.4	Sdružování, spolupráce a partnerské svazky.....	71
5.13	Turistický ruch	73
6.	Vyhodnocení rozvojového potenciálu území.....	80
6.1	Územní plánování.....	80
6.2	Rozvojový potenciál.....	83
6.2.1	Rozvojová území.....	83
6.2.2	Lidský potenciál území.....	88
6.2.3	Oblasti rozvoje území	91
6.3	Kapacity pro sdružování vlastních prostředků	91
	Seznam tabulek a obrázků.....	93

1. Úvod - Základní informace o MAS

1.1 Identifikace právnické osoby

MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Obecně prospěšná společnost

IČ: 277 77 146

Sídlo společnosti: Hanušovice, Hlavní č.p.137, PSČ 788 33

Telefon: + 420 583 285 615

Bankovní spojení žadatele:

web: www.hornipomoravi.eu, Email: info@hornipomoravi.eu Číslo účtu: 193758861/0600

MAS Horní Pomoraví o.p.s. je neziskovou organizací založenou za účelem rozvoje území, který je v souladu s principem trvale udržitelného rozvoje. Koncept udržitelného rozvoje je postaven na potřebě vyvážení tří základních pilířů života v dlouhodobém měřítku:

- ekonomický rozměr
- sociální rozměr
- environmentální rozměr

Rozvoj je založen na efektivním využívání místních zdrojů a pro realizaci projektů využívá organizace také krajské, národní a evropské dotace.

MAS působí v katastrech 46 obcí: Bohdíkov, Bohuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakubovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svěbohov, Šléglov, Štítý, Vikantice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.

Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony:

- Svazek obcí Regionu Ruda sdružuje 5 obcí
- Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko sdružuje 30 obcí, v rámci MAS jsou zapojeny všechny obce mikroregionu

Posláním MAS Horní Pomoraví o.p.s. je budování partnerské sítě subjektů ziskové i neziskové sféry a veřejného sektoru tak, že sdružuje fyzické i právnické osoby za účelem spolupráce v oblasti rozvoje venkova.

Organizace provádí následující činnosti formou obecně prospěšných služeb

- 1) Rozvoj území místní akční skupiny
- 2) Rozvoj partnerství
- 3) Příprava a realizace programu LEADER/ Komunitně vedeného místního rozvoje na území místní akční skupiny

Mezi doplňkovou činností organizace patří:

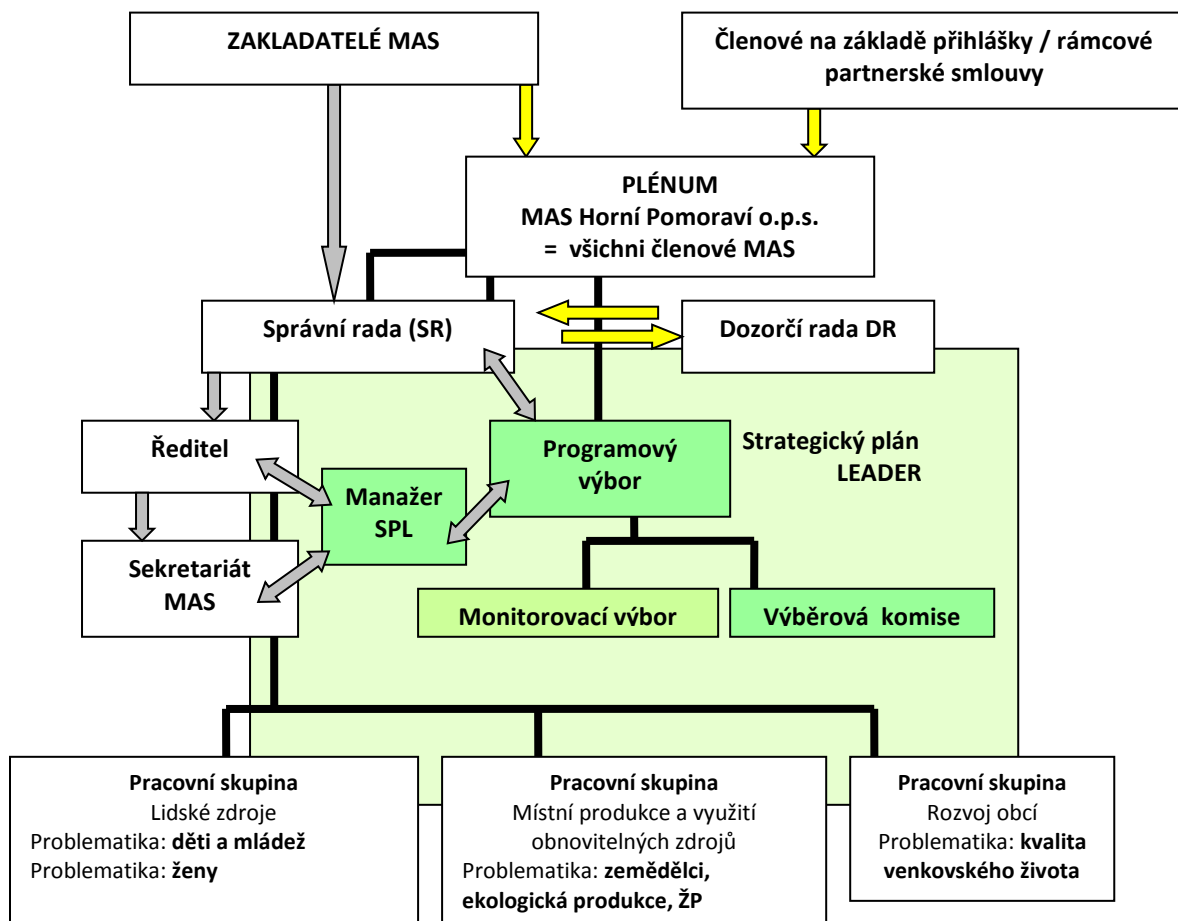
- Příprava a realizace rozvojových projektů
- Organizace vzdělávacích akcí, seminářů a odborných setkání
- Poskytování služeb v oblasti strategického plánování

- Zapojování veřejnosti do rozvoje území místní akční skupiny
- Propagace regionu

1.2 Popis místního partnerství a orgány MAS

1.2.1 Organizační struktura partnerství MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Obrázek č.1: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Zdroj: vlastní zpracování

Správní rada		
sektor	jméno	organizace
předseda		
podnikatel	Ing. František Winter	MARWIN v.o.s.
členové		
NNO	Ing. Josef Jurásek	OAK Šumperk
obce	Josef Sobotík	Svazek obcí MIZ
NNO	Bc. Jiří Karger	Charita Zábřeh
obec	Jana Gerešová	Obec Kopřivná
podnikatel	Petr Vokurka	VOBUS v.o.s.

Správní rada je vrcholným orgánem Společnosti, která především dbá na zachování účelu, pro nějž byla společnost založena, schvaluje rozpočet Společnosti a jeho změny, schvaluje účetní závěrku a výroční zprávu.

Dozorčí rada je kontrolním orgánem MAS Horní Pomoraví o.p.s. Dozorčí rada je povinna upozornit správní radu na porušení zákonů, ustanovení Zakládací smlouvy nebo Statutu, na nevhodné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti bez zbytečného prodlení poté, co se o těchto skutečnostech dozví.

Dozorčí rada		
sektor	jméno	organizace
předseda		
podnikatel	Ing. Jiří Mazák	OSVČ
členové		
obec	Dana Hošková	Obec Bratrušov
NNO	Josef Klimek	Spolek Metoděj o.s.
podnikatel	Ing. Vojtěch Novotný	OSVČ
obec	Josef Kozák	obec Jindřichov
NNO	František Ambroz	SDH Hanušovice

Programový výbor

Orgán odpovědný za přípravu a realizaci Strategického plánu LEADER – tvorba Fichí, tvorba dokumentu

Předseda: Ing. Luděk Hatoň, starosta obce Bohdíkov, dříve vedoucí finančního odboru Okr. úřadu Šumperk

Místopředseda: Ing. Přemysl Čech, zemědělec, poradce v ekolog.zemědělství

Členové: Martina Šťastná, starostka obce Svěbohov

Ing. Miroslav Buchta, podnikatel, ekonom, účetní

PaedDr. Božena Sojáková, zástupce za NNO, absolventka kurzu poradců venkova ÚZPI

Jana Lysáková, zástupce za podnikatele

Vlasta Jandrtová, zástupce za podnikatele, zkušenosti s projektovým řízením PRV

Pavel Mrázek, zástupce za NNO

Bc. Eva Halenková, zástupce za NNO

Výběrová komise

Orgán podílející se na přípravě Strategického plánu LEADER, připomínkování fichí a dokumentu – tvorba monitorovacích a hodnotících kritérií, systému hodnocení projektů

Předseda: Mgr. Alena Vokurková, ředitelka ZŠ a MŠ Bohdíkov, zkušenosti s projektovým řízením

Místopředseda: Miloš Spurný, podnikatel, zkušenosti s projektovým řízením

Členové Ivar Směšný, zástupce za NNO, zkušenosti s projektovým řízením

Ing. Zdeněk Axmann, starosta obce Jedlí, zkušenosti s projektovým řízením

Petr Janků, zástupce za NNO

Oldřich Tanert, starosta obce Ruda nad Moravou, zkušenosti s projektovým řízením
 Antonín Marinov, starosta obce Malá Morava
 Walter Köhler, podnikatel, zkušenosti s projektovým řízením
 Jan Kunčar, starosta obce Hoštejn
 Libor Diviš, zástupce podnikatele

Monitorovací výbor

Monitorovací výbor je **výkonným orgánem programového výboru, který monitoruje realizované projekty**, kontroluje plnění podmínek prováděných projektů, hodnotí realizaci strategického plánu prostřednictvím plnění stanovených indikátorů

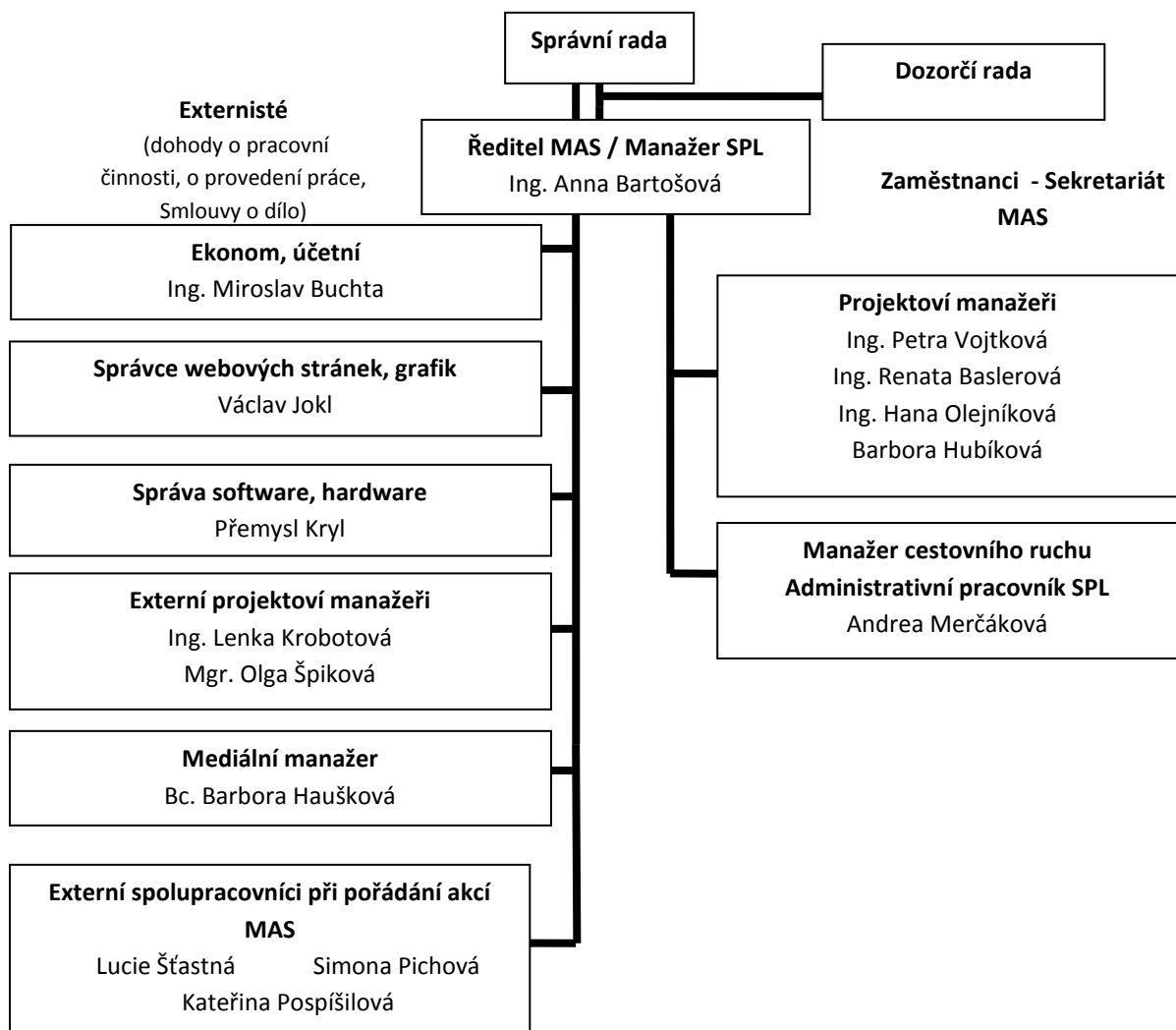
Předseda: Ing. Anna Bartošová, ředitelka MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Členové: Václav Jokl, předseda K.R.A.P. o.s.

Mgr. Olga Špiková, tajemnice NS MAS ČR (Národní síť MAS České republiky)

1.2.2 Struktura managementu MAS Horní Pomoraví

Obrázek č.2: Organizační schéma managementu MAS Horní Pomoraví o.p.s. (stav k 1.1.2014)

Kancelář MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Administrativní zázemí pro zapojení veřejnosti – tvorba pozvánek na jednání, zápisů, organizace a vedení diskuse, sběr dotazníků, zpracování statistických dat, zpracování strategických dokumentů a jejich výstupů do podoby pro SPL, tvorba jednotlivých částí SPL dle návrhů Programového výboru, zapracování fotodokumentace, zprostředkování komunikace mezi subjekty podílejícími se na tvorbě SPL

Ředitelka MAS:	Ing. Anna Bartošová - projektový manažer, školený poradce ÚZPI
Předseda správní rady MAS:	Ing. František Winter, projektový manažer, školený poradce ÚZPI, poradce v ekolog.zemědělství, předseda Národní sítě MAS ČR
Interní projektoví manažeři:	Ing. Renata Baslerová – projektový manažer, Ing. Petra Vojtková, manažerka SPL Ing. Hana Olejníková – projektový a organizační manažer Barbora Hubíková, projektová manažerka
Administrativní pracovníci:	Andrea Merčáková – administrativní pracovník SPL, manažerka cestovního ruchu
Externí projektová manažerka:	Mgr. Olga Špíková, projektová manažerka Ing. Lenka Krobotová, projektová manažerka
Externí pracovníci:	Simona Pichová – organizační manažer Bc. Barbora Haušková – PR manažer

Rozdělení odpovědnosti – úroveň organizačně administrativní

Ředitel společnosti

- koordinuje aktivity směřující k prohloubení spolupráce v regionu
- připravuje návrh rozpočtu Společnosti
- koordinuje součinnost jednotlivých orgánů Společnosti
- koordinuje činnost manažerů Společnosti
- zajišťuje vzdělávání pracovníků informačních center zřizovaných Společností nebo jejími členy
- zastává funkci tiskového mluvčího Společnosti
- zajišťuje spolupráci se státní správou a samosprávou zajišťuje lobby ve prospěch Společnosti a regionu

Projektoví manažeři

- zajišťují poradenství pro členy Společnosti
- provádějí projektové řízení pro Společnost i členy Společnosti
- zajišťují vzdělávání pro členy Společnosti
- zveřejňují aktuální informace z činnosti Společnosti
- manažer SPL: zajišťuje přípravu a realizaci SPL

Manažer cestovního ruchu

- koordinuje aktivity v oblasti cestovního ruchu v regionu
- koordinuje přípravu a vydávání propagačních a prezentačních materiálů regionu
- zajišťuje komunikaci mezi informačními centry v regionu

Pracovník IC Hanušovice, organizační manažer

- zajišťuje provoz informačního centra v Hanušovicích
- spolupracuje při přípravě a vydávání propagačních a prezentačních materiálů regionu
- organizačně se podílí na přípravě a realizaci vzdělávacích, kulturních a sportovních akcí v regionu

Ekonom, účetní

- vede účetnictví Společnosti
- spolupracuje na přípravě rozpočtu Společnosti
- přehled o stavu financování, zpracovávání dílčích i závěrečných zpráv

Správce webových stránek

- zajišťuje provoz webových stránek <http://www.hornipomoravi.eu>
- graficky připravuje propagační a prezentační materiály

MAS Horní Pomoraví o.p.s. provozuje od 1.7.2008 Informační centrum v Hanušovicích a v rámci regionu působí v kanceláři v Hanušovicích

1.3 Historie MAS, zkušenosti s rozvojem území

MAS Horní Pomoraví o.p.s. ve své současné podobě vystupuje od 1.7. 2008 jako nezisková organizace sdružující podnikatelské subjekty, neziskové organizace a místní samosprávy na území 46 obcí.

Ovšem historie existence místního partnerství na tomto území sahá do roku 2005, kdy se postupně začala utvářet **MAS Zábřežsko o.p.s.**, která oficiálně vznikla **26.4.2006** na území Svazku obcí Mikroregionu Zábřežsko. Krátce poté také vznikla **MAS Horní Pomoraví o.p.s.**, k datu 4.9.2006

Vznik partnerství, způsob oslovování

2005 – 2006 Ustanovení místního partnerství – osvěta, propagace; hledání priorit území

Místní partnerství se utvářelo v roce **2005 – 2006** díky „osvícenému“ subjektu – na Zábřežsku to byli představitelé Svazku obcí mikroregionu Zábřežsko (manažerka Ing. Anna Bartošová absolvovala v roce 2005 kurz venkovských manažerů, pořádaný ÚZPI, ke starostům začaly pronikat informace o nové metodě spolupráce). V roce 2005 bylo Zábřežsko velmi dobře fungujícím regionem, kde se dalo hovořit o efektivním partnerství mezi obcemi, navíc v praxi již byly tvořeny projekty za účasti veřejnosti – např. Strategie rozvoje cestovního ruchu mikroregionu Zábřežsko, na níž se podíleli také podnikatelé a NNO. K jednáním byli většinou přizváni na základě zaměření vlastní činnosti a řešené problematiky – tvořili pracovní skupiny.

Na Hanušovicku byl zakladatel zemědělský subjekt (jelikož zde mikroregion nefungoval) – jehož představitel pan František Winter se zúčastnil společně se zástupci Olomouckého kraje a také s manažerkou MAS Zábřežsko na přelomu 3-4/2006 poznávací cesty do Irského regionu Duhallow. Irský příklad byl natolik přesvědčivý, že pan Winter začal osobně přesvědčovat další zemědělské podnikatele, postupně obce v regionu a zástupce neziskových organizací.

Po poznávací cestě v Irsku začala spolupráce obou regionů, kdy se spojily dlouho získávané zkušenosti ze spolupráce, vědomosti z absolvovaných kurzů manažerky Zábřežska s nadšením a přesvědčovacími schopnostmi tahouna regionu Hanušovicka.

Tvorba místního partnerství byla založena na informování široké veřejnosti, prostřednictvím veřejných jednání, webové prezentace, prezentace na zemědělských akcích, prezentace na setkání starostů, kteří byli motivováni, aby na jednání pozvali zástupce svých místně příslušných neziskových organizací.

Tato informační kampaň trvala téměř rok, ale byla zároveň na obou území spjata ustanovením organizační struktury a s tvorbou Strategie rozvoje území. Pro tuto aktivitu byla ke spolupráci přizvána organizace, která má v regionu největší zkušenosti se zapojováním veřejnosti, a to Centrum pro komunitní práci Střední Morava, která nezávisle spolupracovala s oběma územími na vytvoření Integrovaných strategií rozvoje.

V průběhu tvorby strategie byl kladen důraz na zapojení veřejnosti a obě MAS se těmito setkáními také prezentovaly a získávaly stále větší počet členů.

2007 - tvorba Integrovaných strategií území, realizace projektů Programu LEADER ČR, profesionalizace projektového týmu

V roce **2007** zaznamenaly obě MAS úspěch v rámci **Programu LEADER ČR**, kdy spolupráce mezi oběma územími již byla natolik silná, že vznikal společný projektový tým a příprava, realizace a vyhodnocení programu probíhalo společně.

MAS pořádá vzdělávací a informační semináře a připravuje tak subjekty v regionu na tvorbu strategie a učí je projektovému řízení.

Vytváří se pracovní skupiny, které řeší jednotlivé oblasti rozvoje.

V tomto roce dochází také k další profesionalizaci projektového týmu, kdy jsou proškoleni další 2 členové MAS jako venkovští projektoví manažeři – František Winter a PaedDr. Božena Sojáková. Vzhledem k nedostatečným finančním zdrojům, pracují manažeři převážně jako externisté, ale je zahájena diskuse o nutnosti stálých úvazků a zavedení vlastního poradenského servisu v území, přičemž se stále zdůrazňuje větší efektivita společného postupu.

MAS také společně prezentují nejen vlastní činnost (účast na veletrhu Země Živitelka 2007), ale prezentují také schopnost neziskových organizací a škol v regionu (Den mikroregionu Zábřežsko 2007, Den Horního Pomoraví 2007, kde se prezentují zájmové kroužky a školy prostřednictvím kulturních vystoupení a prezentačních stánků).

Díky úspěšné realizaci prvních projektů (a patřičné prezentaci úspěchů) dochází k šíření tzv. „pozitivní závisti“ – což venkov umí a do činnosti MAS se zapojují další subjekty.

Prostřednictvím Programu LEADER ČR jsou vybaveny 2 kanceláře (Zábřeh, Hanušovice) tak, aby měli žadatelé blízko ke svým poradcům.

MAS Horní Pomoraví o.p.s. se stává členem Národní sítě MAS ČR.

2008 - sjednocení MAS, tvorba Strategického plánu LEADER, profesionalizace projektového týmu

Na činnost projektového týmu přispěly obce a díky tomu MAS provádí projektové řízení za velmi výhodných podmínek, tzn. o dotace mohly žádat všechny subjekty i neziskové organizace.

MAS se připravuje na podzimní výzvu PRV a tvoří Strategický plán LEADER, další kola jednání. MAS je úspěšná v žádosti o podporu vzdělávacího projektu v rámci PRV – zahajuje celoroční školení zaměřené na zhodnocení místní produkce (pro zemědělce a zpracovatele produkce). MAS se zaměřila na zavedení značení místní produkce.

Pan František Winter, který je předsedou Správní rady MAS Horní Pomoraví o.p.s. se stal předsedou Výboru NS MAS ČR; členem předsednictva SPOV Olomouckého kraje a členem správní rady Národní observatoře venkova.

V roce 2008 již projektový tým MAS poskytuje poradenské služby v rámci různých dotačních zdrojů – obcím, neziskovým organizacím a podnikatelům. Pravidelně měsíčně rozesílá – „Monitoring dotačních zdrojů“ a v případě zájmu místních subjektů nejen pomáhá sestavovat žádosti o dotace, ale také pomáhá s realizací a vyhodnocením. Probíhá monitoring dopadu Programu LEADER ČR 2007 a hodnocení realizace Integrované strategie území.

K 1.7.2008 také dochází k faktickému spojení obou MAS (Zábřežsko a Horní Pomoraví), vzniká tak MAS Horní Pomoraví o.p.s., která pokrývá území 46 obcí. Projektový tým již nepracuje pouze externě a jsou přijati další zaměstnanci.

MAS rozšiřuje své činnosti v oblasti cestovního ruchu a stává se provozovatelem Informačního centra v Hanušovicích, opět se účastní veletrhu Země Živitelka 2008, pořádá Den Horního Pomoraví a podílí se na pořádání dalších kulturních akcí v regionu.

2009 - 2013 Realizace Strategického plánu Leader – „V harmonii s přírodou“

Dne 27.3.2009 byla obdržena informace o finanční podpoře Strategického plánu LEADER (SPL) a následně na tuto skutečnost byla vyhlášena 1. Výzva SPL „V harmonii s přírodou“. V letech 2009 – 2013 bylo vyhlášeno celkem 8 výzev pro realizaci SPL, v rámci kterých bylo podpořeno celkem 144 projektů částkou 60,5 milionů korun.

MAS poskytovala také poradenskou činnost v rámci dalších dotačních programů. Mezi nejvíce využívané programy byly granty Olomouckého kraje, Program obnovy venkova Olomouckého kraje, Program rozvoje venkova, programy Státního fondu životního prostředí a další.

MAS svoji činnost i členy prezentovala účastí na veletrzích - Regiontour v Brně, ITF SlovakiaTour v Bratislavě, Holiday World Praha, Utazás v Budapešti, Veletrh Země Živitelka v Českých Budějovicích a dalších regionálních i celostátních akcí.

Od roku 2010 byla za podpory Olomouckého kraje a MZe zavedena regionální značka „JESENÍKY - originální produkt ®“, která umožňuje značení místních výrobků. V roce 2011 byly certifikovány v systému také služby stravovacích a ubytovacích zařízení a v roce 2012 jsme jako první v republice přistoupili k certifikaci zážitků. Ke konci roku 2013 je certifikováno celkem 46 výrobků, 18 služeb a 7 zážitků.

1.4 Definování odpovědnosti za realizaci

V rámci přípravy strategie jsou využity nástroje komunitního plánování - místní aktéři vč. manažerů a zaměstnanců MAS se podílejí na vytváření obsahu strategie, čímž je zaručeno nejen reálné stanovení cílů, ale také jejich porozumění a porozumění postupu realizace strategie. Dále jsou zapojeni proškolení manažeři MAS a externí odborníci tak, aby byla zajištěna provázanost, předepsaná struktura dokumentu a další náležitosti potřebné k vytvoření strategického dokumentu.

Stěžejním bodem Strategické části dokumentu je nastavení indikátorů a s tím související následné stanovení bodovacích kritérií pro výběr projektů v rámci Programového rámce, se kterým souvisí schopnost hodnotitelů v průběhu realizace strategie vybírat nejlepší projekty.

Realizace strategie

Nositelem strategie CLLD je Místní akční skupina. Realizace integrovaného nástroje spočívá jednak v přípravě a realizaci projektů nositele a jednak v iniciaci a asistenci při přípravě a realizaci projektů jiných subjektů, které naplňují integrovaný nástroj.

Místní akční skupina může být příjemcem a může provádět projekty v souladu se strategií komunitně vedeného místního rozvoje. Místní akční skupina také může realizovat projekty spolupráce ve vazbě na SCLLD s jinými MAS v rámci ČR nebo v rámci EU.

Monitorování, evaluace

Podmínkou pro úspěšnou implementaci strategie je kvalitní vyhodnocování realizace jednotlivých nástrojů. MAS nastaví indikátory z Národního číselníku indikátorů 2014-2020 a v souladu s metodickým pokynem „Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014-2020.

Nástrojem pro monitorování je jednotný monitorovací systém, zajišťující sběr územně identifikovaných informací (dat) o projektech, věrně dokumentujících jednotlivé fáze realizace projektů. MAS bude každoročně předkládat Zprávu o plnění integrované strategie. Součástí zprávy bude přehled schválených a realizovaných projektů a plnění indikátorů, dodržení harmonogramu a finančního plánu. Na základě hodnocení dosaženého pokroku v realizaci strategie a hodnocení kontextu v rámci regionu bude moci MAS v monitorovací zprávě navrhnout změny ve strategii.

Po ukončení posledního projektu bude MAS předkládat Závěrečnou zprávu o plnění integrované strategie.

Odpovědnost výše popsaných aktivit realizace strategie je rozdělena dle struktury místní akční skupiny následovně:

Kompetence/ odpovědnost orgánů MAS při realizaci strategie:

Nejvyšší orgán – tvořen všemi partnery MAS, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49% hlasovacích práv.

Ve vztahu k realizaci strategie provádí:

- nese odpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) v územní působnosti MAS
- zřizuje povinné orgány: rozhodovací orgán, kontrolní a výběrový orgán
- schvaluje SCLLD, schvaluje způsob hodnocení a výběr projektů, zejména výběrová kritéria pro výběr projektů

Rozhodovací orgán – členové rozhodovacího orgánu musí být voleni z partnerů MAS, přičemž veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49% hlasovacích práv.

Ve vztahu k realizaci strategie provádí:

- schvaluje výzvy k podávání žádostí
- vybírá projekty k realizaci a stanovuje výši alokace na projekty na základě výběrového orgánu

Výběrový orgán – členové výběrového orgánu musí být voleni ze subjektů, které na území MAS prokazatelně působí. Doba mandátu je max. jeden rok, opakované zvolení je možné. Veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49% hlasovacích práv.

Ve vztahu k realizaci strategie provádí:

- předvýběr projektů na základě objektivních kritérií – navrhuje jejich pořadí podle přínosu těchto operací k plnění záměrů a cílů SCLLD.

Kontrolní orgán – členové kontrolního orgánu musí být voleni z partnerů MAS.

Ve vztahu k realizaci strategie provádí:

- dohlíží na to, aby MAS vyvíjela činnost v souladu se zákony, platnými pravidly, standardy MAS a SCLLD
- kontroluje metodiku způsobu výběru projektů MAS a její dodržování, včetně vyřizování odvolání žadatelů proti výběru MAS
- zodpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD (zpracovává a předkládá ke schválení rozhodovacímu orgánu indikátorový a evaluační plán SCLLD).

Kancelář MAS – min. vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD musí být v pracovně právním vztahu

Ve vztahu k realizaci strategie provádí následující aktivity, pokud nejsou přímo svěřeny některému z výše jmenovaných orgánů (případně připravuje podklady pro aktivitu daného orgánu):

- zvyšování způsobilosti místních aktérů pro vypracovávání a provádění projektů, včetně jejich schopností v oblasti projektového řízení
- vypracování nediskriminačního a transparentního výběrového řízení a objektivních kritérií pro výběr operací, jež brání střetu zájmů a zajištění, aby nejméně 50% hlasů při rozhodování o výběru projektů měli partneři, kteří nejsou veřejnými orgány; výběr projektů musí probíhat na základě písemného postupu;
- při výběru projektů zajišťování jejich souladu se strategií komunitně vedeného místního rozvoje tím, že stanoví jejich pořadí podle přínosu těchto projektů k plnění záměrů a cílů strategií;

- příprava a zveřejňování výzev k podávání návrhů nebo průběžného postupu pro předkládání projektů, včetně vymezení kritérií výběru;
- přijímání a posuzování žádostí o podporu;
- výběr projektů k realizaci a stanovení výše podpory
- předkládání seznamů vybraných projektů řídicímu orgánu odpovědnému za závěrečné ověření způsobilosti před schválením projektů k realizaci;
- sledování průběhu provádění strategie komunitně vedeného místního rozvoje
- sledování podporovaných projektů
- vykonávání zvláštních hodnotících činností souvisejících se strategií

Dále zajišťuje provoz a aktualizaci internetových stránek, které obsahují minimálně tyto informace:

- a) zřizovací dokumenty
- b) aktuální seznam partnerů a zájmových skupin MAS
- c) adresa sídla a kanceláře, konzultační hodiny a kontaktní osoba
- d) mapa územní působnosti
- e) výroční zpráva o činnosti a hospodaření MAS
- f) seznam členů povinných orgán (rozhodovacího, výběrového a kontrolního orgánu)

Podrobná definice odpovědnosti za realizaci strategie je obsažena v implementační části strategie, kde jsou definovány konkrétní aktivity a výstupy, rozdělení odpovědnosti, postupy implementace. Obsahuje také měřitelné indikátory, pomocí nichž je možné určit stupeň naplňování strategie. Kapitola implementace podrobněji popisuje úlohu MAS v implementačním procesu a vlastní postup implementace – jak probíhá vlastní realizace projektů v území, jak se vyhodnocuje postup implementace, jak jsou nastaveny kompetence jednotlivých aktérů, jak se vyhlašují výzvy, jak se komunikuje s potenciálními žadateli, jak je řešena publicita, apod..

1.5 Strategie, jejichž realizace se odehrává na území

V následující tabulce jsou uvedeny názvy vybraných významných strategických dokumentů včetně odkazu, kde je možné je získat. Nejsou zde uváděny všechny zdrojové dokumenty – jsou zmíněny jen ty, které mají značný přesah mimo území obce nebo jsou svým charakterem pro některé z témat klíčové.

Tabulka č.1 : Relevantní významné strategické dokumenty

Č.	Název dokumentu	Kde jej lze získat
	Stát	
1	Dohoda o partnerství	http://www.mmr.cz/cs/Ministerstvo/Ministerstvo/Pro-media/Tiskove-zpravy/2014/Vlada-schvalila-Dohodu-o-partnerstvi-pro-programov
2	Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020	http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-CR-2014-2020

	Kraj	
1	Zásady územního rozvoje	http://www.kr-olomoucky.cz/zasady-uzemniho-rozvoje-cl-185.html
2	Program rozvoje územního obvodu Olomouckého kraje	dokument je v roce 2014 aktualizován - http://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-uzemniho-obvodu-olomouckeho-kraje-cl-537.html
3	Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Olomouckém kraji pro roky 2011-2014	http://www.kr-olomoucky.cz/strednedobe-planovani-socialnich-sluzeb-cl-288.html
4	Analytický část koncepce rozvoje venkova Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/4190/analyticka-cast-krv-ok.pdf
5	Koncepce zemědělské politiky a rozvoje venkova v OK	http://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-zemedelske-politiky-a-rozvoje-venkova-v-ok-cl-702.html
6	Koncepce rozvoje tělovýchovy a sportu v Olomouckém kraji	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1181/aktualizace-koncepce-rozvoje-telovychovy-a-sportu-v-olomouckem-kraji-pro-2014-2018.pdf
7	Koncepce environmentální výchovy, vzdělávání a osvěty Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/clanky/dokumenty/1183/koncepce-neviromentalni-vychovy-a-osvety-ok.pdf
8	Koncepce ochrany přírody a krajiny pro území Olomouckého kraje	http://www.kr-olomoucky.cz/koncepce-ochrany-prirody-a-krajiny-pro-uzemi-olomouckeho-kraje-cl-364.html
9	Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje 2014-2020	http://www.kr-olomoucky.cz/program-rozvoje-cestovniho-ruchu-olomouckeho-kraje-2014-2020-cl-2686.html
Mikroregiony, obce		
1	Strategie rozvoje Mikroregionu Zábřežsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
2	Územní energetická koncepce Mikroregionu Zábřežsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
3	Strategie cestovního ruchu Mikroregionu Zábřežsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
4	Marketingová studie cestovního ruchu Mikroregionu Zábřežsko	http://www.zabrezsko.cz/strategicke-dokumenty
5	Územní plány obcí	webové stránky jednotlivých obcí

2. Popis zapojení veřejnosti a členů partnerství

Při tvorbě strategie se uskutečnilo v průběhu **roku 2013** celkem **12 komunitních projednávání**, kterých se účastnili

- 1) zástupci veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru, kteří byli osloveni a delegováni prostřednictvím zastupitelstev obcí a měst
- 2) členové MAS
- 3) veřejnost z řad aktivních občanů

Na přípravě **analytické části** (tvorba SWOT analýzy regionu, audit zdrojů, tvorba vize a opatření jednotlivých oblastí) se podílelo **181 osob** a proběhlo celkem **7 jednání**.

Harmonogram a náplň komunitního projednávání analytické části ISRÚ:

Zábřeh	20. února 2013	SWOT analýza
Hanušovice	21. února 2013	SWOT analýza
Hanušovice	26. března 2013	Audit zdrojů, tvorba vize
Zábřeh	27. března 2013	Audit zdrojů, tvorba vize
Olšany	23. května 2013	Opatření - zemědělství, podnikání, zaměstnanost, cestovní ruch
Olšany	13. června 2013	Opatření - infrastruktura, obyvatelstvo
Hanušovice	30. července 2013	Opatření – příroda/EVVO, vzdělávání a školství, kultura, sport, volnočasové aktivity

Tabulka č. 1.: Struktura účastníků veřejných projednávání dle sektorů

SEKTOR	Počet účastníků	%
Veřejný	77	43%
Soukromý	44	24%
Neziskový	37	22%
Školy	21	12%
Celkem	181	100%

Ke tvorbě **strategické části** se uskutečnilo **5 setkání pracovních skupin** (Lidské zdroje, Rozvoj obcí, Podnikání a Zaměstnanost, Zemědělství a životní prostředí, Cestovní ruch a kulturní dědictví), do nichž se zapojilo **42 osob**. Kromě výše specifikovaných účastníků, byli přizváni také odborníci na danou problematiku (např. Správa lesů ČR, Svaz ochrany přírody atd.). Všechna jednání pracovních skupin proběhla v Hanušovicích, v kanceláři MAS Horní Pomoraví.

Harmonogram komunitního projednávání **strategické části** ISRÚ:

15. října 2013	Lidské zdroje (mládež, komunit. život, celoživotní vzdělávání, sociální služby)
17. října 2013	Rozvoj obcí (infrastruktura, služby, spolupráce a partnerství)
22. října 2013	Podnikání / zaměstnanost
24. října 2013	Zemědělství / životní prostředí (včetně environmentální výchovy)
31. října 2013	Cestovní ruch / kulturní dědictví (včetně značení „Jeseníky - orig. produkt“)

V roce 2014 byly pro zpracování klíčových problémů a témat svolány **zájmové pracovní skupiny** složené z profesionálů působících v neziskovém sektoru, školství, sociálních službách a zemědělství, ve všech uvedených oblastech bylo provedeno dotazníkové šetření,

Harmonogram jednání zájmových pracovních skupin:

3. března 2014	Komunitní život
26. března 2014	Školství, vzdělávání
19. června 2014	Sociální služby
2. července 2014	Zemědělství

Průběžně byly poskytovány informace obcím a subjektům v regionu MAS Horní Pomoraví o přípravách a tvorbě nové strategie.

Do tvorby CLLD byla zapojena také veřejnost **prostřednictvím dotazníkového šetření**, do průzkumu se zapojilo celkem 712 obyvatel regionu a mládež formou sběru fotografického materiálu.

V souladu s metodikou MMR byl vytvořen formulář pro zajištění podrobných statistických dat o obcích a **šetření bylo provedeno formou řízených rozhovorů se starosty všech 46 obcích.**

Bylo provedeno zjišťování absorpční kapacity pro programovací období 2014 - 2020, v rámci něhož se shromáždilo celkem **142 záměrů.**

Tabulka č. 2.: Struktura projektových záměrů dle sektorů

SEKTOR	Počet projektových záměrů	%
Veřejný	98	69%
Soukromý	23	16%
Neziskový	21	15%
Celkem	142	100%

3. Přehled členů týmu pro přípravu a zpracování strategie

Tvorbu CLLD zajišťovali po organizační i odborné stránce pracovníci MAS Horní Pomoraví o.p.s.

Tři z manažerek jsou proškolené v práci s komunitou a komunitními metodami v rámci kurzu obecních koordinátorů. S organizačním zajištěním jednotlivých setkání a propagací pomáhali dobrovolníci.

Projektový tým:

1. Ing. Anna Bartošová - expert v oblasti strategického plánování a zpracování strategie, zpracování podkladů a textů strategická část
2. Ing. Renata Baslerová – řízení tvorby CLLD, vazba na současné orgány MAS, realizace SPL, expert pro oblast zemědělství

3. Bc. Barbora Haušková – expert na problematiku cestovního ruchu a neziskového sektoru, práce s médii
4. Barbora Hubíková - komunitní projednávání, facilitace, práce s členskou základnou, dokumentace projektu

Externí spolupráce:

5. Itersoft s.r.o. Choceň - tvorba geografického informačního systému
6. Václav Jokl - příprava a zpracování podkladů pro mapovou část
7. Mgr. Tomáš Šetina – facilitace a nastavení rozhodovací a organizační struktury a procesů
8. Alena Hošková – zpracování analytických podkladů; statistických dat a grafů

4. Způsob vyhodnocování ISÚ

Vyhodnocování realizace strategie bude probíhat prostřednictvím sledování naplňování indikátorů. MAS nastaví indikátory z Národního číselníku indikátorů 2014-2020 a v souladu s metodickým pokynem „Zásady tvorby a používání indikátorů v programovém období 2014-2020.

Nástrojem pro monitorování je jednotný monitorovací systém, zajišťující sběr územně identifikovaných informací (dat) o projektech, věrně dokumentujících jednotlivé fáze realizace projektů. MAS bude každoročně předkládat Zprávu o plnění integrované strategie. Součástí zprávy bude přehled schválených a realizovaných projektů a plnění indikátorů, dodržení harmonogramu a finančního plánu. Na základě hodnocení dosaženého pokroku v realizaci strategie a hodnocení kontextu v rámci regionu bude moci MAS v monitorovací zprávě navrhnout změny ve strategii.

Po ukončení posledního projektu bude MAS předkládat Závěrečnou zprávu o plnění integrované strategie.

Zásadní roli při vyhodnocování strategie bude mít:

Kontrolní orgán – zodpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD (zpracovává a předkládá ke schválení rozhodovacímu orgánu indikátorový a evaluační plán SCLLD).

a

Kancelář MAS – sledování průběhu provádění strategie komunitně vedeného místního rozvoje, sledování podporovaných projektů, vykonávání zvláštních hodnotících činností souvisejících se strategií.

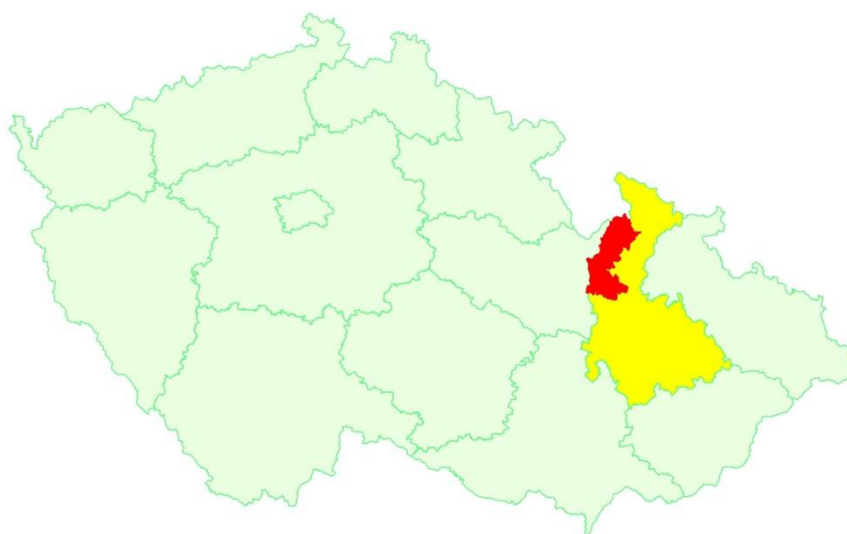
Podrobněji monitoring a evaluace v kapitole 1.4 Definování odpovědnosti za realizaci.

5. Analytická část

5.1 Území MAS

Území MAS Horní Pomoraví o.p.s. je situováno v severovýchodní části České republiky v severní části Olomouckého kraje. Obce MAS tvoří západní část okresu Šumperk. MAS Horní Pomoraví je na severu vymezena hranicí s Polskem.

Obrázek č.3: Vymezení území MAS v rámci ČR

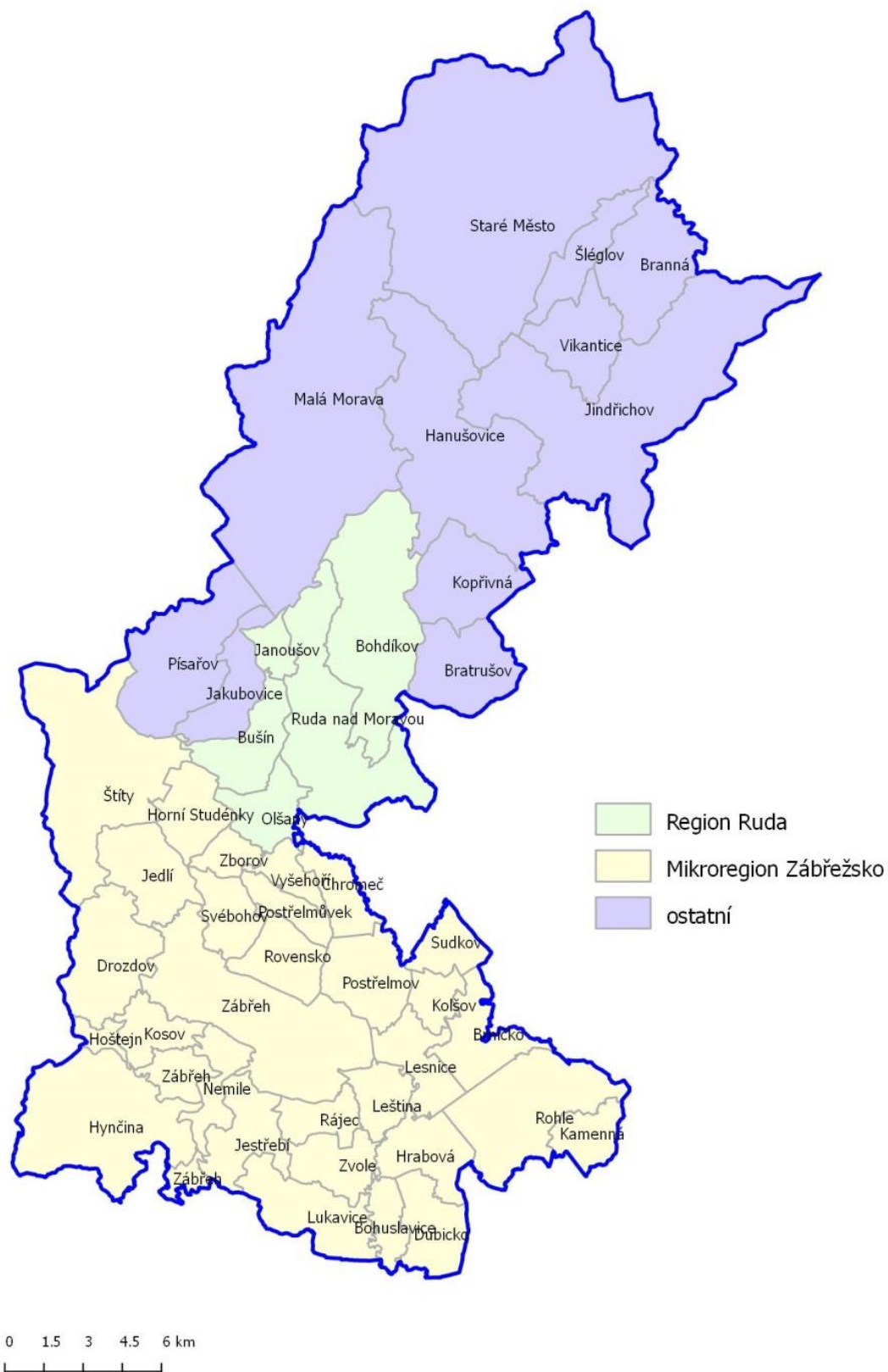
MAS působí v katastrech 46 obcí: Bohdíkov, Bohuslavice, Branná, Bratrušov, Brníčko, Bušín, Drozdov, Dubicko, Hanušovice, Horní Studénky, Hoštejn, Hrabová, Hynčina, Chromeč, Jakubovice, Janoušov, Jedlí, Jestřebí, Jindřichov, Kamenná, Kolšov, Kopřivná, Kosov, Lesnice, Leština, Lukavice, Malá Morava, Nemile, Olšany, Písařov, Postřelmov, Postřelmůvek, Rájec, Rohle, Rovensko, Ruda nad Moravou, Staré Město, Sudkov, Svébohov, Šléglov, Štítý, Vikantice, Vyšehoří, Zábřeh, Zborov, Zvole.

Území MAS zahrnuje 2 mikroregiony:

- Svazek obcí Regionu Ruda sdružuje 5 obcí
- Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko sdružuje 30 obcí, v rámci MAS jsou zapojeny všechny obce mikroregionu

Počet obcí:	46
Počet obyvatel:	50 026 (k 31. 12. 2012)
Rozloha v km ² :	672,12
Hustota obyvatel na km ² :	74,0

Obrázek č. 4: Obce v územní působnosti MAS a rozložení mikroregionů

5.2 Sídlní struktura

Region je tvořen celkem 46 obcemi, přičemž 35% z nich jsou obce pod 500 obyvatel a až 74% jsou obce ve velikostní kategorii pod 1 000 obyvatel, pouze jedno město (Zábřeh) se přibližuje k hranici 14 tis. obyvatel.

Tabulka č. 2: Velikostní kategorie obcí

počet obyvatel (31.12.)

Typ obce	počet obyvatel	počet obcí	podíl	2006	2011	2012
A (malé obce)	0-500	16	35%	4 259	4 149	4 145
B (středně velké obce)	501-1000	18	39%	11 351	11 741	11 813
C (velké obce)	1001-3000	9	20%	14 023	13 712	13 652
D (největší obce)	nad 3000	3	7%	20 934	20 585	20 416

Na území MAS jsou evidovány 4 obce se statutem města, některé z nich ale nedosahují ani hranice 3 000 obyvatel:

- Staré Město (1 784 obyvatel)
- Štítý (2 059 obyvatel)
- Hanušovice (3 304 obyvatel)
- Zábřeh (13 831 obyvatel)

Srovnatelný počet obyvatel mají i obce bez statutu města, ale s významnou střediskovou úlohou:

- Ruda nad Moravou (2 579 obyvatel)
- Postřelmov (3 245 obyvatel)

V rámci MAS jsou zapojeny do partnerství obce ze dvou správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP):

Tabulka č. 3 Správní obvody obcí v regionu

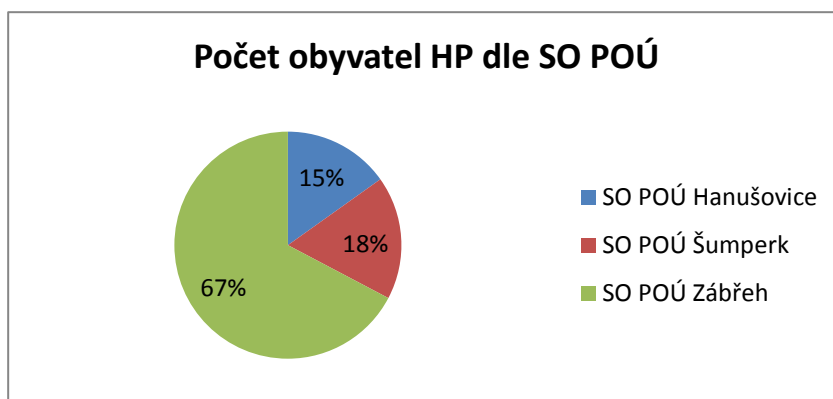
počet obyvatel (31.12.)

	počet obcí	2006	2011	2012
ORP Zábřeh	28	33 626	33 735	33 662
ORP Šumperk	18	16 941	16 452	16 364

V rámci MAS jsou do partnerství zapojeny obce ze tří správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem (POU):

Obrázek č. 5: Počet obyvatel Horního Pomoraví dle SO POU

- SO POU Hanušovice
- SO POU Šumperk
- SO POU Zábřeh

5.3 Obyvatelstvo

5.3.1 Základní údaje

Území MAS je tvořeno 46 obcemi, v nichž žije celkem 50 026 obyvatel. V posledních letech dochází v regionu k poklesu počtu obyvatel díky migraci lidí. Malým a hůře dostupným obcím v posledních letech obyvatelé spíše ubývají a výsledný kladný přírůstek obyvatel regionu je výrazně ovlivněn přírůstek obyvatel města Zábřeh a obcí ležících v zázemí větších měst. Celkový počet obyvatel však zásadně ovlivňuje migrace, kdy negativní saldo (celkem -760 obyvatel) převyšuje pozitivní přirozený přírůstek (celkem 228 obyvatel).

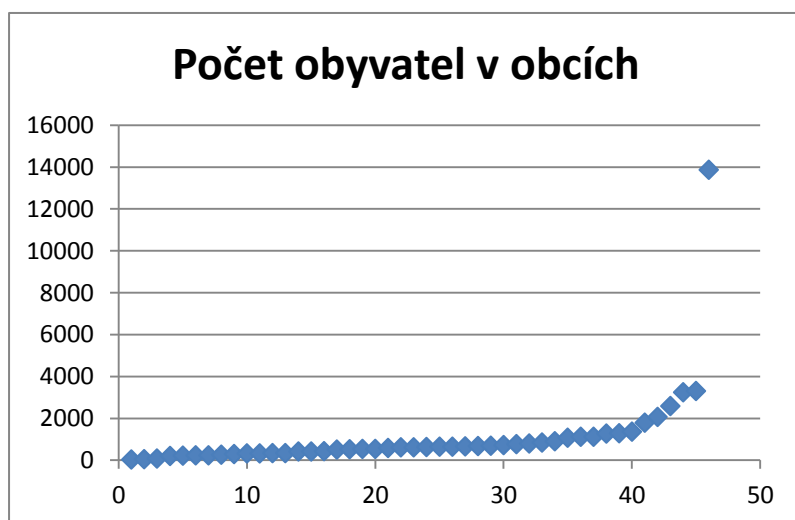
Tabulka č. 4: Přírůstek obyvatel v obcích

Název	ORP	Počet místních částí	Počet obyvatel (k 31. 12. 2012)	Přirozený přírůstek (2006 – 12)	Saldo migrace (2006 – 12)
Bohdíkov	Šumperk	3	1367	9	-32
Branná	Šumperk	1	295	4	-34
Bratrušov	Šumperk	2	633	6	13
Bušín	Šumperk	1	409	-5	-10
Hanušovice	Šumperk	5	3304	-3	-111
Chromeč	Šumperk	1	580	-4	14
Jakubovice	Šumperk	1	207	1	5
Janoušov	Šumperk	1	49	-3	6
Jindřichov	Šumperk	4	1291	-16	-70
Kopřivná	Šumperk	2	267	2	-13
Malá Morava	Šumperk	9	528	-11	-21
Olšany	Šumperk	2	1120	8	-2
Písařov	Šumperk	2	719	15	5
Ruda nad Moravou	Šumperk	6	2579	18	68
Staré Město	Šumperk	5	1784	2	-241
Sudkov	Šumperk	1	1123	-20	-20
Šléglův	Šumperk	1	36	-2	5
Vikantice	Šumperk	1	73	0	-7
Bohuslavice	Zábřeh	1	517	21	35
Brníčko	Zábřeh	2	650	8	32
Drozdov	Zábřeh	1	343	2	-3
Dubicko	Zábřeh	1	1064	23	-45
Horní Studénky	Zábřeh	1	342	6	-12
Hoštejn	Zábřeh	1	425	10	-45
Hrabová	Zábřeh	1	610	1	58
Hynčína	Zábřeh	3	192	-12	0
Jedlí	Zábřeh	1	680	-22	14
Jestřebí	Zábřeh	2	610	-3	29
Kamenná	Zábřeh	1	539	-18	-21
Kolšov	Zábřeh	1	757	16	14
Kosov	Zábřeh	1	323	3	18

Lesnice	Zábřeh	1	643	14	34
Leština	Zábřeh	1	1265	9	19
Lukavice	Zábřeh	3	896	18	-13
Nemile	Zábřeh	2	642	14	20
Postřelmov	Zábřeh	1	3245	50	-81
Postřelmůvek	Zábřeh	1	314	-4	-19
Rájec	Zábřeh	1	503	-8	24
Rohle	Zábřeh	3	669	-21	11
Rovensko	Zábřeh	1	789	16	38
Svébohov	Zábřeh	1	413	-3	-22
Štítý	Zábřeh	4	2059	-18	42
Vyšehorí	Zábřeh	1	233	13	20
Zábřeh	Zábřeh	5	13867	104	-505
Zborov	Zábřeh	1	224	-5	9
Zvole	Zábřeh	1	848	13	34
Celkem			50026	228	-760

Jedná se o region s velkým počtem spíše malých obcí (do 1 000 obyvatel), podstatnou část obcí tvoří typické venkovské obce.

Obrázek č. 6: Počet obyvatel v obcích

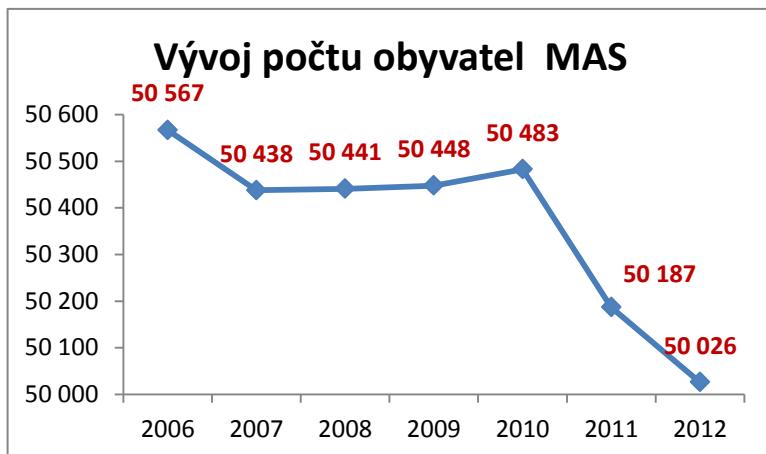
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

V rámci MAS je rozdíl v největším a nejmenším počtu obyvatel cca 13 tis. obyvatel. Největší obcí regionu je Město Zábřeh (13 867 obyvatel) a nejmenší obcí je Šléglov (36 obyvatel)

Na území MAS jsou nejčastější velikostní kategorií obce do 1000 obyvatel, jedná se o 74% z celkového počtu obcí.

5.3.2 Vývoj počtu obyvatelstva

Region se dlouhodobě potýká s poklesem obyvatelstva, což je zapříčiněno především každoročním záporným saldem migrace

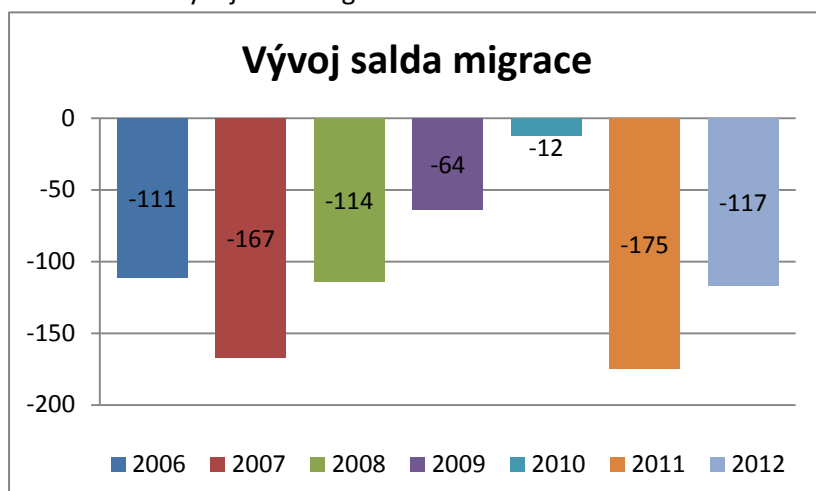

Obrázek č. 7: Vývoj počtu obyvatel MAS

V rámci vývoje počtu obyvatel MAS Horní Pomoraví je vidět intenzivní trend snižování od roku 2010, kdy došlo ke snížení cca o 450 obyvatel což je necelé 1% z celkového stavu obyvatel.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

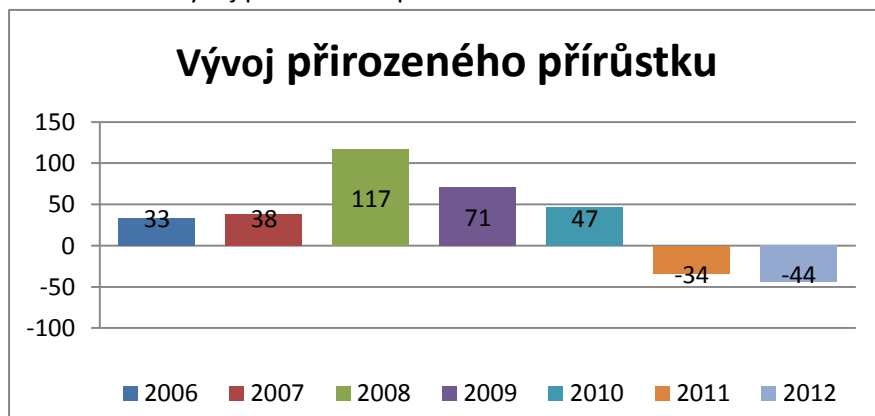
Obrázek č. 8: Vývoj salda migrace

Graf salda migrace potvrzuje dlouhodobý trend emigrace obyvatel z území MAS. K nejnižšímu negativnímu saldu došlo v roce 2010, avšak v následujících letech se negativní trend migrace opět projevuje velmi výrazně.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 9: Vývoj přirozeného přírůstku

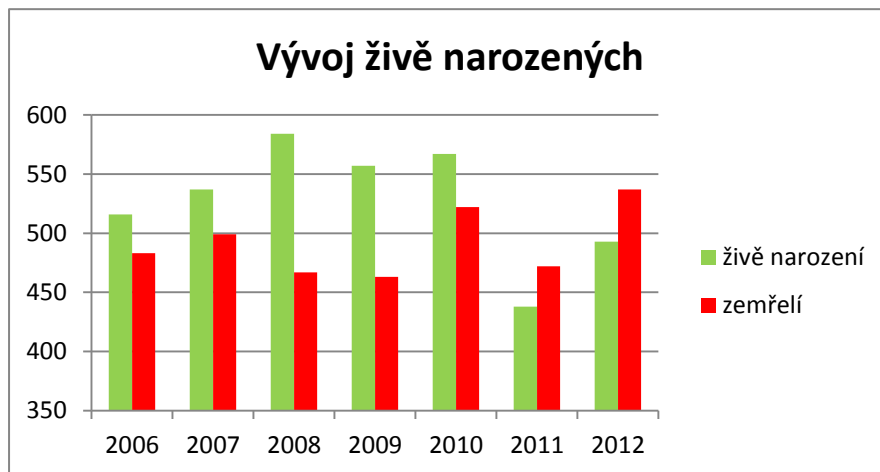

Graf č. 9 ukazuje, že oproti saldu migrace, byl přirozený přírůstek v letech 2006 až 2010 pozitivní a přinášel nárůst obyvatel, ale od roku 2011 dochází také tady k poklesu obyvatel na území MAS i srovnáním počtu narozených a zemřelých obyvatel.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Následující dva grafy porovnávají hodnoty, které byly v součtech uvedeny výše a ukazují míru rozdílu v rámci jednotlivých sledovaných let.

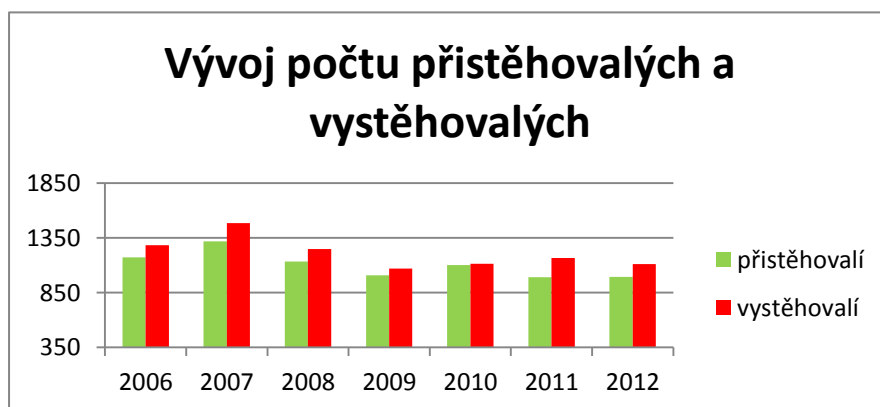
Obrázek č. 10: Porovnání živě narozených a zemřelých v letech 2006-2012

Do roku 2010 převyšoval počet narozených počet zemřelých, ale od roku 2011 je poměr obrácený

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 11: Porovnání počtu přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v letech 2006-2012

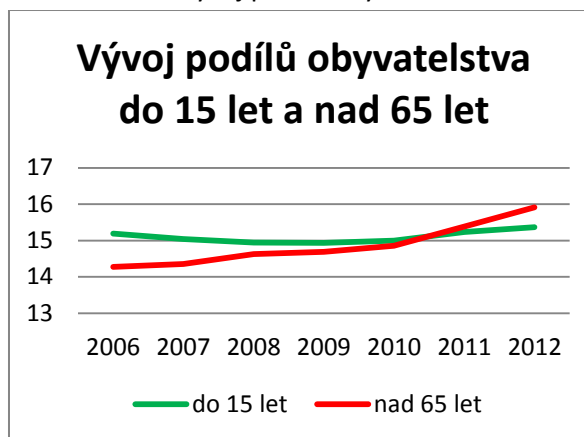
V regionu se projevuje trend vystěhovávání obyvatel z regionu dlouhodobě, situace se zmírnila v roce 2010, ale v následujícím roce opět počet vystěhovalých převyšuje počet přistěhovalých.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.3.3 Věková struktura obyvatelstva

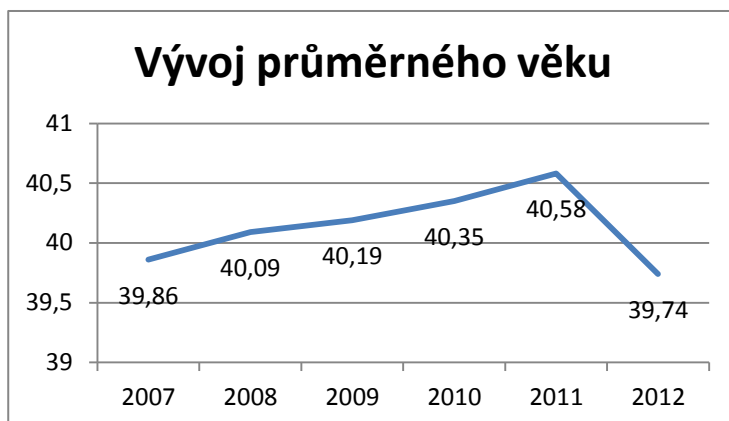
Pro vylidňování území MAS je také důležité sledovat vývoj podílů obyvatel do 15 let a nad 65 let, který ukazuje, že v kritickém roce 2011, nastala změna rozložení těchto skupin a obyvatelstvo MAS stárne, tzn., převyšuje počet obyvatel ve věku nad 65 let.

Obrázek č.12: Vývoj podílů obyvatel do 15 let a nad 65 let

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 13: Vývoj průměrného věku

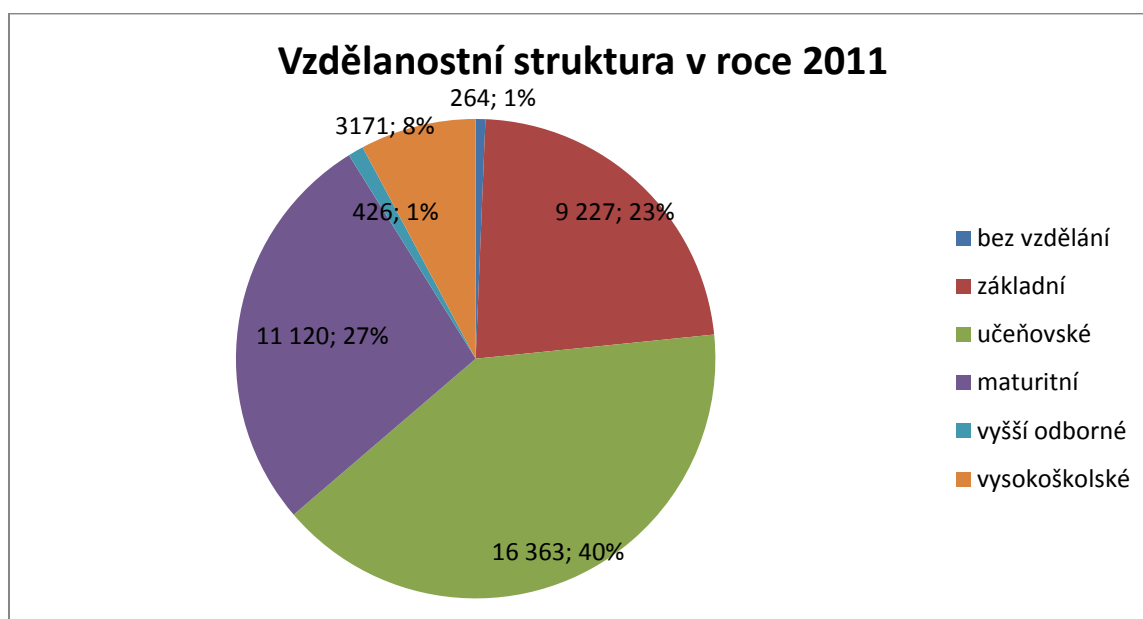
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dalším ukazatelem věkového struktury obyvatel je hodnota průměrného věku, který odpovídá celorepublikovému průměru a dokonce v rámci sledovaného období zaznamenal pokles v roce 2012.

5.3.4 Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Vzdělání ovlivňuje schopnosti uplatnit se na trhu práce. Vyšší vzdělání přináší větší využití ekonomického potenciálu regionu. Vzdělání obyvatel MAS se pohybuje pod hodnotami, které jsou v rámci celé ČR. Největší podíl má učňovské vzdělání (40%), které je následováno vzděláním s maturitou (27%).

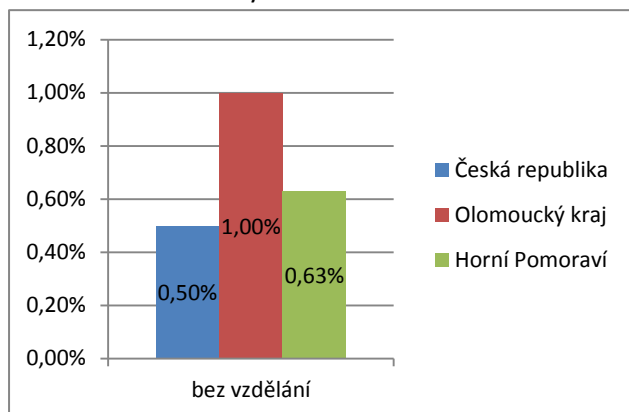
Obrázek č. 14: Vzdělanostní struktura obyvatelstva

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

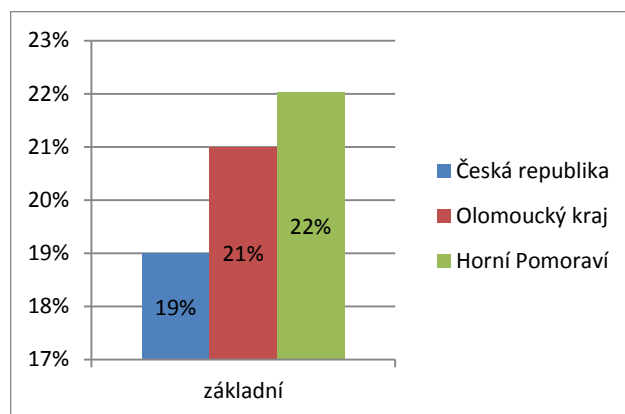
Níže je porovnání hodnot s celorepublikovou statistikou a statistikou Olomouckého kraje v grafech znázorňujících podíl osob s jednotlivými typy vzdělání na celkové populaci.

Obrázek č. 15: Osoby bez vzdělání

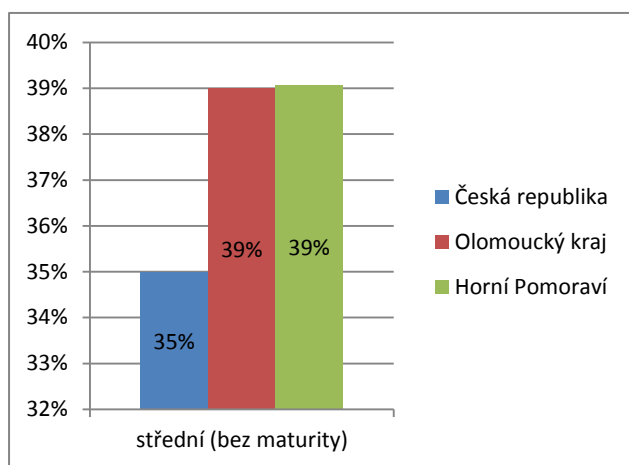
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 16: Osoby se základním vzděláním

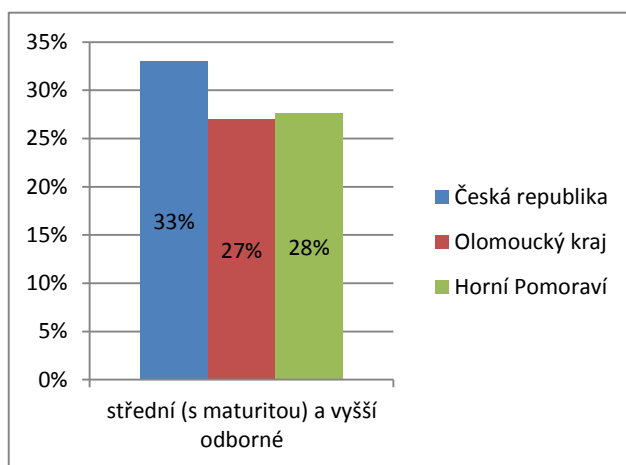
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 17: Osoby se středním vzděláním bez maturity

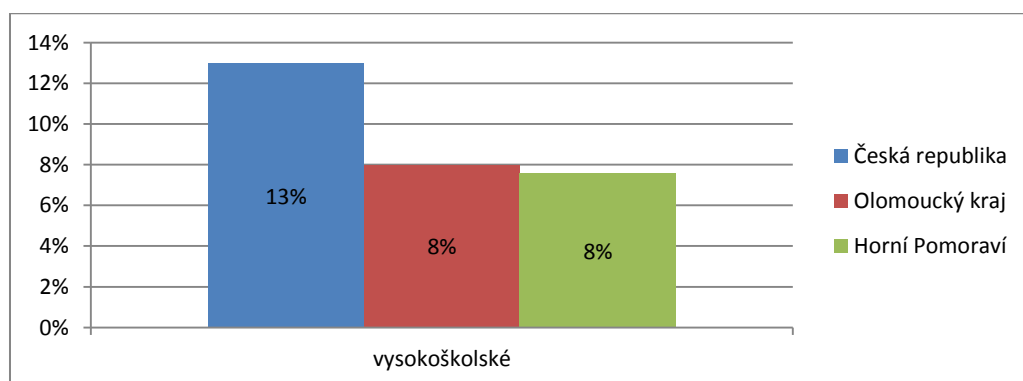
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 18: Osoby se SŠ s maturitou a VOŠ

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 19: Osoby s vysokoškolským vzděláním

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4 Ekonomické ukazatele a trh práce

Ekonomické ukazatele hodnotí region z hlediska ekonomické aktivity jeho obyvatel, podílu ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatelstva a podílu ekonomicky neaktivních na celkovém počtu obyvatelstva.

Dále jsou zaměřeny na zkoumání regionálního trhu z hlediska pracovních odvětví, kde je v posledních deseti letech viditelný postupný přesun lidských činností z tzv. sekundárních odvětví do odvětví terciárních, zahrnující poskytování služeb. Tradičně silné postavení mezi pracovními odvětvími má průmysl a stavební sektor.

Zajímavým ukazatelem z regionálního hlediska je také sledování výjezdů, případně příjezdu do regionu za prací či vzděláním. Tento ukazatel hodnotí schopnost regionu nabídnout dostatek pracovních příležitostí pro své obyvatele a případně pro obyvatele okolních regionů a hodnotí také vybavenost regionu z hlediska nabídky vzdělávacích zařízení s akcentem především na nabídku vyššího vzdělávání – střední, vyšší a vysoké školy.

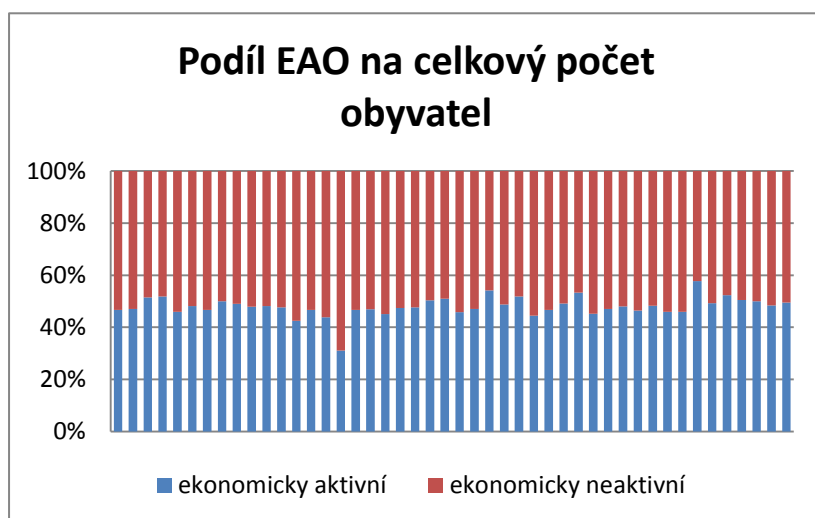
V rámci této kapitoly je také sledován počet podnikatelských subjektů, což má výrazný vliv na rozvoj regionální ekonomiky.

Mezi významné sledované ekonomické ukazatele patří také míra nezaměstnanosti a její srovnání s okolními regiony a výše průměrné mzdy v regionu.

5.4.1 Ekonomicky aktivní obyvatelstvo

Celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel v území MAS byl v roce 2011 celkem 23 133 obyvatel.

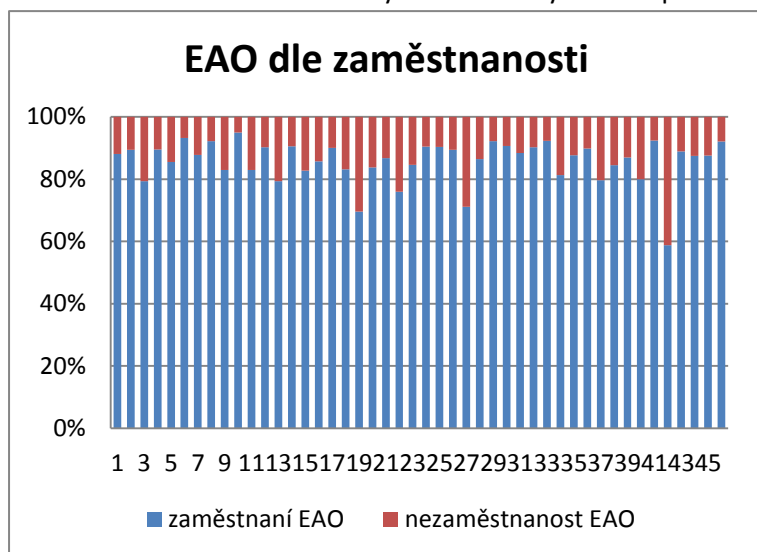
Obrázek č. 20: Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel

V rámci schématického grafu je vidět podíl EAO na celkovém počtu obyvatel v rámci celého území MAS, tato hodnota se pohybuje kolem 50 %. Nejnižší podíl (28%) má obec Janoušov a největší má obec Lukavice (53,36%). Město Zábřeh, jako největší obec v regionu má podíl EAO 48,68%.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 21: Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na počtu zaměstnaných EAO

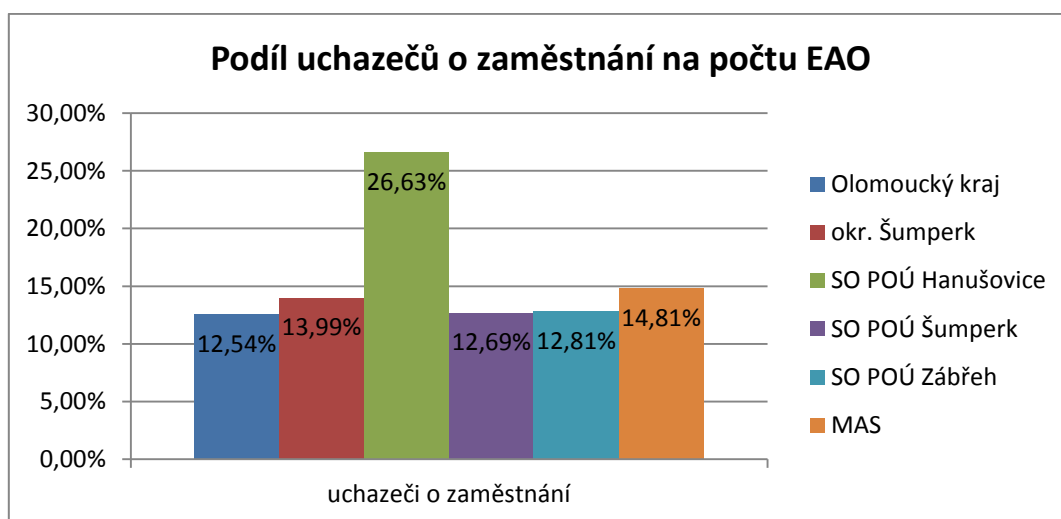
EAO v obcích MAS se v rámci nejčastější hodnot pohybují kolem 87 % procent. Nejnižší podíl zaměstnaných EAO je 58,82% v obci Vikantice. Největší hodnoty zaměstnaných EAO jsou v obci Horní Studénky s hodnotou 95,03% podle Sčítání lidu, domů a bytů 2011.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.2 Uchazeči o zaměstnání

Region MAS má v rámci srovnání s celou republikou nebo s Olomouckým kraje větší míru uchazečů o zaměstnání. Nejvíce je postižen region POÚ Hanušovice, který dominuje s podílem uchazečů o více jak 11% nad průměrem regionu a o více jak 14% ve srovnání s ČR.

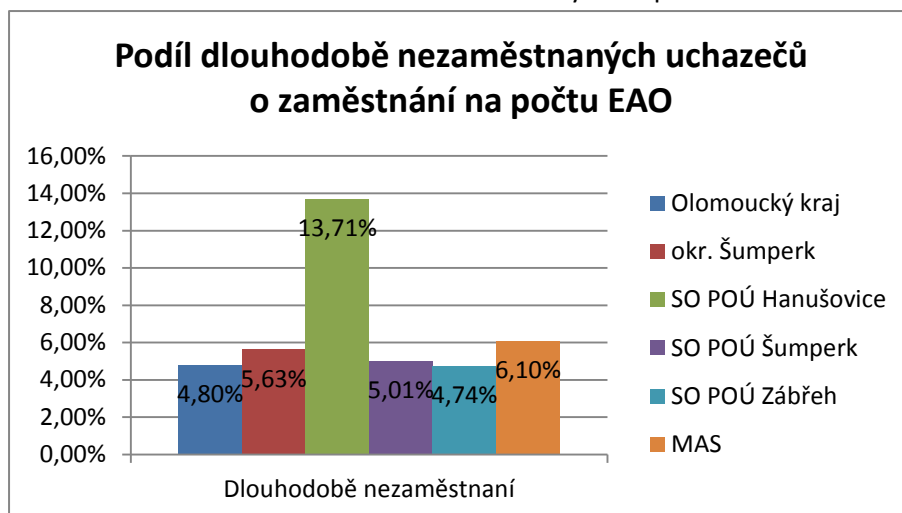
Obrázek č. 22: Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu EAO

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obdobný trend (tedy vyšší míru hodnot) lze sledovat i u specifických cílových skupin na trhu práce, a to u dlouhodobě nezaměstnaných uchazečů o zaměstnání a absolventů.

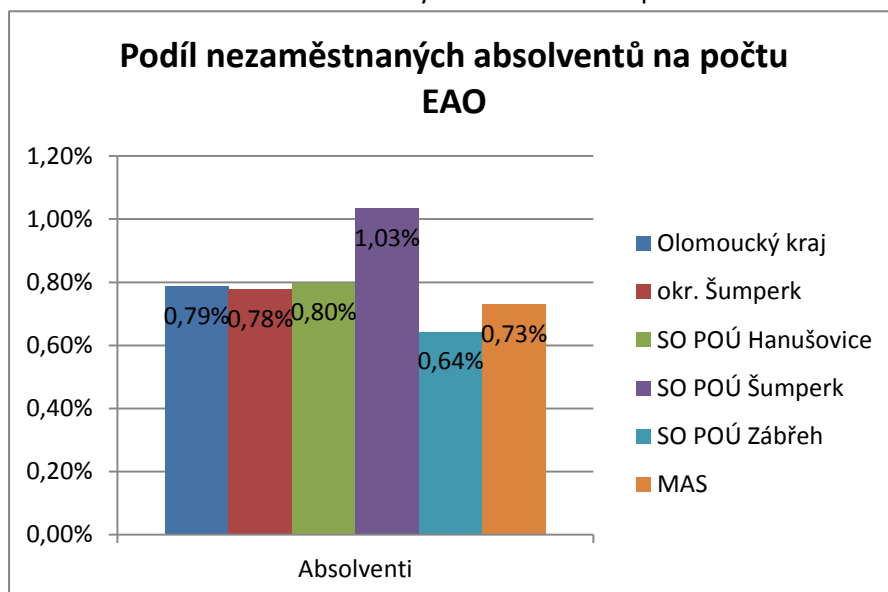
Obrázek č. 23: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu EAO

U dlouhodobě nezaměstnaných se rozdíl hodnot ČR a celého území MAS pohybují kolem 1% a POÚ Hanušovice o necelých 9%.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 24: Podíl nezaměstnaných absolventů na počtu EAO

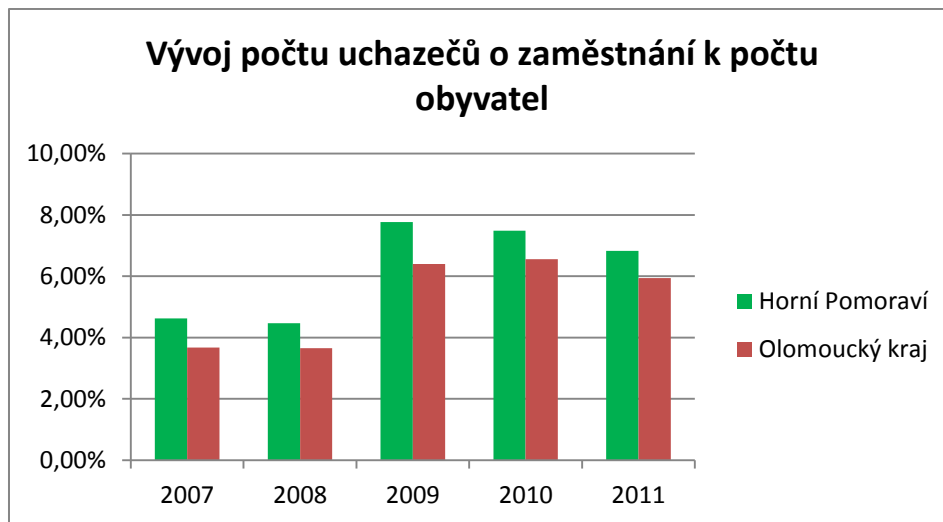

Důležitým ukazatelem pro region je také míra podílu nezaměstnaných absolventů na počtu EAO. Tyto hodnoty se pohybují mírně pod průměrnými hodnotami celé ČR v rámci regionu je výraznější rozdíl obcí v gesci POÚ Šumperk.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

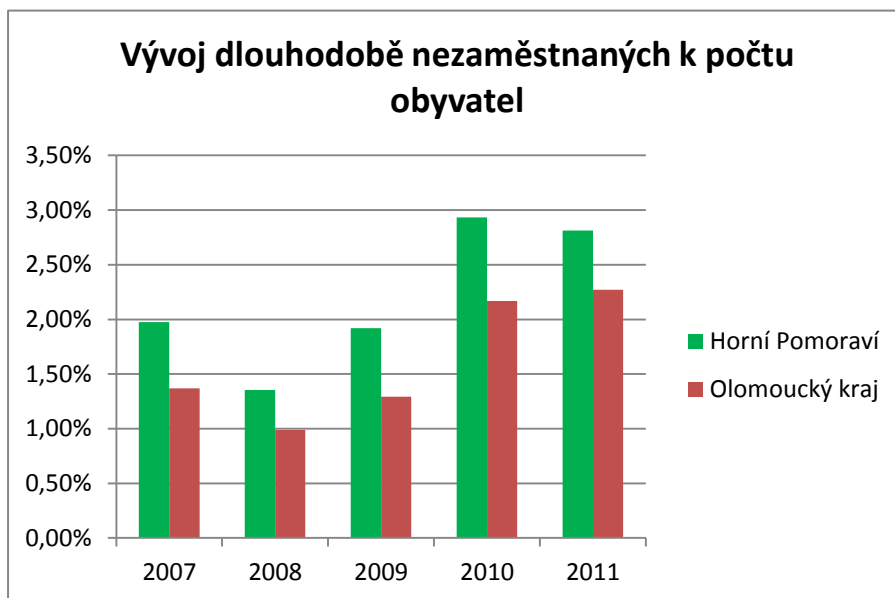
V rámci výše uvedených statistik je důležité si také určit trendy vývoje. V období 2007-2011 se počet uchazečů o zaměstnání mírně stabilizoval či dokonce po vysokém nárůstu v roce 2009 snížil. Tento trend koresponduje s vývojem Olomouckého kraje. Níže je uveden podíl k počtu obyvatel celkem.

Obrázek č. 25: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání k počtu obyvatel

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 26: Vývoj dlouhodobě nezaměstnaných k počtu obyvatel

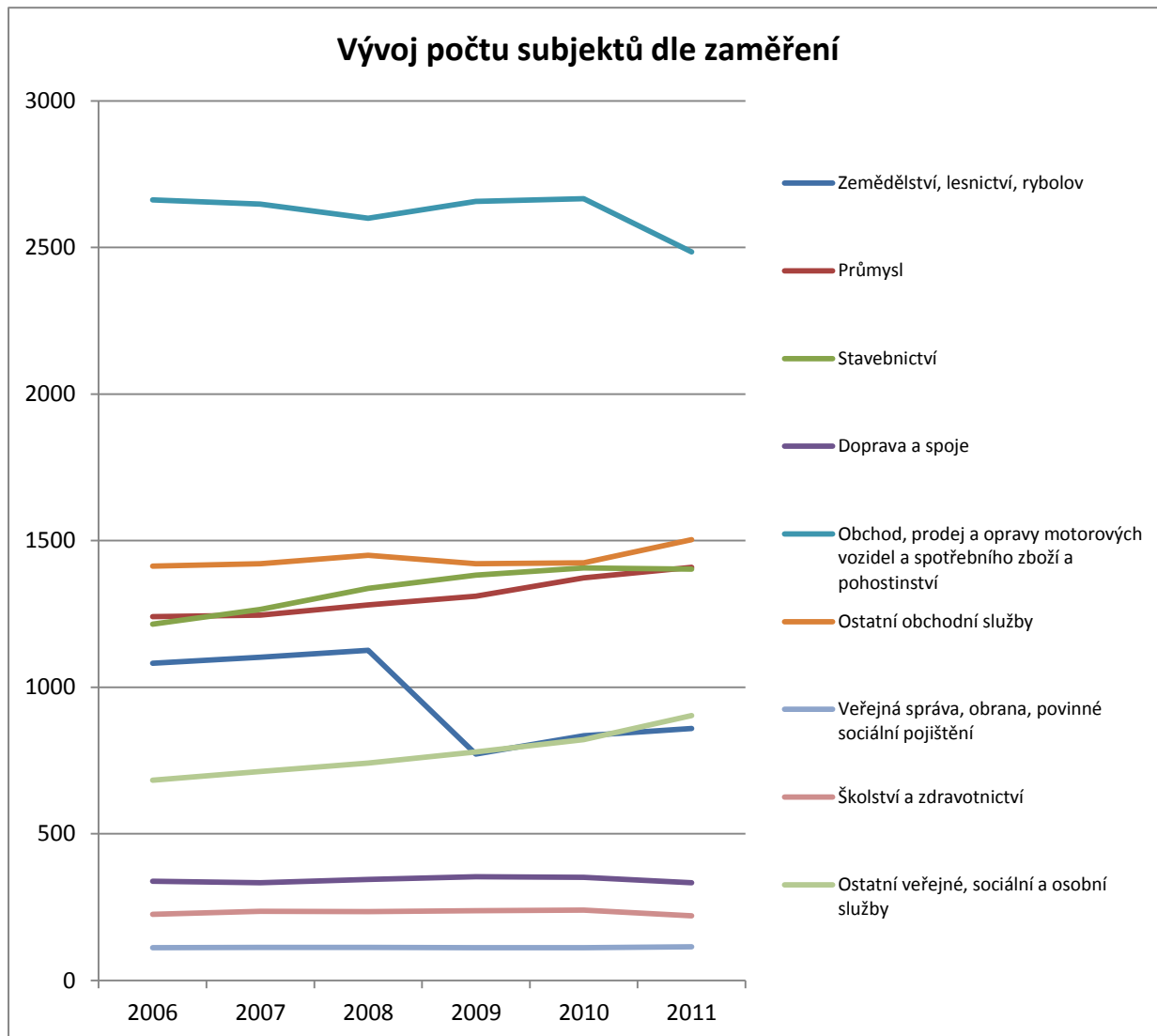
V rámci sledovaného období má podobný trend také vývoj podílu dlouhodobě nezaměstnaných na celkový počet obyvatel.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.4.3 Podnikání

Počet podnikatelských subjektů v regionu MAS přesáhl v roce 2011 celkem 9 232 subjektů, přičemž celkový počet ekonomicky aktivních obyvatel je 23 133. Vývoj počtu subjektů dle zaměření je uveden v grafu níže.

Obrázek č. 27: Vývoj počtu subjektů dle zaměření

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Nejvíce subjektů působí v rámci oblasti obchodu, prodeje a opravy motorových vozidel a spotřebního zboží a pohostinství, celkem 27%. Dále jsou v regionu výrazněji zastoupeny ostatní obchodní služby a stavebnictví a také průmysl.

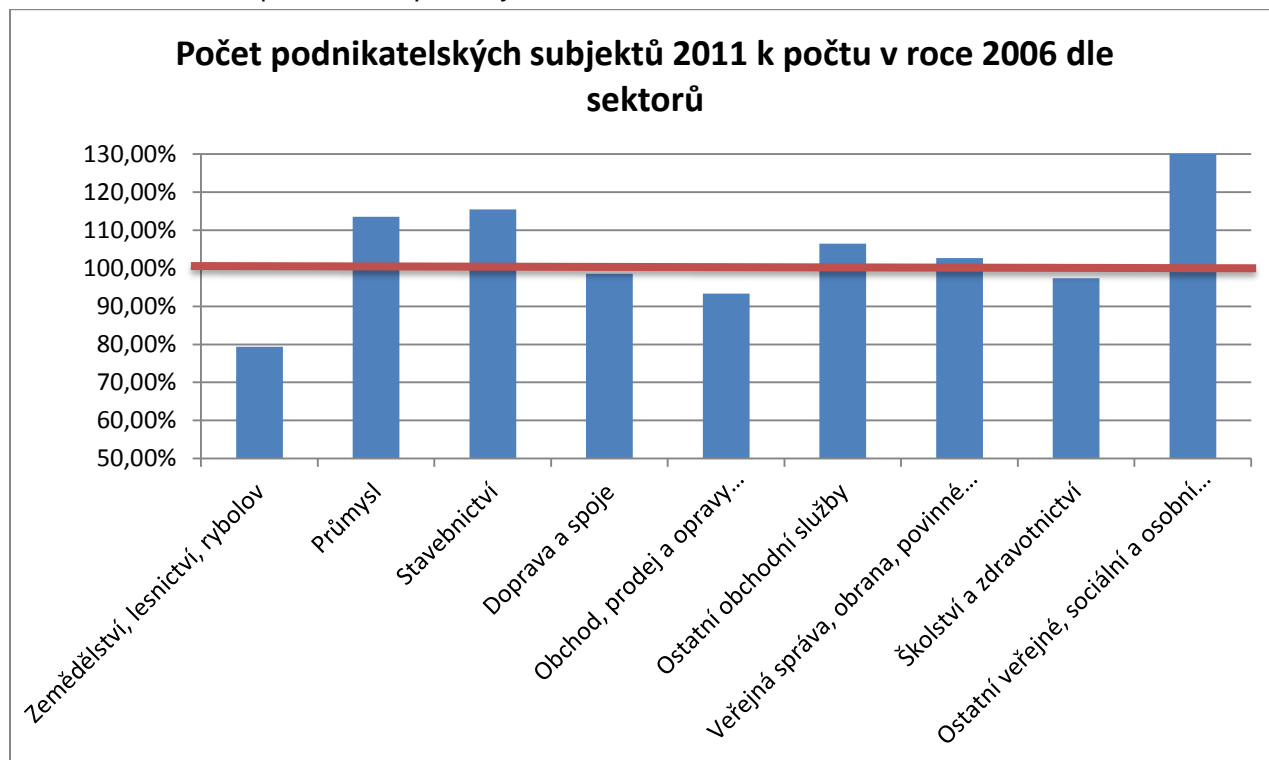
Obrázek č. 28: Oblasti podnikání

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Oblasti podnikání, které zaznamenaly kladný vývoj, jsou Ostatní veřejné, sociální a osobní služby, které navýšili svůj počet v období 2006-2011 o více jak 32%. Vývoj jednotlivých odvětví viz graf níže.

Obrázek č. 29: Počet podnikatelských subjektů ve srovnání roku 2011 k roku 2006 dle sektorů

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

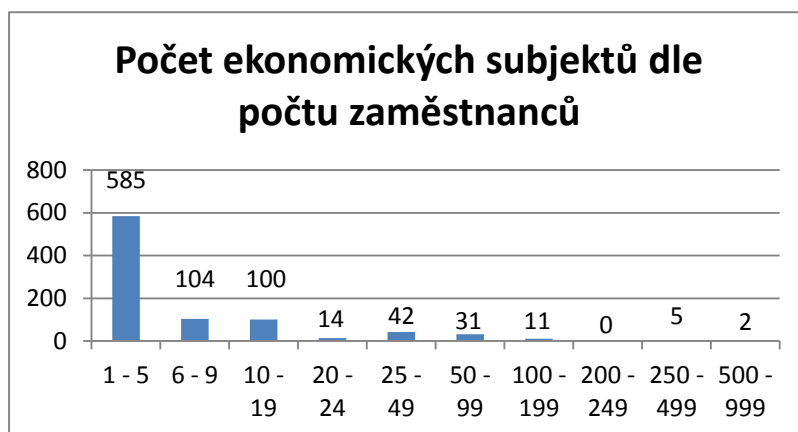
Firmy, které jsou největšími zaměstnavateli v regionu

Tabulka č.5: Největší zaměstnavatelé v regionu

Seznam největší zaměstnavatelů	obec	počet zaměstnanců	obrat*
Domov důchodců Štítý, příspě.org.	Štítý	100 - 199	30
Dubická zemědělská, a.s.	Dubicko	100 - 199	172
Ing. RNDr. Vojtěch Novotný, CSc.	Dubicko	100 - 199	104
Klein & Blažek, s.r.o.	Štítý	500 - 999	1060
OP papírna, s.r.o.	Olšany	500 - 999	2941
Pivovar Holba, a.s.	Hanušovice	100 - 199	300
Úsovsko a. s.	Klopina	250 - 499	584
Vápenka Vitošov, s.r.o.	Hrabová	100 - 199	941
Zemědělské družstvo Dubicko	Dubicko	250 - 499	2
ZKL Hanušovice, a.s.	Hanušovice	250 - 499	307

* v mil. Kč za rok Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 30: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců

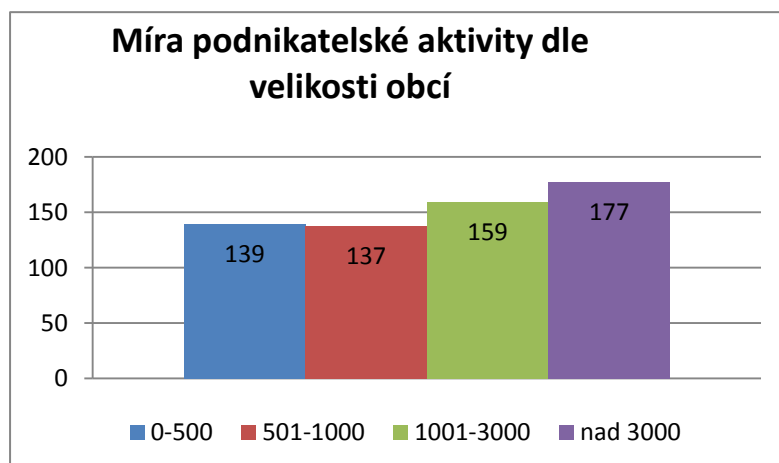

V grafu je uveden celkový počet ekonomických subjektů, který v rámci regionu MAS dosáhl počtu 894. Dále je v regionu evidováno 2 864 organizací bez zaměstnanců a 5 661 organizací bez uvedení počtu zaměstnanců. Tyto subjekty jsou s největší pravděpodobností OSVČ.

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Níže jsou uvedeny dva ukazatele, počet ekonomických subjektů na 1000 počtu obyvatel a míra podnikatelské aktivity dle obcí.

Obrázek č. 31: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců

V porovnání s velikostí obcí je možné konstatovat, že míra podnikatelské aktivity se zvyšuje s velikostí obcí, což je pravděpodobně dáno snazším přístupem ke službám a celkově dostupností lidských a materiálně-technických zdrojů.

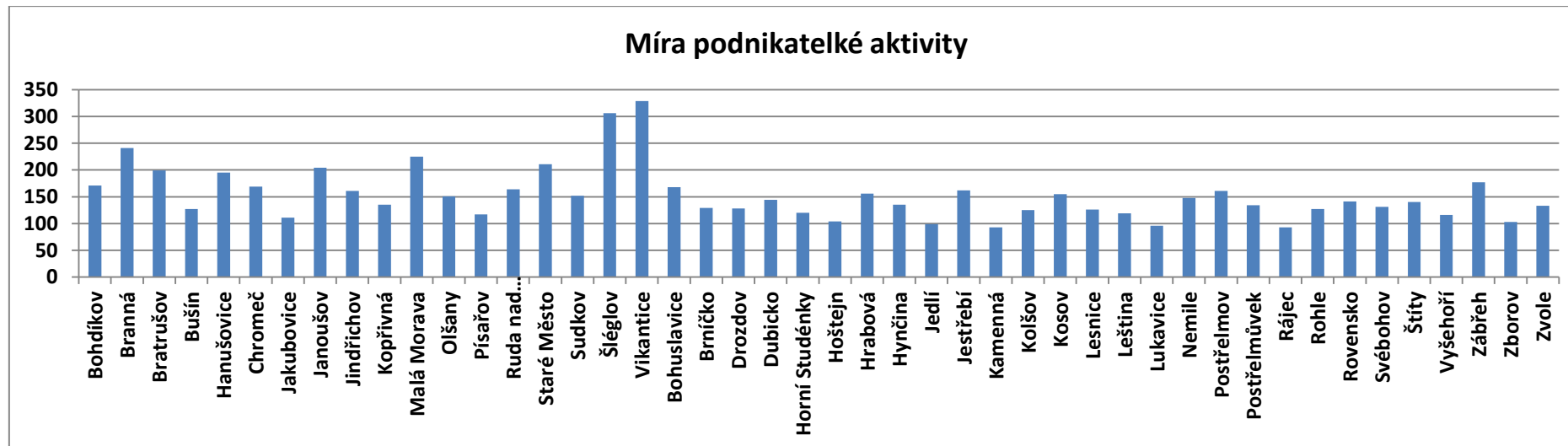
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 32: Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 33: Míra podnikatelské aktivity

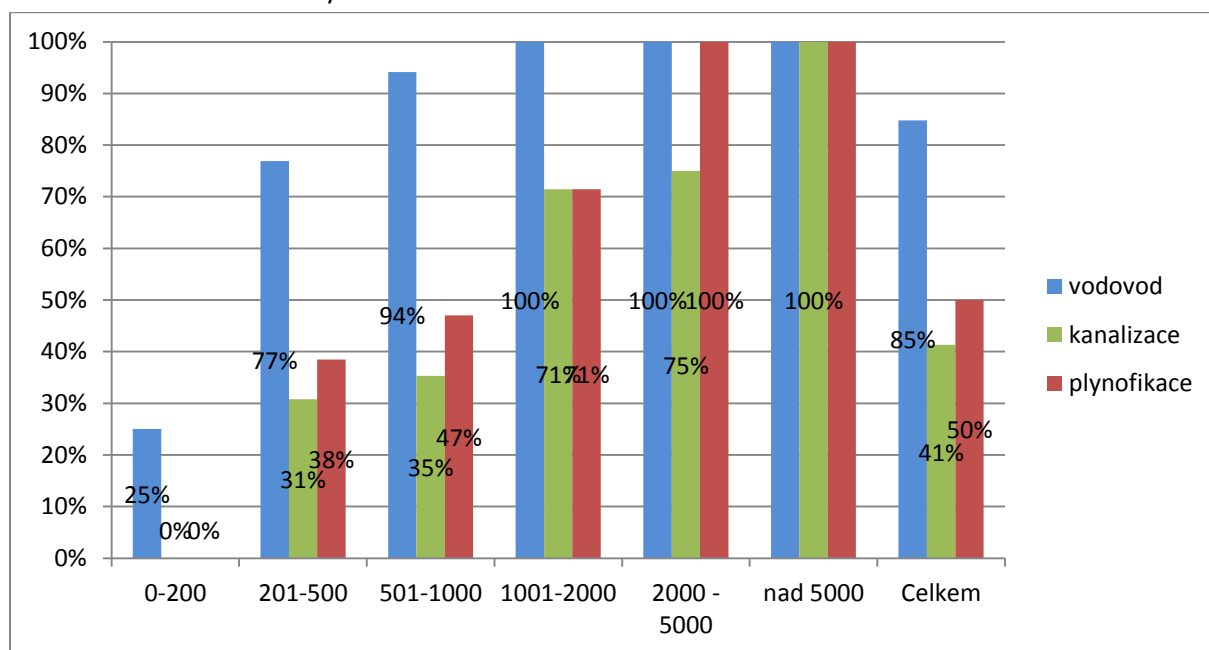
Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.5 Vybavenost obcí

5.5.1 Technická vybavenost

Mezi technickou infrastrukturou se v rámci tohoto dokumentu řadí vodovod, kanalizace a plynofikace.

Obrázek č. 34: Technická vybavenost obcí

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dle výše uvedeného grafu lze konstatovat, že menší obce nemají plynofikaci a kanalizace. I v rámci vodovodů je to u obcí do 200 obyvatel pouze 25%. V porovnání celkového regionu je kanalizace vybudována ve 41 % obcí a plyn v 50% obcí. Vodovod je na úrovni 85%.

Tabulka č. 6: Technická vybavenost obcí

	počet obcí			MAS			
	kanalizace	vodovod	plynofikace				
0-200	4	0	0%	1	25%	0	0%
201-500	13	4	31%	10	77%	5	38%
501-1000	17	6	35%	16	94%	8	47%
1001-2000	7	5	71%	7	100%	5	71%
2000 - 5000	4	3	75%	4	100%	4	100%
nad 5000	1	1	100%	1	100%	1	100%
Celkem	46	19	41%	39	85%	23	50%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.5.2 Občanská vybavenost

Občanská vybavenost určuje standard životní úrovně obyvatel a jeho životní způsob. Do občanského vybavení řadíme ty objekty, které slouží k periodickým potřebám obyvatel. Jejich charakter a rozsah se vyvíjí s růstem a změnami životních potřeb obyvatel.

Základní občanská vybavenost jsou zařízení, které obyvatelé denně potřebují a které vyžaduje, a tudíž je vázáno a pění docházkovou vzdáleností. Jedná se zejména mateřské školky, základní školy, prodejny potravin a základního zboží denní potřeby, restaurační zařízení, pošta, zdravotnictví apod.

Tabulka č.7: Občanská vybavenost obcí - školy

	počet obcí MAS	Mateřská škola	Základní škola - nižší stupeň (1 - 5. ročník)	Základní škola - vyšší stupeň (1.-9. ročník)	Obce bez ZŠ
0-200	4	0 0%	0 0%	0 0%	4 100%
201-500	13	8 62%	5 38%	0 0%	8 62%
501-1000	17	17 100%	15 88%	1 6%	1 6%
1001-2000	7	7 100%	4 57%	3 43%	0 0%
2000 - 5000	4	4 100%	1 25%	4 100%	0 0%
nad 5000	1	1 100%	1 100%	1 100%	0 0%
Celkem	46	37 80%	26 57%	9 20%	13 28%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Mateřské školy jsou v 80% obcí, základní školy nižšího stupně v 57% obcí a základní školy vyššího stupně ve 20 % obcí. Téměř 30% obcí je bez základní školy, což má výrazný vliv na komunitní život v obcích a sounáležitost dětí s danou obcí.

Tabulka č.8: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení MAS

	počet obcí MAS	Praktický lékař pro dospělé	Praktický lékař pro děti	Stomatolog	Gynekolog	Lékárna
0-200	4	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
201-500	13	1 8%	0 0%	0 0%	0 0%	0 0%
501-1000	17	5 29%	2 12%	4 24%	1 6%	1 6%
1001-2000	7	4 57%	4 57%	4 57%	3 43%	2 29%
2000 - 5000	4	4 100%	4 100%	4 100%	2 50%	4 100%
nad 5000	1	1 100%	1 100%	1 100%	1 100%	1 100%
Celkem	46	15 33%	11 24%	13 28%	7 15%	8 17%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Dostupnost zdravotnických služeb, jako praktický lékař pro dospělé či děti, stomatolog, gynekolog či lékárna, v území MAS Horní Pomoraví stejně jako v ostatních regionech Olomouckého kraje souvisí s velikostí obce. V území MAS Horní Pomoraví je na rozdíl od ostatních obcí s více než 2000 obyvateli v Olomouckém kraji stoprocentní dostupnost zdravotnických služeb.

Tabulka č.9: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení, srovnání Olomoucký kraj

Velikostní skupiny venkovských obcí	Počet obcí	Počet obyv.	Praktický lékař pro děti		Praktický lékař pro dospělé		Stomatologie		Gynekologie		Lékárna	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
do 199 obyv.	46	6 638	0	0%	1	2%	0	0%	0	0%	0	0%
200 až 499 obyv.	124	41 008	6	5%	13	10%	2	2%	1	1%	0	0%
500 až 999 obyv.	107	71 309	20	19%	37	35%	18	17%	4	4%	4	4%
1 000 až 1 999 obyv.	76	106 260	46	61%	60	79%	42	55%	16	21%	23	30%
2 000 až 4 999 obyv.	32	90 426	30	94%	31	97%	30	94%	13	41%	26	81%

Zdroj: ČSÚ, MOS, rok 2010
Pozn. Jednotlivé kategorie zdravotnických zařízení obsahují i detašovaná pracoviště

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Občanská vybavenosti patřící ke kulturnímu životu obyvatel v obcích zahrnuje zařízení jako jsou kina, muzea, galerie, kulturní zařízení apod. V 95% obcí je alespoň nějaké výše zmiňované kulturní zařízení. Nejčastěji jsou to kulturní domy, které však mnohdy neodpovídají svým stavem danému využití.

Tabulka č.10 Občanská vybavenost obcí – kulturní zařízení obcí

počet obcí MAS	Kino	Muzeum	Galerie	Kulturní zařízení ostatní	Kulturní zařízení (%)
0-200	4	0	0	3	75 %
201-500	13	0	0	12	92 %
501-1000	17	0	0	17	100 %
1001-2000	7	3	1	7	100 %
2000 - 5000	4	2	0	4	100 %
nad 5000	1	1	1	1	100 %
Celkem	46	6	2	44	95 %

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Tabulka č.11 Občanská vybavenost – knihovny

počet obcí MAS	obce s knihovnou	
0-200	4	0 0 %
201-500	13	13 100 %
501-1000	17	16 94 %
1001-2000	7	7 100 %
2000 - 5000	4	4 100 %
nad 5000	1	1 100 %
Celkem	46	41 89 %

Dostupnost veřejných knihoven je velmi dobrá až na nejmenší obce (do 200 obyvatel), kde knihovna nepůsobí.

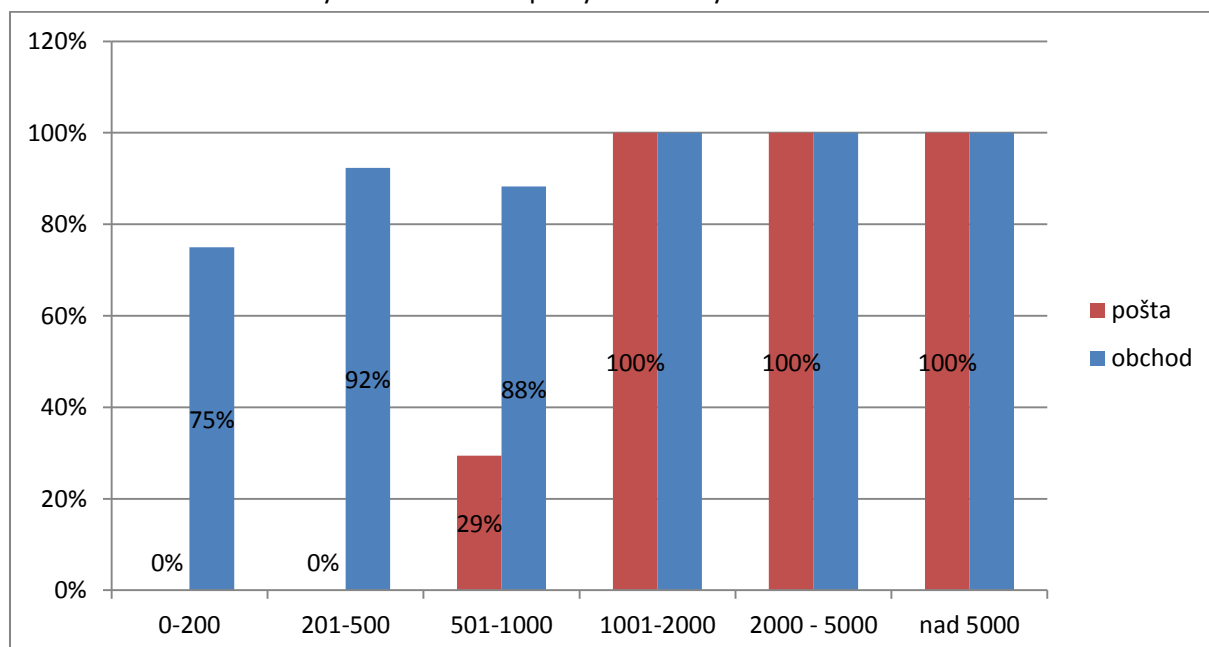
Mezi občanskou vybavenost je dále řazena dostupnost obchodu a pošty. V obcích do 500 obyvatel není již v této době evidována ani jedna pošta, v obcích s počtem obyvatel 500 – 1 000 je pošta ve 29% obcí. Dostupnost obchodů je prozatím velice dobrá i v malých obcích, vesměs se pohybuje ve velmi malých obcích kolem 75% a u malých obcí kolem 90%.

Tabulka č.12: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

	počet obcí MAS	dostupnost obchodu	pošta
0-200	4	3 75%	0 0%
201-500	13	12 92%	0 0%
501-1000	17	15 88%	5 29%
1001-2000	7	7 100%	7 100%
2000 - 5000	4	4 100%	4 100%
nad 5000	1	1 100%	1 100%
Celkem	46	41 89%	17 37%

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obrázek č. 35: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

5.6 Bydlení

V rámci bytové politiky hrají obce nezastupitelnou úlohu. Podle zákona o obcích „Obec v samostatné působnosti ve svém územním obvodu dále pečuje v souladu s místními předpoklady a s místními zvyklostmi o vytváření podmínek pro rozvoj sociální péče a o uspokojování potřeb svých občanů. Jde především o **uspokojování potřeby bydlení**, ochrany a rozvoje zdraví, dopravy a spojů, potřeby informací, výchovy a vzdělávání, celkového kulturního rozvoje a ochrany veřejného pořádku.“

Bydlení je vnímáno jako jedna ze základních lidských potřeb. Důležitá je především dostupnost, stabilita a kvalita. Bydlení je spojováno s pocitem jistoty a bezpečí. Zajištění bydlení je v základu osobní odpovědností jednotlivce. Dostupnost bydlení je přímo úměrná jeho ekonomickým možnostem. Ekonomické možnosti člověka jsou pak odrazem jeho schopností, ale i stavu ekonomického prostředí, ve kterém se pohybuje.

Existují tedy i lidé, kteří si prostředky na své bydlení z objektivních důvodů nejsou schopni zajistit sami. Pak nastupuje princip solidarity a pomoci společnosti tuto základní potřebu i jim poskytnout.

Kvalita bydlení a jeho dostupnost jsou často vnímány jako hodnotící ukazatele životní úrovně regionu.

Tabulka č. 13: Domovní a bytový fond

	Obec	SO ORP	Obydlené domy	Obydlené byty	Hospodařící domácnosti
1	Bohdíkov	Šumperk	383	493	542
2	Bohuslavice	Zábřeh	139	170	185
3	Branná	Šumperk	70	120	124
4	Brničko	Zábřeh	186	224	238
5	Bušín	Šumperk	118	146	152
6	Dubicko	Zábřeh	284	345	367
7	Hanušovice	Šumperk	489	1 265	1 356
8	Horní Studénky	Zábřeh	91	120	129
9	Hoštejn	Zábřeh	100	150	157
10	Hynčina	Zábřeh	69	69	74
11	Jedlí	Zábřeh	185	237	247
12	Jestřebí	Zábřeh	179	209	225
13	Jindřichov	Šumperk	240	481	538
14	Kamenná	Zábřeh	91	201	212
15	Kolšov	Zábřeh	203	275	287
16	Kosov	Zábřeh	91	109	125
17	Lesnice	Zábřeh	171	212	229
18	Leština	Zábřeh	309	431	466
19	Lukavice	Zábřeh	174	309	328
20	Malá Morava	Šumperk	136	198	221
21	Olšany	Šumperk	191	366	379
22	Písařov	Šumperk	183	251	265

23	Postřelmov	Zábřeh	584	1 196	1 261
24	Rájec	Zábřeh	137	165	183
25	Rohle	Zábřeh	197	234	247
26	Rovensko	Zábřeh	226	272	285
27	Ruda nad Moravou	Šumperk	702	894	961
28	Staré Město	Šumperk	363	676	725
29	Sudkov	Šumperk	258	433	457
30	Svébohov	Zábřeh	124	159	161
31	Štítý	Zábřeh	422	719	757
32	Zábřeh	Zábřeh	2 032	5 470	5 802
33	Zvole	Zábřeh	230	281	293
34	Vikantice	Šumperk	16	28	32
35	Janoušov	Šumperk	20	21	23
36	Hrabová	Zábřeh	162	197	229
37	Kopřivná	Šumperk	73	88	102
38	Jakubovice	Šumperk	62	71	79
39	Postřelmůvek	Zábřeh	100	118	127
40	Nemile	Zábřeh	186	209	232
41	Chromeč	Šumperk	160	203	219
42	Bratrušov	Šumperk	168	203	219
43	Vyšehorí	Zábřeh	57	71	79
44	Šléglov	Šumperk	13	13	14
45	Drozdov	Zábřeh	99	117	122
46	Zborov	Zábřeh	61	81	89
	Celkem		10 534	18 300	19 544

Celkem je v regionu 19,5 tis. hospodařících domácností.

Tabulka č. 14: Domovní a bytový fond v majetku obcí

Obec	Bytové domy	Byty	Typ	Poznámka
Bohdíkov	ne	3		MŠ Raškov, zbrojnice
Bohuslavice	1	6	malometrážní	
Branná	ano	11		4 panelové domy, byty na náměstí
Bratrušov	ne	2		1x KD, 1x ZŠ
Brníčko	ne	ne		
Bušín	ne	1		
Drozdov	ne	2		1xKD, 1xMŠ
Dubicko	ne	8	2 malometrážní 1 protipovodňový	1xZŠ, 4xMŠ, 3x dům služeb
Hanušovice	ano	90		
Horní Studénky		9		
Hoštejn	1	9		ZŠ, MŠ, KD
Hrabová	ne	7		Víceúčel.bud.
Hynčina	ne	ne		

Chromeč	ne	ne		
Jakubovice	ne	3		Býv.ZŠ, Zbrojnice
Janoušov	ne	1	pro řidiče	
Jedlí	ne	3		
Jestřebí	ne	3		ZŠ
Jindřichov	5			
Kamenná	3	17 plus panelákové		1 v ZŠ
Kolšov	1	5		
Kopřivná	ne	ne		
Kosov	ne	1		
Lesnice	ne	ne		
Leština		20 bytů		
Malá Morava	ano			počet neuveden
Nemile	ne	9	malometrážní	
Olšany	ne	1		býv.ZŠ Klášterec
Písařov	1	3		býv. ZŠ a bytový dům
Postřelmov	3	45		KD, ZŠ, MŠ
Postřelmůvek	ne	ne		
Rájec	ne	3		OÚ
Rohle	ne	ano	školní	počet neuveden (2-3)
Rovensko	ne	ne		
Ruda nad Moravou	2			
Staré Město	13	2		2x KD
Sudkov	2			
Svébohov	ne	ne		
Šléglov	ne	ne		
Štítý	4 panelové	100		a byty na náměstí
Vyšehoří	ne	1	sociální	OÚ
Zborov	ne	ne		
Zvole	1	1		
Zábřeh		400		
Lukavice	ne	6		

V rámci tabulky jsou uvedeny bytové domy/byty v majetku obcí a případně jejich specifický charakter, v poznámce se objevuje vysvětlení především ke skutečnosti, že obce mají vybudované byty v budovách škol, případně hasičských zbrojnic nebo na obecním úřadě.

Obce bez bytového fondu: 10

Brníčko, Hynčina, Chromeč, Kopřivná, Lesnice, Postřelmůvek, Rovensko, Svébohov, Šléglov, Zborov

Lokality připravené k výstavbě rodinných domů:

- Zábřeh (2 lokality), Vyšehoří (10 parcel)

Obce by uvítaly možnost přestaveb starých nevyužívaných budov (bývalé školy, kulturní domy apod.) na bytové, případně úpravy velkých bytů na menší s univerzálním využitím. Obce preferují malometrážní byty, které lze nabídnout jak seniorům, tak mladým lidem.

5.7 Životní prostředí

Z geomorfologického pohledu tvoří plošně nejrozsáhlejší část území Hanušovická vrchovina v severní části území a Zábřežská vrchovina v jižní části. Do severní části území okrajově zasahují svým jižním výběžkem Rychlebské hory, na který navazuje geomorfologický celek Králický Sněžník.

Hanušovická vrchovina je členitá vrchovina na severní Moravě v Jesenické oblasti.

Vyplňuje prostor mezi Orlickými horami, Králickým Sněžníkem, Rychlebskými horami a Hrubým Jeseníkem. Reliéf je hluboko rozčleněn zaříznutými údolními vodními toků. Většina celku spadá do povodí Moravy, která tvoří i osu celé vrchoviny. Pohořím prochází hlavní evropské rozvodí mezi Severním a Černým mořem. Na vrcholech a na hřebtech jsou časté skalní útvary. Převážně to jsou izolované skály, skalní hradby, mrazové sruby. Nejvyšším bodem je Jeřáb (1 003 m n.m.) nacházející se v Jeřábské vrchovině. Velká část Hanušovické vrchoviny nedosahuje 800 m n.m., pouze v Branenské vrchovině je více vyšších vrcholů (kromě Jeřábu vrcholy Bouda 956 m n.m., Kamenec 914 m n.m. a Čečel 839 m n.m.).

Rychlebské hory zasahují do území pouze okrajově ze severu v rámci svého podcelku Hornolipovská hornatina. Rychlebské hory sousedí na jihozápadě s Králickým Sněžníkem, od kterého jej odděluje Kladské sedlo, na jihu s Hanušovickou vrchovinou.

Zábřežská vrchovina svým podcelkem Drozdovská vrchovina zasahuje do jihozápadní části regionu. Drozdovská vrchovina představuje nejsevernější a nejvyšší část Zábřežské vrchoviny (vrch Lázek s rozhlednou, 714 m n.m.) je daná budínskou poruchou a na severu navazuje na jižní okraj Orlických hor (Bukovohorskou hornatinu), na Králickou brázdu u Štítů a jih Hanušovické vrchoviny.

5.7.1 Těžba surovin

Tabulka č. 15: Těžba surovin

Surovina	Obec
Stavební kámen	Hanušovice, Štědrákova Lhota, Zábřeh - Račice
Vápenec	Bohdíkov, Branná, Hrabová, Vitošov, Leština
Grafit	Staré Město
Štěrkopísky	Dubicko, Zvole
Cihlářská surovina	Štíty

5.7.2 Hydrologické poměry

Nejdůležitějšími vodními toky území jsou:

Morava, která je při své celkové délce toku 329 km jedním ze tří nejvýznamnějších toků na území České republiky a z evropského hlediska ji lze řadit mezi nejvýznamnější přítoky Dunaje v jeho horním úseku nad Bratislavou,

Moravská Sázava, která vzniká soutokem několika potoků v Podorlické pahorkatině nedaleko Lanškrouna. V nejhořejší části má řeka bystřinný charakter, velmi brzy však vtéká do roviny a začíná meandrovat. Pod Krasíkovem přestává řeka meandrovat a protéká velmi pěkným zalesněným údolím. Plocha povodí měří 507 km², délka sjížděného toku je téměř 32 km,

Desná, která vzniká soutokem potoků Hučivá a Divoká Desná, odvodňujících severozápadní část Jeseníků. Teče převážně jihozápadním směrem a vlévá se zleva do Moravy. Povodí měří zhruba 300 km²,

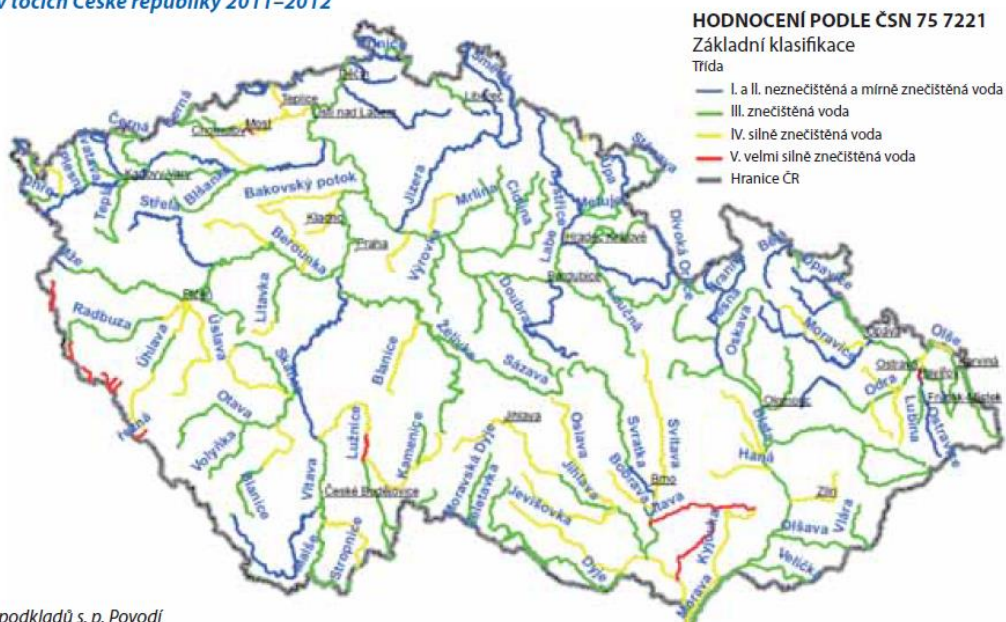
Březná pramení v jesenickém podhůří severně od Červené Vody ve výšce 900 m n. m. Její tok ústí do Moravské Sázavy. Plocha povodí je 130 km². Horní tok až do Štítů protéká otevřeným údolím. V kamenitém korytu se objevují často peřeje.

Rohelnice, protékající obcí Rohle.

Ve Zprávě o stavu vodního hospodářství ČR roku 2012 je znázorněn stav jakosti vody v České republice. Z této zprávy vyplývá, že v regionu Horního Pomoraví je horní tok řeky Moravy a říčka Branná v kategorii I a II. neznečištěná a mírně znečištěná voda, v jižní části území, které odvodňuje Desná a Moravská Sázava, jsou tyto dvě řeky ve třídě III. Tedy znečištěná voda (jedná se o stav povrchové vody, který byl ovlivněn lidskou činností tak, že ukazatele jakosti vody dosahují hodnot, které nemusí vytvořit podmínky pro existenci bohatého, vyváženého a udržitelného ekosystému).

Obrázek č. 36: Jakost vody v tocích České republiky 2011 - 2012

Jakost vody v tocích České republiky 2011–2012

Pramen: MŽP z podkladů s. p. Povodí

Některé řeky jsou splavné (Morava, Moravská Sázava), vhodné pro vodní turistiku, sjízdné pro začátečníky i pokročilejší vodáky.

V řešeném území se nacházejí vydatné povrchové i podzemní zdroje pitné vody.

Vzhledem k bohatosti území na vodní zdroje je značná část území ORP Šumperk a část území ORP Zábřeh zařazena mezi chráněné oblasti přirozené akumulace vod (CHOPAV Jeseníky, Kvartér řeky Moravy, Žamberk-Králíky). Pro takto vymezené území je prioritní podporovat a vytvářet územní opatření, která povedou ke zvýšení retenčních schopností území, s cílem zabezpečit ochranu zdrojů kvalitní pitné a užitkové vody pro stávající i budoucí potřeby kraje.

Na území jsou vymezena záplavová území vodních toků:

- Branná, Desná, Krupá, Moravská Sázava, Nemilka, Morava.

K zachycení přívalových vod navrhuje ZÚR OK vybudování suchých nádrží (poldrů) v lokalitách Červený Potok (Malá Morava) a Staré Město.

Vzhledem k prognózám (Modrá zpráva o stavu vodního hospodářství) je nutno počítat s výskytem extrémních povodní a preventivně se na ně připravovat, vyhodnocovat povodňové riziko pro všechny typy povodní včetně přívalových.

5.7.3 Lesy

Historickým vývojem došlo ke změně druhové skladby ve prospěch smrku, borovice a modřínu, které byly zapříčiněny umělou obnovou. Tím se ale zvýšilo riziko ohrožení kalamitami. Pozměněné podmínky v atmosféře, imise, teplota, sucho, škůdci, houby: to vše oslabuje celý uměle vytvořený ekosystém, který není schopen geneticky svým přirozeným vývojem odolávat většímu zatížení a výkyvům. V lesním hospodářství je nutno se vyhnout návykům a způsobům prostorové a časové úpravy lesa z minulých let a přejít k jemnějším způsobům, především napodobováním přírody při obnově lesa.

Celková výměra lesních pozemků v řešeném území je téměř 31 tisíc hektarů.

5.7.4 Chráněná území

Velkoplošná zvláště chráněná území

CHKO Jeseníky – velkoplošné zvláště chráněné území, chráněná krajina. Rozloha celkem 74.000 ha, rozkládá se na územích kraje Moravskoslezského a Olomouckého. Na území MAS HP zasahuje do katastrů obcí Branná, Jindřichov a Vikantice.

Tabulka č. 16: Území soustavy NATURA

Název	Charakteristika	Obec
Ptačí oblast (PO)		
PO Jeseníky	Odpovídá CHKO Jeseníky, rozlohou je ale menší. Předmětem ochrany je populace jeřábka lesního, chřástala polního a jejich biotopy.	Jindřichov
PO Králický Sněžník	předmětem ochrany je populace chřástala polního a jeho biotop.	Písařov, Jakubovice, Malá Morava, Hanušovice, Vikantice, Staré Město, Šléglov, Branná, Kopřivná, Bohdíkov, Bratrušov, Štítý
Evropsky významná lokalita		
EVL Branná - hrad	lokalita vrápence malého	Branná
EVL Hadce a bučiny u Raškova	extenzivní sečené louky nížin až podhůří, chasmofytická vegetace silikátových skalnatých svahů, bučiny asociace Luzulo-Fagetum a Asperulo-Fagetum, lokalita sleziníku nepravého.	Bohdíkov, Hanušovice a Ruda nad Moravou
EVL Hanušovice – kostel	lokalita netopýra velkého	Hanušovice
EVL Horní Morava	lokalita mihule potoční.	Chromeč, Postřelmov
EVL Chrastický hadec	lokalita sleziníku nepravého	Staré Město
EVL Keprník	aktivní vrchoviště, acidofilní smrčiny, alpínská a boreální vřesoviště, silikátové alpínské a boreální trávníky, lokalita střevlíka hrbolátého.	Jindřichov
EVL Králický Sněžník	aktivní vrchoviště, rašelinný les, alpínská boreální vřesoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, silikátové alpínské a boreální trávníky, silikátové sutě horského až niválního stupně.	Malá Morava, Staré Město
EVL Litovelské Pomoraví	Smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; bezkolencové louky na vápnitých, rašelinných nebo hlinito-jílovitých půdách; extenzivní sečené louky nížin až podhůří; jeskyně nepřístupné veřejnosti; dubohabřiny asociace Galio-Carpinetum; smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy; smíšené lužní lesy s dubem letním, jilmem vazem, jilmem habrolistým, jasanem ztepilým nebo jasanem úzkolistým podél velkých řek atlantské a střeoevropské provincie; lokalita bobra evropského, čolka velkého, kuňky ohnivé, modráška bahenního, netopýra černého, ohniváčka černočárného, svinutce tenkého, vydry říční	Bohuslavice, Hrabová, Leština, Lukavice, Rájec, Zvole

EVL Pod Rudným vrchem	lokalita střešníku pantoflíčku	Jindřichov
EVL Pod Trlinou	Extenzivní sečené louky nížin až podhůří	Leština, Lesnice
EVL Poláchovy stráně	lokalita střešníku pantoflíčku	Hanušovice
EVL Ruda nad Moravou	lokalita netopýra černého a netopýra velkého.	Ruda nad Moravou
EVL Rychlebské hory - Sokolský hřbet	lesy svazu Tilio-Acerion na svazích, sutích a v roklich, smíšené jasanovo-olšové lužní lesy temperátní a boreální Evropy, aktivní vrchoviště, jeskyně nepřístupné veřejnosti, lokalita netopýra velkého a vrápence malého.	Staré Město
EVL Štola Mařka	lokalita netopýra černého a netopýra velkého.	Bohdíkov
EVL Výří skály	lokalita střešníku pantoflíčku	Hanušovice
EVL Žďár	lokalita sleziníku nepravého	Ruda nad Moravou

Maloplošná zvláště chráněná území

V řešeném území se nachází téměř všechny kategorie maloplošných zvláště chráněných území - národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR) a přírodní památky (PP).

Tabulka č. 17: Maloplošná zvláště chráněná území

NPR Králický Sněžník	centrální a vrcholová část masivu s přirozenými porosty, vysokohorské hole a rašeliniště.	Malá Morava, Staré Město
NPR Šerák-Keprník	vrcholová partie Jeseníků - smilkové hole, pralesovité horské smrčiny a horské bučiny. Rozloha celkem 800,1 ha, 81 ha v ORP Šumperk	Jindřichov
PR Františkov	přestárlý bukový porost	Jindřichov
PR Na hadci	hadcové území s reliktním borem a typickými společenstvy	Bohdíkov
PR Niva Branné	ochrana zachovalé dynamiky korkotvorných procesů toku, zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů vázané na tento typ nivního stanoviště	Branná
PR Pod Slunečnou strání	přirozená bučina, hnízdiště holuba doupňáka a čápa černého	Jindřichov
PR Pod Trlinou	Ochrana přírodě blízkých lesních společenstev a fragmentu zachovalé kulturní krajiny luk, pastvin a mezí s výskytem řady chráněných druhů živočichů a rostlin	Lesnice, Leština
PP Chrastický hadec	hadcový skalní výchoz s významnou květenou	Staré Město
PP Pasák	mohutné skalisko budované kalcitickými paraamfibolity	Branná

PP Pod Rudným vrchem	lokalita střešníku pantoflíčku	Jindřichov
PP Poláchovy stráně	Výří skály lokalita střešníku pantoflíčku	Hanušovice
PP Štola Mařka	lokalita netopýra černého a netopýra velkého	Bohdíkov
PP Žďár	lokalita slezíku nepravého	Ruda nad Moravou

Památné stromy

AOPK Evidované památné stromy Zábřežsko - 10 stromů:

Zábřeh – dub, kaštanovník, Opravilova lípa (Václavov)

Horní Studénky – dub za Minářovým, lípa u kapličky Sv. Linharta

Zborov – Kubíčková lípa

Postřelmov - lípa u kaple sv. Prokopa, lípa u kostela, topol v kopci

Dubicko – Vachutkův dub

AOPK Evidované památné stromy ORP Šumperk - 30 stromů:

Branná - alej u hřbitova, lípa v Předním Alojsově

Jindřichov – Habartická lípa, lípa v Labi, lípa v Nových Losinách, lípa v Pustých Žibřidovicích, Smrk na Josefově (Nové Losiny)

Malá Morava – lípa u kostela (Podlesí), lípa u polesí u Mizerů (Vojtíškov), lípa u zboru (Křivá voda), lípa v Podlesí, lípy v Křivé Vodě, lípy ve Vysokém Potoce,

Staré Město – Lípa u Kuběnků, Lípy u křížku v Hajmrlově, lípa u Olšanky a lípa u staré školy (Velké Vrbno), Nevoralova lípa (Chrastice),

Hanušovice – lípa v Potůčnicku, lípa ve statku a lípy na Cibulce (Vysoké Žibřidovice), lípa ve Žlebu, Štefkova lípa ve Vysokých Žibřidovicích

Šléglův – lípy u kapličky, lípy v Kronfelzově,

Vikantice – Slimáčková lípa, Valíčková lípa

Bohdíkov – Fetkova lípa

Olšany – lípa u Balcárků (Kláštorec)

Bratrušov – Pollnerova hrušeň

5.7.5 Stav přírody a krajiny

Základním problémem ochrany přírody a krajiny zůstává pokles biodiverzity na úrovni druhů, ekosystémů a genů a snížená ekologická stabilita krajiny. Nedoceněn je význam naší krajiny jako součásti kulturního dědictví a prostoru pro kvalitní život člověka.

Působení lidských aktivit se významně promítlo do rozšíření a početnosti planě rostoucích rostlin a volně žijících živočichů, ale i do stavu celých biotopů a ekosystémů.

Ohrožením zemědělské krajiny je i spontánní šíření invazních druhů rostlin a záměrné rozšiřování nepůvodních druhů rostlin a živočichů. Ty zcela mění původní rostlinná společenstva a expandují na úkor původních druhů.

Změny, kterými prošlo české zemědělství během 50. až 80. let dvacátého století, zejména kolektivizace a intenzifikace v souvislosti s přeměnou tradičního zemědělství na průmyslovou velkovýrobu, zásadním způsobem ovlivnily i vzhled, charakter a ekologickou stabilitu krajiny. Došlo ke scelování pozemků do velkých lánů, které často nerespektovalo reliéf terénu a vedlo také ke značným ztrátám rozptýlené zeleně ve volné krajině. Ubylo mezí, remízků a liniových porostů podél cest a vlhkých nivních luk. Došlo tak k významnému narušení ekologické rovnováhy v krajině a následně k působení mnoha nepříznivých jevů, které mají dodnes negativní dopad na přírodu i na zemědělské hospodaření. Rozptýlená zeleň se společně s tvarem reliéfu významně podílí na tvorbě typického krajinného rázu každé oblasti. Tvoří nedílnou součást naší venkovské krajiny, opticky ji rozděluje do menších celků a utváří tak její charakteristický malebný vzhled. Tento cenný krajinný prvek poskytuje útočiště mnoha druhům živočichů ale i rostlin, které by jinde v zemědělské krajině již nenašli svůj životní prostor. Nabízí také potravní zdroje zejména pro opylovače, ptáky (podpora biologické ochrany před škůdci) a drobné savce.

Nevhodný způsob hospodaření a znečišťování životního prostředí se odrazily i na stavu lesů. Důsledkem jsou dnešní stejnověké monokulturní porosty s výrazně sníženou odolností proti biotickým i abiotickým vlivům a nevyváženým funkčním potenciálem.

Nadměrná intenzifikace zemědělství spolu s nevhodnými vodohospodářskými zásahy způsobila také rozkolísanost odtokových poměrů, eutrofizaci povrchových vod, znečištění a pokles hladiny podzemních vod a snížení retenční schopnosti krajiny – to je doprovázeno častějším výskytem extrémních such a povodňových událostí.

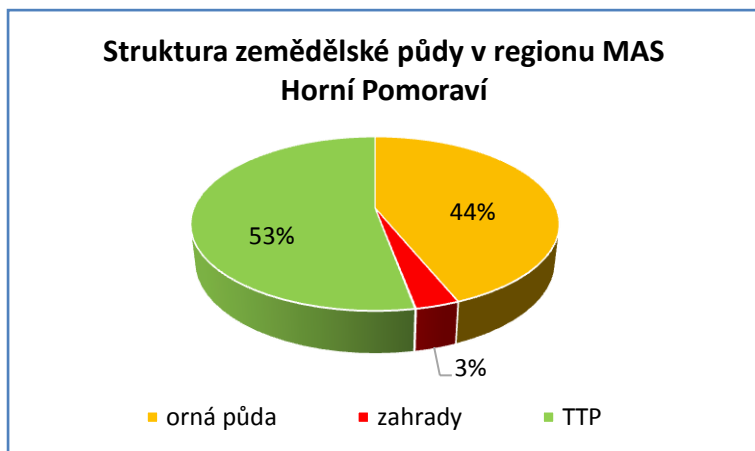
Stejně důležité jako ochrana a péče o přírodní prvky ve volné krajině je i problematika životního prostředí urbánních a suburbánních prostorů zejména z hlediska uchování biodiverzity, ekologické stability, zmenšování ekologické stopy sídel a snižování míry „sterility“ (míra umělých prvků, povrchů a prostor) urbanizovaného prostředí.

Opatření:

- **Podpora biodiverzity:** podpořit stabilitu těch prvků, které mají v krajině nezastupitelnou funkci (prvky rozptýlené zeleně, jako jsou remízky, břehové porosty podél vodních toků, liniové porosty podél cest, úvozy či aleje). Rozptýlená zeleň má v krajině velký význam nejen pro člověka a jeho potřeby, ale i pro mnohé živočišné druhy, které jsou na její přítomnosti v krajině životně závislé
- **Obnova krajinných struktur:** realizovat prvky územních systémů ekologické stability a celkově zlepšit přírodní poměry ať již ve volné krajině, v lesích, či ve zvláště chráněných územích a územích soustavy Natura 2000
- podpora regenerace urbanizované krajiny: zeleň v intravilánu obcí má značnou funkci estetickou a výchovnou, významně přispívá ke korekci teplotních výkyvů, snižuje prašnost, zvlhčuje vlhkost vzduchu, tlumí hluk a má výrazný vliv na čistotu ovzduší. Zeleň také významně přispívá k biodiverzitě a k ekologické stabilitě krajiny.

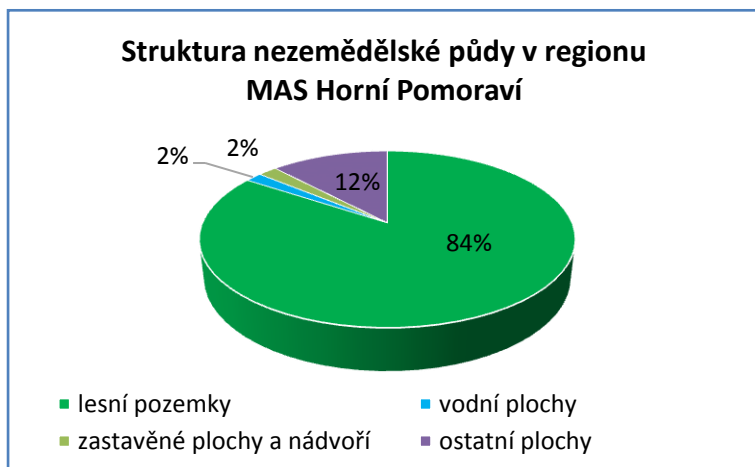
5.7.6 Zemědělská krajina

Území všech obcí regionu MAS Horní Pomoraví má celkovou výměru půdy 67.196 hektarů.

Obrázek č. 37: Struktura zemědělské půdy v regionu

Z této výměry činí zemědělsky obhospodařovaná půda 46 %, nezemědělská půda pak zhruba 54%. Téměř 46% veškeré výměry regionu je tvořeno lesními pozemky. Strukturu rozdělení zemědělské a nezemědělské půdy v regionu uvádějí grafy.

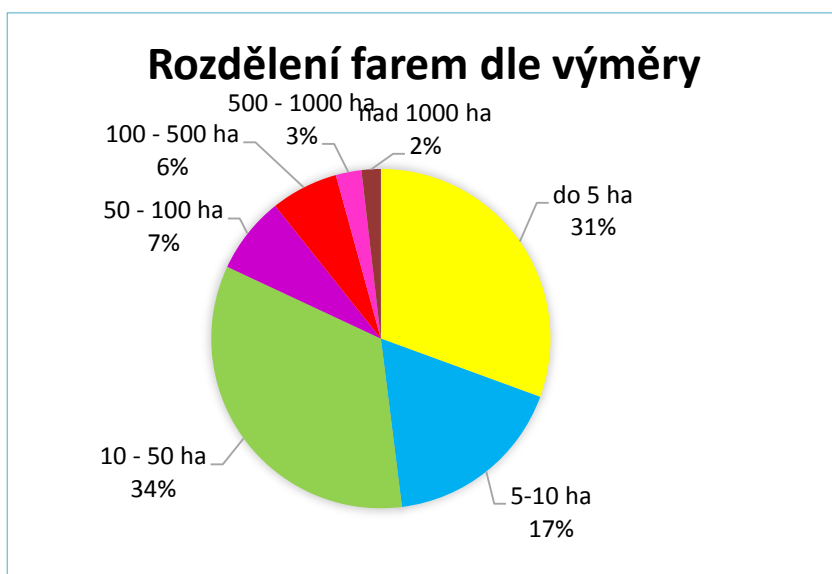

Obrázek č. 38: Struktura nezemědělské půdy v regionu

Obrázek č. 39: Rozdělení farem dle výměry

5.8 Zemědělství

V regionu působí celkem více než 300 registrovaných zemědělských subjektů. Průměrná velikost farmy se pohybuje kolem 100 hektarů. V případě menších farem se jedná většinou o hospodaření, které jednotlivci realizují v rámci svého volného času při zaměstnání. Nejvíce subjektů, a to jedna třetina, spadá výměrou do kategorie 10-50 hektarů.

Rozdíl v hospodaření na trvalých travních porostech a orné půdě je v porovnání jižní a severní části území zcela patrný – v severní části území, jehož většina spadá do režimu zvláštního hospodaření (tzv. LFA oblasti), tvoří trvalé travní porosty tři čtvrtiny výměry zemědělské půdy a jen jednu čtvrtinu pak tvoří půda orná. V obcích mikroregionu Zábřežsko je tento podíl přesně obrácený – jen jednu třetinu tvoří trvalé travní porosty (konkrétně 23% zemědělské půdy), orná půda pak zabírá 77% zemědělské půdy.

Tabulka č. 18: Výměra půdy v jednotlivých obcích regionu

Obec název	Celková výměra (ha)	z toho: Zemědělská půda (ha)	z toho:			
			Orná půda (ha)	Zahrady (ha)	Ovocné sady (ha)	Trvalé travní porosty (ha)
Bohdíkov	2 622	676	237	48	-	390
Bohuslavice	397	346	257	11	-	79
Branná	1 456	615	116	5	-	495
Bratrušov	1 155	512	95	29	-	388
Brníčko	849	424	220	20	2	182
Bušín	859	373	161	19	-	193
Drozdov	1 369	403	183	8	-	212
Dubicko	783	653	604	19	0	30
Hanušovice	3 682	1 732	569	39	-	1 124
Horní Studénky	724	499	232	13	-	254
Hoštejn	183	90	8	8	-	73
Hrabová	811	332	253	18	1	60
Hynčina	2 544	607	226	21	-	360
Chromeč	548	481	424	18	-	39
Jakubovice	790	340	160	20	-	159
Janoušov	307	174	92	10	-	72
Jedlí	993	693	287	17	-	388
Jestřebí	869	500	283	19	0	199
Jindřichov	5 171	1 712	486	17	1	1 207
Kamenná	512	144	109	11	-	24
Kolšov	376	159	127	13	1	19
Kopřivná	1 186	586	117	9	-	459
Kosov	547	299	122	12	0	164
Lesnice	733	294	208	15	-	70
Leština	524	444	288	17	1	139
Lukavice	1 121	706	487	16	1	201
Malá Morava	6 833	2 493	523	7	-	1 963
Nemile	553	225	138	20	-	67
Olšany	648	272	43	26	1	203
Pisařov	1 884	1 019	647	18	0	354
Postřelmov	955	778	693	44	-	41
Postřelmůvek	401	263	186	9	-	68

Rájec	491	322	263	13	1	45
Rohle	1 856	908	612	33	1	263
Rovensko	743	550	470	21	2	57
Ruda nad Moravou	2 498	1 244	428	102	1	713
Staré Město	8 627	2 837	12	15	-	2 810
Sudkov	490	289	204	24	1	60
Svébohov	615	368	216	15	-	137
Šléglov	717	443	2	0	-	441
Štíty	2 991	1 672	1 050	36	0	585
Vikantice	1 005	598	2	0	-	596
Vyšehoří	347	193	80	8	1	104
Zábřeh	3 458	1 765	1 133	122	2	508
Zborov	316	213	116	6	-	91
Zvole	658	459	279	24	1	155

5.8.1 Zpracování a výroba potravin v regionu

Farem, které finalizují produkci je v regionu minimum. V tabulce je uveden přehled výrobců potravin v regionu MAS Horní Pomoraví, výrobci potravin, kteří zároveň provozují zemědělskou prvovýrobu, jsou v tabulce označeni. Jsou zde uvedeny pouze subjekty, které uvádí své výrobky na trh oficiálně.

Potravina	Výrobce, provozovna
Pekařské a cukrářské výrobky	Vašíček pekařství a cukrářství s.r.o, Zábřeh
	Jana Bandová, Hanušovice
	Pekařství Král, Hanušovice
	Marie Diblíková, Zábřeh – cukrářské výrobky
	Pekárna Falta s.r.o., Štíty
	Pekařství Leština s.r.o.
	Olga Gřundělová – firma Kremo, Staré Město (+ provozovna Branná) – staroměstská máslová trubička
Jatka	M A R W I N v.o.s., Hanušovice (ovce a skot)*
	Agrodružstvo Zábřeh (prasata a skot)*
	Lubomír Hroch, Malá Morava
Řeznictví a uzenářství	Štefan Pitel, Olšany
	U Bínů, s.r.o., Hrabenov
	Karel Unzeitig, Olšany
	Jana Krůšová, Leština – domácí uzeniny
	Rýznar spol. s r. o., Horní Studénky – farmářské uzeniny*
	Dubická zemědělská a.s.*
	MVDr. Josef Klimeš, Bušín
Josef Bartoš, Štíty – Crhov	
Sýry	Michal Hrdlička, Brníčko (ovčí a kravské)*
	Pavína Skřivánková, Lukavice – Slavoňov (kozí a kravské)*
Nápoje	Pivovar Holba, a.s., Hanušovice – výroba piva
	TOMA Olomouc, a.s. - Minipivovar Kolštejn, Branná
	Lihovar Hrabová s.r.o., pěstitelské pálení
	Milan Pospíšil, Jakubovice – pěstitelské pálení

	Eva Najmanová, Zvole – pěstitelské pálení
	NAVOS a.s., provozovna Zábřeh – pěstitelské pálení
Různé	CEREA – Mgr. Jiří Vytopil, Zábřeh – cereální tyčinky (sladké i slané)
	Rodinná konzervárna Via Delicia – Olin Bezchleba, Zábřeh
Biopotraviny	PRO-BIO, obchod.spol. s r.o. – mlynářské výrobky

**uvedený výrobce je zároveň zemědělským podnikatelem*

Dle informací z regionu víme, že je zde spousta farem, které prodávají své výrobky v obci konečným spotřebitelům (prodej ze dvora) bez potřebných povolení a tedy neoficiálně. Problém je většinou složitá legislativa a náročnost vyřešení hygienických požadavků na potravinářský provoz. Často se jedná právě o sortiment mléčných výrobků, o které je mezi spotřebiteli velký zájem.

V oblasti **zpracování faremní produkce** je obrovský potenciál pro budoucnost. Je potřeba však drobným zemědělcům pomoci s řešením základních požadavků na splnění legislativních norem („kuchařka“ pro zpracování produkce na farmě a prodej ze dvora; inspirace příklady dobré praxe přímo na farmách). Spotřebitelé si k nim cestu většinou už najdou sami.

5.8.2 Ekologické zemědělství a zpracování bioprodukce

V režimu ekologického zemědělství hospodaří v regionu celkem 68 subjektů (stav k 31.12.2013, zdroj MZe), z toho je 8 právnických osob a 60 fyzických osob. Z celkové výměry zemědělské půdy (30.705 ha) činí ekologicky obhospodařovaná téměř jednu třetinu (konkrétně 27%). Celorepublikový průměr se pohybuje zhruba kolem 12%. Je to dáno zejména přírodními podmínkami regionu, kdy velká část území se nachází v horské či podhorské oblasti.

Většina farem se zabývá chovem skotu bez tržní produkce mléka a dále chovem ovcí, koz nebo koní. Okrajově jsou chována prasata a drůbež (zejména pro osobní potřebu). Jen několik málo farem se zabývá produkcí mléka, jedna farma chová nosnice a nabízí k prodeji biovejce.

Z uvedeného počtu 67 hospodařících subjektů jen necelá třetina (21 subjektů) obhospodařuje i ornou půdu, většinou však průměrně jen kolem 4 hektarů (v rozmezí 0-15 ha). Jediný subjekt hospodařící na Postřelmovsku pak obhospodařuje 138 ha orné půdy (tedy 63% celkové výměry orné půdy evidované v systému ekologického zemědělství v regionu).

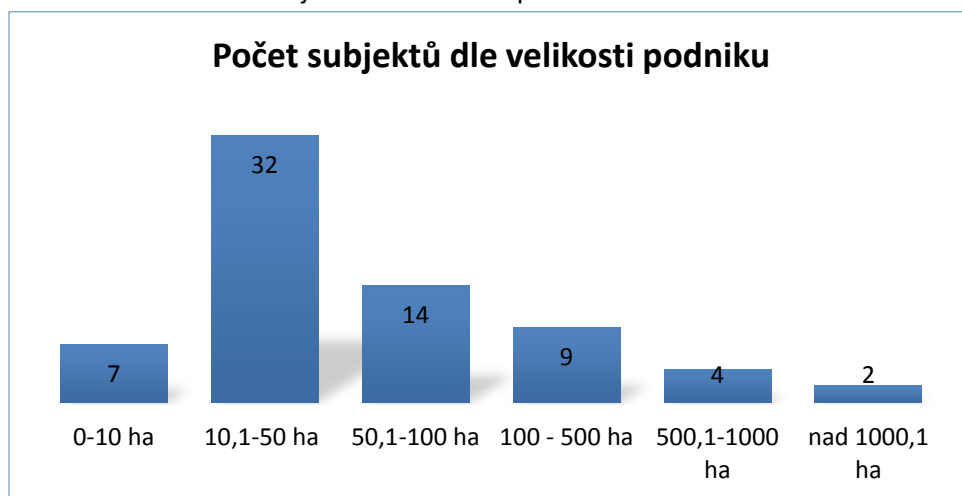
Obrázek č. 40: Struktura zemědělské půdy v ekologickém zemědělství

Celková výměra půdy v EZ 8324 ha, z toho 93 ha v přechodném období
 Z toho: 218 ha orné půdy
 0,62 ha zeleniny
 8074 ha trvalých travních porostů
 32 ha trvalých kultur (sady)
 6 ha ostatní půdy

Průměrná velikost farmy je 128 hektarů. Nejmenší farma má výměru necelých 6 hektarů, největší pak 1.528 hektarů. Největší počet podniků hospodaří na farmě o velikosti 10-50 hektarů, jak je zřejmé z následujícího grafu:

Obrázek č. 41: Počet subjektů dle velikosti podniku

5.8.3 Výrobci biopotravin v regionu

Pekařství Leština s.r.o.

Pekařské a cukrářské výrobky

Soukromá pekárna s vlastní prodejnou, zpracování mouky z ekologického zemědělství, pečení biopečiva jednou týdně, dodávají do obchodů a zdravých výživ v regionu.

PRO-BIO, obchodní společnost s r.o.

Mlýnské výrobky

Firma se sídlem ve Starém Městě pod Sněžníkem se zabývá zpracováním a výrobou biopotravin, provozuje svůj bio mlýn a hospodaří na dvou vlastních ekologických farmách. Svou činnost započala společnost PRO-BIO, s.r.o. v roce 1993, a v současné době patří k největším zpracovatelům a výrobcům biopotravin v České republice. Zaměstnává kolem 90 lidí a její sortiment čítá více než 1 300 produktů v kvalitě bio.

M A R W I N , v.o.s.

Jatka pro ovce a skot

Společnost se sídlem v Hynčicích nad Moravou je soukromou společností, zabývající se zemědělskou prvovýrobou. V roce 2013 firma uvedla do provozu vlastní porážku a zpracování masa (hovězí a skopové).

5.9 Život v obcích

Aktivní občanský život není abstraktní záležitost, ale vyrůstá z mnoha osobních a naprosto konkrétních vazeb, které člověk má k lidem ve svém okolí. Mít pro sebe zformulovaný příběh místa, regionu nebo země, kde žijeme, a znát svou roli v tomto příběhu je stejná občanská „povinnost“ jako chodit k volbám. Hlavní roli tak hraje občanská kultura a sociální kapitál.

Vzhledem k tomu, že území Horního Pomoraví se rozkládá na dvě části soustředěné kolem dvou sídelních center, také analýza organizací občanské společnosti se dělí na tyto části – na Hanušovicko a Zábřežsko. Při tvorbě strategie se při tomto členění zohlední potřeby obou oblastí, které mají odlišná historická i socio-ekonomická východiska. Přes tyto odlišnosti řeší obě části i styčné problémy. Plán rozvoje komunitního života by při svém naplnění měl rozvinout spolupráci mezi jednotlivými spolky a neziskovými organizacemi v jednotlivých obcích, mezi obcemi a měl by napomoci lepší komunikaci a spolupráci i s veřejnou správou a podnikateli. Vytváření sítí mezi sektory i mezi jednotlivými organizacemi stimuluje sociální kapitál¹, díky kterému se rozvíjí celý region.

Komunitní život lze chápat v několika rovinách. V daném území, v tomto případě Horní Pomoraví se obecně komunitou rozumí obyvatelstvo žijící ve vymezeném území, které má společné politické, ekonomické, sociální zájmy. Jde o skupinu, kterou spojuje kulturní dědictví, dobrovolné asociace i veřejné instituce, prostřednictvím kterých obyvatelé (aktéři) vykonávají určité funkce. V rámci strategie jde tedy o angažovanost občanů v nejrůznějších společenských, politických oblastech, a to na místní úrovni. Ještě jednodušeji lze chápat život jako schopnost obyvatel se podílet na svém vlastním rozvoji. Proto je velmi důležité, aby občané věděli, kam region směřuje, jak se může rozvíjet a že se na jeho rozvoji může podílet každý.

Pokud budeme vycházet z předpokladu, že na rozvoji komunitního života se nejvíce podílejí organizace občanského sektoru, je nutné zmapovat jejich aktivity na celém území.

Organizace občanského sektoru lze rozdělit podle jejich rolí a funkcí na:

- A. Poskytování služeb
 - Sociální
 - Vzdělávací
 - Kulturní služby
- B. Advokační role
 - Prosazování/ hájení zájmů
 - Hlídací pes veřejných zájmů
- C. Sdílení zájmů a dobrovolné služby společnosti
 - Sport, rekreace
 - Myslivost, dobrovolní hasiči
 - Turisté, zahrádkáři, rybáři, apod.

¹ Sociální kapitál zahrnuje vzájemnost, zajišťuje tok informací, vedoucí k vzájemnému prospěchu a důvěře. Sociální kapitál představuje faktor ovlivňující regionální disparity a regionální rozvoj.

Organizace občanského sektoru zahrnují občanská sdružení evidovaná do prosince 2013 Ministerstvem vnitra ČR a jejich organizační jednotky, zapsané spolky a spolky u rejstříkových soudů od ledna 2014, obecně prospěšné společnosti, nadace a nadační fondy a církevní právnické osoby. Hraniční organizace nesoucí právní subjektivitu zájmových sdružení právnických osob, příspěvkové organizace nejsou zahrnuty v rámci cíle Rozvinutý komunitní život s ohledem k tomu, že jsou součástí jiných částí strategie.

Tabulka č. 19: Přehled oblastí činnosti organizací občanského sektoru v regionu Horní Pomoraví, rozdělené na severní část Hanušovicko a jižní část Zábřežsko.

Oblasti činností NNO	Počet Zábřežsko	Počet Hanušovicko
Kultura	44	4
Sport	35	101
SDH	12	21
Sociální oblast	3	0
Volnočasové aktivity	19	6
Vzdělávání	4	2
Myslivost	48	20
NO při mateřských, základních a středních školách a DDM	11	3
Zájmová činnost/prosazování spol. zájmů	60	23
Ostatní	11	19
	247	199
CELKEM		446

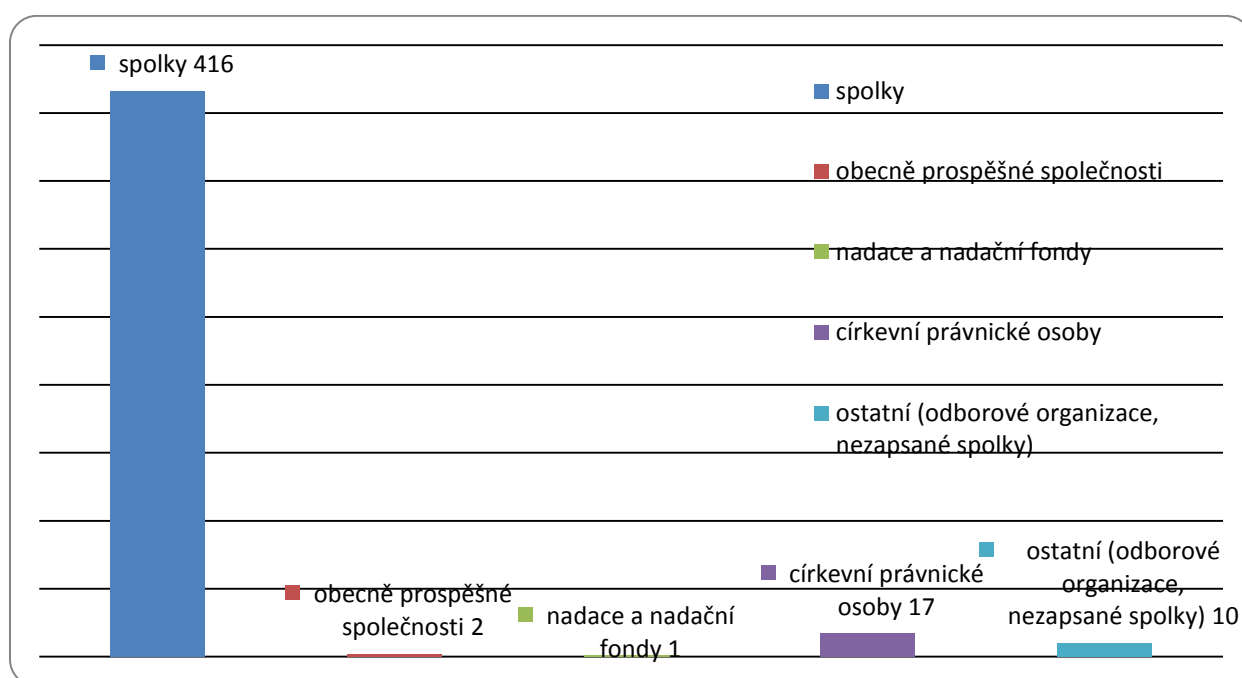
Do skupiny neziskových organizací, které se podílejí na rozvoji komunitního života, patří specifické církevní právnické osoby. Jejich specifičnost spočívá nejen v oblasti duchovní činnosti, ale také ve způsobu financování.

Tabulka č. 20: Evidované církevní právnické osoby na území Horního Pomoraví

Církevní právnické osoby	
Zábřežsko	16 ²
Hanušovicko	10
CELKEM	26

² Počet nezahrnuje Charitu Zábřeh, která sepředem věnuje sociální oblasti, a proto je zařazená v tabulce číslo 1

Obrázek č. 42: Organizace občanského sektoru v Horním Pomoraví podle právní subjektivity

Z grafu 1 vyplývá, že nejvíce dobrovolné činnosti se soustřeďuje do spolků (dříve občanských sdružení) a jejich organizačních jednotek. Minimum nadací a nadačních fondů je dáno i sídelní strukturou regionu, tedy neexistencí větších center, kde se soustředí organizace provozující nadační činnost. Spolky se v regionu nejvíce věnují sportovní činnosti, volnočasovým aktivitám dětí a mládeže a myslivosti. Výrazný je také počet sdružení dobrovolných hasičů.

Markantní je rozdíl mezi počtem organizací věnujících se kulturním aktivitám mezi Zábřezskem a Hanušovickem. Při předpokladu, že přenos kultury v širším smyslu - sociálně zakotvené vzorce vnímání a jednání, je determinován kulturou v užším smyslu – vytvářením hodnot, jde o jednu z příležitostí rozvoje regionu, a to napříč oblastmi (komunitní život, kulturní dědictví a cestovní ruch, životní prostředí, vzdělávání).

Rozvoj činností spolků v regionu se odvíjí od **zázemí**. Je důležité se mít, kde scházet, vykonávat akce pro své členy i pro veřejnost. Stejně tak je zástupci neziskových organizací kladen důraz na modernizaci inventáře, údržbu a rozvíjení aktivit v rámci existence organizace.

Následující tabulka představuje přehled zázemí v jednotlivých obcích. Jsou zde uvedeny i objekty pro kulturní a sportovní aktivity, protože i v jejich prostorách rozvíjí své činnosti členové spolků. V některých případech jde o okrajové oblasti zájmů, jako jsou příznivci nezávislé tvorby, umění či okrajových sportů. Proto jsou i tyto objekty zahrnuty do tabulky. Důležité je v rámci území podporovat heterogenitu zájmových oblastí, která přispívá k naplnění poptávky menšinových skupin a zvyšuje všeobecnou toleranci mezi obyvateli.

Tabulka č. 21: Volnočasová vybavenost obcí

	dětské hřiště	fotbalové hřiště	víceúčelové hřiště	hřiště volejbal/nohejbal	tenisové kurty	tělocvična	cvičební místnost	sokolovna/orlovna	koupaliště	přírodní koupání - rybník, nádrž	bazén	kluziště - přírodní	střelnice	bowling	kuželna	lyžařský areál/vlek	KD	knihovna	kino	přírodní amfiteátr	galerie	muzeum	venkovní areál
Šléglův	x		x													x							
Janoušov	x		x		x	x				x						x	x						
Vikantice																	x						
Hynčina				x			x			x							x						
Jakubovice	x					x				x		x					x	x		x			
Vyšehoří		x				x											x	x					
Zborov		x		x		x				x						x	x	x					x
Kopřivná	x	x															x	x					
Branná			x				x							x		x		x					
Kosov	x	x					x			x								x					
Postřelmůvek	x			x			x	x									x	x					x
Drozdov	x	x					x										x	x					x
Horní Studénky	x		x			x		x				x					x	x					
Svébohov	x	x				x											x	x					
Bušín	x			x			x			x		x					x	x					x
Hoštejn	x	x				x				x		x					x	x				x	
Rájec	x	x	x			x	x			x		x					x	x					x
Obce do 500 obyvatel	70%	47%	29%	24%	6%	47%	41%	12%	0%	47%	0%	29%	0%	6%	0%	24%	82%	76%	0%	6%	0%	6%	30%
Bohuslavice	x	x			x	x						x					x	x					x
Kamenná	x	x				x						x			x		x						

Malá Morava	x	x	x		x	x				x							x	x				x	
Chroměč	x	x		x	x	x	x	x									x	x		x			
Hrabová	x	x	x		x	x		x		x		x					x	x		x	x	x	x
Jestřebí	x	x				x											x	x					
Lesnice		x	x	x	x	x	x					x					x	x					
Bratrušov	x	x				x						x					x	x					x
Brníčko	x	x																x					
Nemile	x	x	x			x						x					x	x			x	x	
Rohle	x	x				x				x		x			x		x	x					
Jedlí	x	x		x	x	x						x					x	x					
Písařov		x	x		x	x		x		x							x	x		x		x	
Kolšov	x	x				x											x	x		x			x
Rovensko	x	x	x			x	x	x									x	x			x		
Zvole	x	x		x	x	x		x				x					x	x		x		x	x
Lukavice	x	x				x	x	x		x							x	x					
Obce 500 - 1000 obyvatel	88%	100%	35%	24%	47%	94%	24%	35%	0%	29%	0%	53%	0%	0%	12%	0%	94%	94%	%	29%	18%	29%	29%
Dubicko	x	x	x	x	x	x		x		x			x				x	x					
Olšany	x	x	x	x			x					x				x		x	x				
Sudkov	x	x				x						x					x	x					
Leština	x	x	x		x	x						x					x	x					
Jindřichov		x			x	x											x	x		x			
Bohdíkov	x	x	x			x	x	x				x			x		x	x		x			
Staré Město*	x	x	x	x	x	x							x	x		x	x	x	x			x	
Štítý*	x	x	x		x	x						x				x	x	x					
Ruda nad Moravou	x	x	x	x	x	x	x		x			x				x	x	x				x	x
Postřelmov	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x				x	x	x	x	x		
Hanušovice*	x	x			x	x	x					x		x			x	x	x		x	x	
Zábřeh*	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x		x	x	

Obce nad 1000 obyvatel	92%	100%	75%	50%	75%	92%	50%	33%	17%	17%	8%	67%	25%	25%	17%	33%	92%	100%	42%	25%	25%	33%	8%
Obec	dětské hřiště	fotbalové hřiště	víceúčelové hřiště	hřiště volejbal/nohejbal	tenisové kurty	tělocvična	cvičební místnost	sokolovna/orlovna	koupaliště	přírodní koupání - rybník, nádrž	bazén	kluziště - přírodní	střelnice	bowling	kuželna	lyžařský areál/vlek	KD	knihovna	kino	přírodní amfiteátr	galerie	muzeum	venkovní areál
Počet obcí v %	83%	80%	43%	30%	39%	76%	37%	26%	4%	33%	2%	48%	7%	9%	9%	17%	89%	89%	11%	20%	13%	22%	24%

Jiné: lanové centrum, relax centrum, akrobat park, minigolf, sauna, rybářský areál

Vysvětlivky:

obce do 200

obyvatel

obce 500 -1000

obyvatel

obce nad 1000

obyvatel

* statut města

Globálním cílem strategie proto v oblasti rozvinutého komunitního života je **posílení identity občanů regionu prostřednictvím sebevědomé občanské společnosti.**

5.10 Vzdělávání, školství

Vytváření podmínek pro rozvoj vzdělávání je jednou z významných povinností obce, kterou jí ukládá školský zákon. Za tím účelem obec buď zřizuje svoji základní školu, nebo se postará o plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí. Problematika předškolního a základního vzdělávání se tak stává problémem, který nelze řešit pouze na území jedné obce. Jde o oblast, které se musí společně věnovat (např. i s ohledem na dojíždění za prací v celém spádovém regionu) jak malé obce tak střední a velká města.

Zákonné ustanovení také vymezuje povinnost obce zajišťovat ty výdaje škol a školských zařízení, které nejsou hrazeny ze státního rozpočtu. Obce jsou však často nuceny podporovat školy nad rámec svých povinností. Ač tedy nemají přímou povinnost na některé oblasti přispívat (např. platy pedagogických a nepedagogických pracovníků, školní pomůcky), hledají finanční prostředky ve svých někdy opravdu napjatých rozpočtech, aby školám v jejich svízelné situaci pomohly. Bohužel, ani státní příspěvek zdaleka nezohledňuje náklady potřebné na zázemí pro vzdělávání, a tak se čím dál častěji objevuje rozdíl mezi tím, co by škola potřebovala, a tím, co si jí obec může dovolit poskytnout.

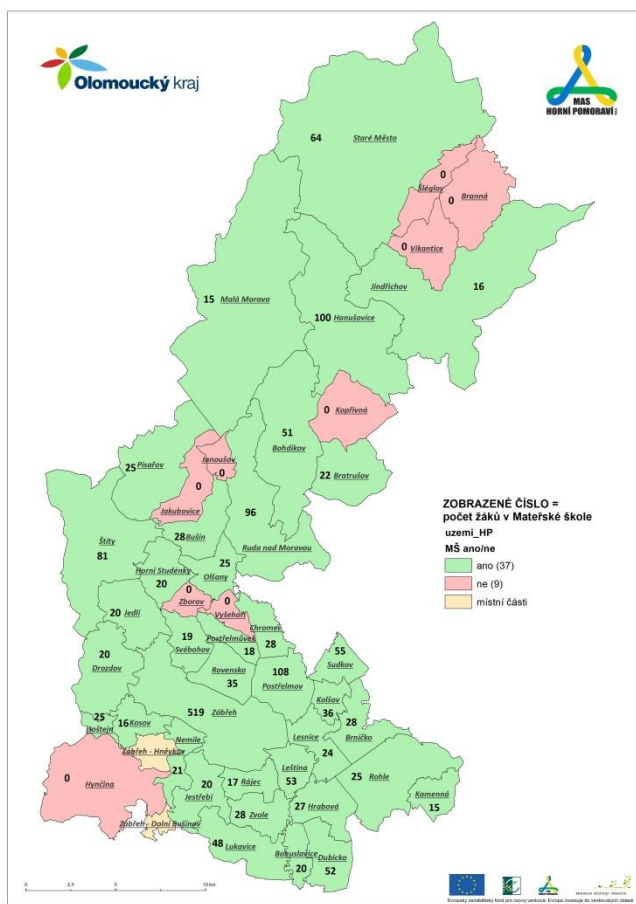
Pro kvalitu života obyvatel dané obce a území je důležitou oblastí také kultura a trávení volného času. Možnosti neformálních volnočasových aktivit a vlastní iniciativy obyvatel související s lokálními tradicemi se projevují spíše na venkově než ve velkých městech. Právě škola jako komunitní centrum zde sehrává velmi významnou roli.

Tabulka č. 22: Počet škol a tříd v regionu

	MŠ	ZŠ jen I.stupeň (1.-5.ročník)	ZŠ jen II.stupeň (6-9.ročník)	ZŠ úplná (1.-9.ročník)	celkem ZŠ	gymnázia	SŠ a praktické školy	SŠ a odborná učiliště	ZUŠ
třídy	79	56	1	149	206	1	2	2	1
školy	39	26	1	11	38	1	2	2	1

Obrázek č. 43: Počet žáků v mateřských školách

Mateřské a základní školy jsou v téměř 80% obcí, jen nejmenší obce nemají MŠ Branná, Hynčina, Vikantice, Janoušov, Kopřivná, Jakubovice, Vyšehoří, Šléglov, Zborov. Absence mateřské školy na jedné straně motivuje matky zůstat co nejdéle na mateřské dovolené a řešit tak nepříznivou situaci na trhu práce v těchto většinou špatně dopravně dostupných obcích, na druhou stranu pokud matky mají zájem vrátit se co nejdříve do zaměstnání, jsou omezovány nedostupností zařízení, které by pečovalo o jejich děti. V případě dětí starších 4 let (děti předškolního věku) jsou v těchto obcích využívána zařízení pro předškolní péči a výchovu obcí nejbližších/spádově nejlépe dostupných.

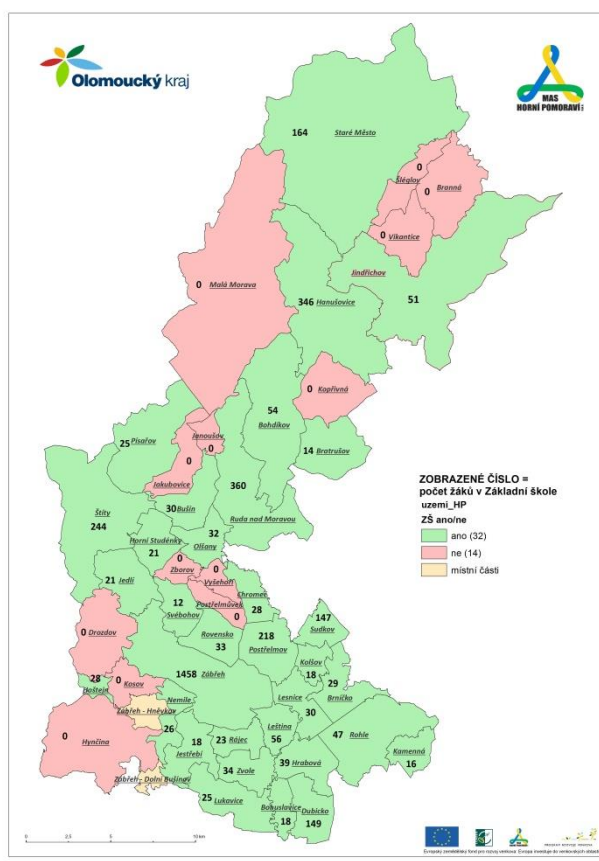

Obrázek č. 44: Počet žáků v základních školách

Základní školu nemají obce Branná, Hynčina, **Kosov**, **Malá Morava**, Vikantice, Janoušov, Kopřivná, Jakubovice, **Postřelmůvek**, Vyšehoří, Šléglov, **Drozdov**, Zborov.

Úplné základní školy jsou pouze v největších obcích: Dubicko, Hanušovice, Postřelmov, Rohle, Ruda nad Moravou, Staré Město, Štítý a Zábřeh (kde jsou 3 základní školy).

Střední školy se sídlem v regionu jsou pouze ve městě Zábřeh, stejně tak základní umělecká škola má sídlo v Zábřeze. V regionu však také působí pobočky

základní umělecké školy v Šumperku.

Zřizovatelem všech uvedených škol jsou obce, v regionu nepůsobí žádná soukromá nebo církevní škola

Tabulka č. 23: Počet dětí ve školách v regionu MAS Horní Pomoraví

MAS název 9.6.2014	Mateřská škola - POČET DĚTÍ	Základní škola – jen první stupeň (1. – 5. ročník) POČET ŽÁKŮ	Základní škola – jen druhý stupeň (6. – 9. ročník) POČET ŽÁKŮ	Základní škola – první i druhý stupeň (1. – 9. ročník) POČET ŽÁKŮ	Základní škola – celkem POČET ŽÁKŮ	Střední škola - obory gymnázij - POČET ŽÁKŮ	SŠ - obory středních odborných a praktických škol - POČET ŽÁKŮ	SŠ - obory středních odborných učilišť a odb. učilišť POČET ŽÁKŮ	Základní umělecké školy POČET ŽÁKŮ
MAS Horní Pomoraví o.p.s.	1 832	716	4	3 087	3 807	344	473	576	786

Celkově navštěvuje základní školy v regionu téměř 3,8 tis. žáků, mateřské školy pak 1,8 dětí.

Školství v rámci MAS Horní Pomoraví je poměrně stabilizované a představuje dobře fungující systém základního a předškolního vzdělávání, na který navazuje poměrně široká nabídka zájmového a uměleckého vzdělávání a volnočasových aktivit.

Kapacita ZŠ i MŠ je v regionu dostatečná. Ve školním roce 2012/2013 byla využita kapacita ZŠ na 67 % a kapacita MŠ na 92,6 %. Ve školním roce 2013/2014 dochází, zatím k velmi mírnému, ale očekávanému úbytku dětí v MŠ. Výhledově budou počty dětí v MŠ v regionu stále klesat vzhledem k nepříznivému demografickému vývoji. U ZŠ by mělo docházet od školního roku 2014/2015 do roku 2018 k mírnému růstu počtu žáků v ZŠ.

Pedagogičtí pracovníci ve školství jsou stabilizovaní a zvyšuje se kvalifikovanost výuky. Předávání pedagogických zkušeností a příkladů dobré praxe je realizováno prostřednictvím metodických kabinetů a klubů. Vzdělávací semináře a kurzy dle požadavků ZŠ v regionu jsou efektivně využívány pedagogickými pracovníky škol.

Zájmové a umělecké vzdělávání poskytuje ve svých zájmových útvarech SVC a ZpDVPP Doris Šumperk s odloučeným pracovištěm Střediska ekologické výchovy Švagrov a ZŠ v ŠD a ŠK a v pro zábřežskou část regionu DDM Krasohled Zábřeh - umělecké vzdělávání v oborech: hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický. Jednotlivci, ale i skupiny se velmi úspěšně prezentují na různých společenských akcích, zúčastňují se soutěží a přehlídek nejen na okresní, krajské či republikové úrovni, ale i mezinárodní.

Soukromá Hudební škola YAMAHA (působí v Bohdíkově, Hanušovicích) plní obdobné cíle jako ZUŠ a poskytuje srovnatelné služby v hudebním oboru.

Volnočasové aktivity nabízí, nestátní neziskové organizace, např. Junák, Sbor dobrovolných hasičů, Pionýr, Česká táborská unie, Sokol, Tělovýchovná jednota apod.

Obecně platí, aby nejen zřizovatel, ale i samotné školy více využívaly evropské fondy, rozvojové programy, integrované operační programy apod., a tím získávaly tolik potřebné finanční prostředky do svých škol.

5.11 Sociální oblast

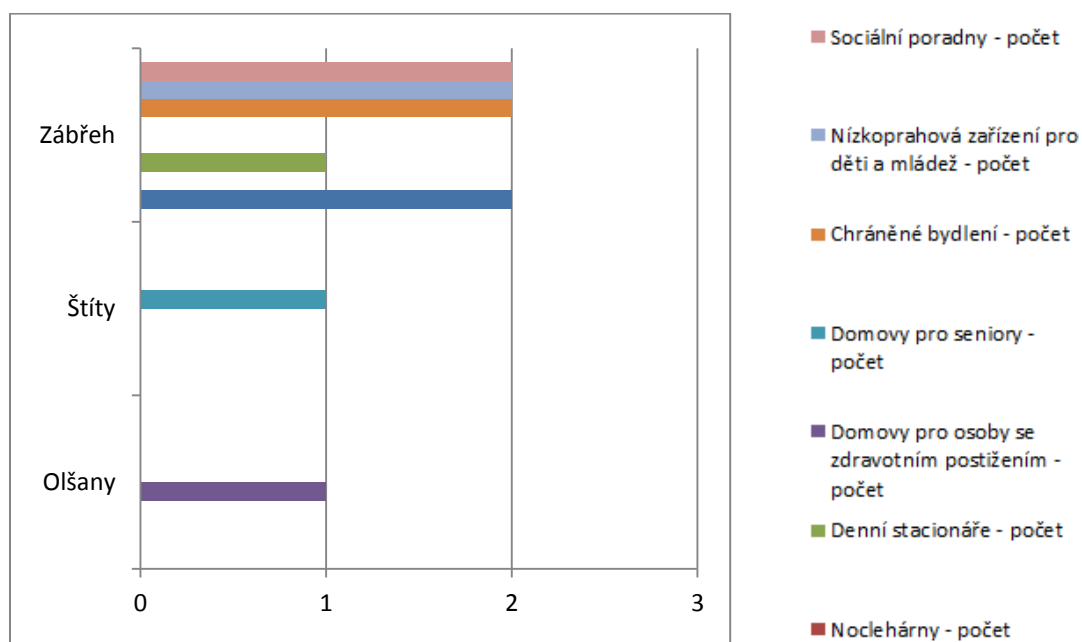
Z pohledu obcí je zajištění sociální péče jednou z významných aktivit, kterou v rámci výkonu samostatné působnosti plní. Tato oblast je velmi široká, finančně náročná a je neustále kladen důraz na zvyšování kvality těchto služeb. Co se týče financování, veřejné zdroje zcela určitě nebudou přibývat, zatímco počet uživatelů těchto služeb bude, vzhledem k demografickému vývoji, spíše narůstat.

Vývoj společnosti a demografický vývoj vyžadují kvalitativní změnu sociálních služeb a flexibilitu jejich spektra. Takto zásadní a rozsáhlé změny vyžadují dlouhodobá koncepční řešení, která berou v úvahu i širší souvislosti. Z tohoto důvodu je oblast sociálních služeb vhodným tématem pro regionální spolupráci. Společně lze nastavit efektivnější systém nejen z pohledu ekonomického, ale také humánního.

Nezanedbatelným bonusem spolupráce v regionu může být rozvoj tzv. sociální ekonomiky, jejíž koncept přináší nová a moderní řešení aktuálních témat, kterými jsou například integrace osob sociálně vyloučených, rozvoj místních zdrojů apod. Jeden z předpokladů, z nichž sociální ekonomika vychází, je, že stát není schopen finančně ani organizačně zajistit všechny sociální potřeby občanů. Sociální ekonomika je sociálně odpovědná, podporuje sociální soudržnost, směřuje k boji proti chudobě a sociální exkluzi.

Na území MAS Horní Pomoraví **má své sídlo celkem pouze 11 zařízení** sociálních služeb, ale v regionu je poskytována široká škála těchto služeb zařízeními, které mají své sídlo v Šumperku, což je spádové město pro podstatnou část regionu a v oblasti sociálních služeb je nutné s tímto počítat.

Obrázek č. 45: Přehled zařízení sociálních služeb se sídlem přímo v regionu MAS Horní Pomoraví

Tabulka č. 24: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb

Posuzované území	MAS Horní Pomoraví
Druh zařízení sociálních služeb	
Centra denních služeb	2
Denní stacionáře	6
Týdenní stacionáře	1
Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
Domovy pro seniory	5
Domovy se zvláštním režimem	4
Chráněné bydlení	7
Azylové domy	4
Domy na půl cesty	1
Zařízení pro krizovou pomoc	1
Nízkoprahová denní centra	1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	3
Noclehárny	1
Terapeutické komunity	
Sociální poradny	8
Sociálně terapeutické dílny	
Centra sociálně rehabilitačních služeb	3
Pracoviště rané péče	1
Intervenční centra	1
Služby následné péče	
Ostatní	3
celkem	53

V rámci území MAS Horní Pomoraví tedy **působí celkem 53 zařízení sociálních služeb**. Většina zařízení sociálních služeb má své sídlo či pracoviště ve městě Šumperk či Zábřeh.

Typy zařízení sociálních služeb na území odpovídají potřebám sociálních skupin - nejvíce zařízení je zaměřeno na poskytování služeb osobám, které žijí v sociálně slabém prostředí a seniorům.

V tabulce jsou uvedena i zařízení, která nemají své sídlo na území MAS Horní Pomoraví, ale svou činnost vykonávají i pro toto území. Zařízení sociálních služeb sídlí v naprosté většině ve městě Šumperk a ve městě Zábřeh.

Přehled zařízení sociálních služeb

1. Centrum denních služeb: Charita Zábřeh - Oáza; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR - pobočka Šumperk
2. Denní stacionáře - Charita Zábřeh - Oáza; Charita Zábřeh - Domovinka; Interna Zábřeh s.r.o.; Duha centrum sociálních služeb Vikýřovice, PONTIS Šumperk o.p.s. 2x - VOLBA a MATÝSEK
3. Týdenní stacionáře - Duha centrum sociálních služeb Vikýřovice.
4. Domov pro osoby se zdravotním postižením - Domov Paprsek Olšany
5. Domov pro seniory - Domov důchodců Štítý, Dům pokojného stáří Bohuslavice, Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně; Domov důchodců Šumperk p.o.; Domov důchodců Libina

6. Domovy se zvláštním režimem - Domov důchodců Štítý - Jedlí; Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně; Domov důchodců Šumperk p.o.; Domov důchodců Libina

7. Chráněné bydlení - Domov penzion Zábřeh, Domov penzion Hněvkov; Domov - penzion pro důchodce Postřelmov; Sociální služby Šumperk 1) Vančurova Šumperk; 2) Lázeňská Bludov; 3) Nové Losiny - Jindřichov; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením v ČR - Šumavská Šumperk

8. Azylové domy - Azylový dům pro muže a ženy Zábřeh, Domov pro matky s dětmi Zábřeh; Armáda spásy, PONTIS Šumperk - Dům pro osamělé rodiče s dětmi - kapacita 14 klientů;

9. Domy na půl cesty - Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně

10. Zařízení pro krizovou pomoc - PONTIS Šumperk o.p.s.

11. Nízkoprahová denní centra - Armáda spásy v ČR, Šumperk

12. Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež - Dětský svět Zábřeh; NZDM Nitka Zábřeh; PONTIS Šumperk o.p.s.; 13. Noclehárny - Armáda spásy;

14. Sociální poradny - Charita Zábřeh - občanská poradna, Poradna pro ženy a dívky - občanské sdružení ONŽ, PONTIS Šumperk o.p.s.; SONS ČR; Společně - JEKHEANE, o.s.; SSP Olomouc - Poradna pro rodinu Zábřeh i Šumperk; Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR;
15. Centra sociálně rehabilitačních služeb - Dětský klíč Šumperk, o.p.s.; Společnost pro podporu lidí s mentálním postižením ČR; TyfloCentrum Olomouc, o.p.s.
16. Pracoviště rané péče - Středisko rané péče SPRP Olomouc
17. Intervenční centra - SSP Olomouc - Poradna pro rodinu Šumperk
18. Ostatní - 1x Kontaktní centrum - PONTIS Šumperk o.p.s.; 2x pobytové zařízení lůžkové péče - Interna Zábřeh s.r.o.; Šumperská nemocnice, a.s.

Tabulka č. 25: Počet jednotlivých typů sociálních služeb

typ sociální služby	Druh sociální služby	celkem
	Sociální poradenství	8
Služby sociální péče	Osobní asistenství	3
	Pečovatelská služba	7
	Tísňová péče	
	Průvodcovské a předčitatelské služby	
	Podpora samostatného bydlení	1
	Odlehčovací služby	4
	Centra denních služeb	2
	Denní stacionáře	4
	Týdenní stacionáře	1
	Domovy pro osoby se zdravotním postižením	1
	Domovy pro seniory	5
	Domovy se zvláštním režimem	4
	Chráněné bydlení	7
	Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	2
	Služby sociální prevence	Raná péče
Telefonická krizová pomoc		
Tlumočnické služby		
Azylové domy		4
Domy na půl cesty		1
Kontaktní centra		1
Krizová pomoc		1
Intervenční centra		1
Nízkoprahová denní centra		1
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež		3
Noclehárny		1
Služby následné péče		
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi		3
Sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením		4

Sociálně terapeutické dílny	
Terapeutické komunity	
Terénní programy	2
Sociální rehabilitace	3

Při místním šetření bylo zjištěno celkem až 26 typů poskytovaných sociálních služeb, přičemž celkový rozsah nabízených služeb je až 75. Nárůst je především v rámci služeb – sociální poradenství; pečovatelská služba; chráněná bydlení

Podstatnou část sociálních služeb poskytují ve svých zařízeních neziskové organizace (51% z celkového výčtu), jedná se o občanská sdružení a obecně prospěšné společnosti. Na území MAS Horní Pomoraví nemá sídlo žádné zařízení zřizované MPSV, sídlí zde však 10 zařízení Olomouckého kraje, 8 církevních zařízení a 8 obecních zařízení, v rámci sociálních služeb zde vykonávají svou činnost pouze 2 podnikatelské subjekty.

Významným tématem na venkově je chudoba a sociální vyloučení obyvatel. Pro analýzu chudoby a sociálního vyloučení jsou dostupná jen data z let 2010 a 2012, a to v rámci Koncepce rozvoje venkova Olomouckého kraje.

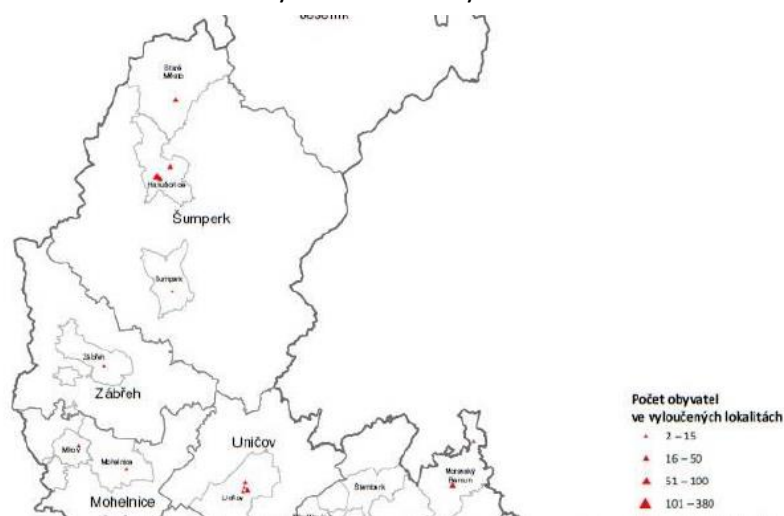
Region MAS Horní Pomoraví obsahuje tzv. sociálně vyloučené lokality, tzn. místa, ve kterých žijí sociálně slabší jedinci, či celé komunity. Sociálně vyloučeným jedincům je dlouhodobě znesnadňován nebo zamezován přístup ke zdrojům a příležitostem, které jim umožňují zapojení do sociálních, ekonomických a politických aktivit celé společnosti. U sociálně vyloučených jedinců často dochází ke kumulaci znevýhodnění. Jedná se například o:

- nedostatečně vzdělané osoby
- dlouhodobě nebo opakovaně nezaměstnané
- osoby s mentálním či fyzickým handicapem
- osoby trpící nějakým druhem závislosti
- imigranty a příslušníky (etnických, náboženských aj.) menšin
- lidi, kteří se ocitli v těžké životní situaci, z níž si sami nedokáží pomoci.

Obrázek č. 46: Sociálně vyloučené lokality v MAS Horní Pomoraví

Sociálně vyloučené lokality lze charakterizovat jako:

- prostorově izolované
- sociálně izolované
- ekonomicky izolované
- kulturně odlišné
- symbolicky vyloučené

Jedná se především o lokality ve městech Hanušovice a Staré Město.

Zásadní rizika v rozvoji sociálních služeb byla identifikována v následujících oblastech:

- 1) **Financování služeb** - chybí jasná a stabilní pravidla (legislativní, ekonomická) pro zajištění nejen rozvoje, ale i běžného provozu stávajících služeb
- 2) **Informovanost o poskytovaných sociálních službách** - navzdory kvalitním výstupům z komunitního plánování sociálních služeb ve městě Šumperk je v širším regionu ORP Šumperk nízká informovanost o sociálních službách, jejich rozsahu a formách poskytování, především mezi zástupci obcí
- 3) **Uplatnění cílových skupin na trhu práce** - jedná se o riziko spojené s prohlubováním sociálního vyloučení osob, které díky své sociální situaci mají ztížený přístup na trh práce, což jejich problém ještě zhoršuje
- 4) **Využití systému dobrovolnictví** - jedná se o zajímavou možnost rozvoje sociálních služeb a zvýšení zainteresovanosti veřejnosti v oblasti sociálních služeb, která však není v regionu dostatečně využívána
- 5) **Preventivní programy** - chybí programy, které by sloužily jako prevence před výskytem sociálně-patologických jevů v regionu. Problém se vztahuje k nedostatečnému využití a v některých částech regionu (Hanušovicko, Staroměstsko) i pokrytí terénními službami.
- 6) **Stárnutí obyvatelstva a nepřipravenost systému sociálních služeb** - jedná se o riziko spojené s demografickým vývojem, kdy bude stále narůstat poptávka po službách spojených s potřebami seniorů.

Problematika sociálních služeb je podrobněji rozpracována v dokumentu „Plán rozvoje sociálních služeb v regionu MAS Horní Pomoraví“.

5.12 Řízení obcí, informovanost, spolupráce

5.12.1 Řízení obcí

Orgány obce mají reprezentativní úlohu (zejména ty volené – zastupitelé, radní, starosta). Vyjadřují se do médií, organizují setkání a vytváří podmínky k rozvoji vztahů s vnějším okolím. Úřednická složka vykonává v samostatné působnosti úlohy, které rozhodli zastupitelé, a v přenesené působnosti zajišťuje úřednickou agendu, tzn. běžný každodenní styk s veřejností.

ZASTUPITELSTVO je **nejvyšší rozhodovací orgán obce**. Je to jediný orgán obce, který je ústavně zakotven. Členové zastupitelstva jsou voleni na 4 roky, počet členů je 5 – 55. Rozhodujícím kritériem pro stanovení počtu členů je stav obyvatel obce k 1. lednu roku voleb.

Zastupitelstvo **rozhoduje ve věcech v samostatné působnosti obce**. Dle zákona o obcích je zastupitelstvu vyhrazeno:

- schvalovat rozpočet obce a závěrečný účet obce,
- schvalovat program rozvoje obce,
- zřizovat a rušit příspěvkové organizace a organizační složky obce, schvalovat jejich zřizovací listiny,

- vydávat obecně závazné vyhlášky obce,
- rozhodovat o vyhlášení místního referenda,
- navrhnout změny katastrálních území uvnitř obce, schvalovat dohody o změně hranic obce a o slučování obcí
- zřizovat a rušit výbory, volit jejich předsedy a další členy a odvolávat je z funkce,
- volit z řad členů zastupitelstva obce starostu, místostarosty a další členy rady obce (radní) a odvolávat je z funkce, stanovit počet členů rady obce,
- zřizovat a zrušovat obecní policii,
- rozhodovat o spolupráci obce s jinými obcemi a o formě této spolupráce,
- rozhodovat o zřízení a názvech částí obce, o názvech ulic a dalších veřejných prostranství, udělovat a odnímat čestné občanství obce a ceny obce,
- rozhodovat o zrušení usnesení rady obce,
- rozhodovat v dalších věcech, které si podle zákona o obcích vyhradí, s výjimkou pravomocí vyhrazených radě obce.

Zastupitelstvo je povinno zřizovat **FINANČNÍ A KONTROLNÍ VÝBORY**. Finanční výbor především hospodáří s majetkem a finančními prostředky obce, kontrolní výbor kontroluje dodržování právních předpisů ostatními výbory a obecním úřadem na úseku samostatné působnosti, plnění usnesení zastupitelstva a rady a plní další úkoly dané zastupitelstvem. Výbory jsou **poradní orgány zastupitelstva**, jejich rozhodnutí jsou pouze doporučující, nikoli závazná. Jsou složeny z nečlenů zastupitelstva až na předsedu výboru, který musí být členem zastupitelstva (nesmí to však být předseda nebo místopředseda).

RADA OBCE je jako **výkonný orgán zastupitelstva** zřizována vždy s výjimkou menších obcí (zpravidla do 10.000 obyvatel), jejichž zastupitelstvo čítá méně než 15 členů. Členové rady jsou starosta, místostarosta a radní, kteří se volí z řad zastupitelů. Jejich počet je lichý a nesmí přesáhnout 1/3 počtu zastupitelstva. Tvoří ji nejméně 5 a nejvíce 11 členů. Rada obce připravuje podklady pro zastupitelstvo, schvaluje body k jednání, je přípravným orgánem zastupitelstva. Rada obce pak může zřizovat iniciační a poradní orgány, tzv. **komise** (např. přestupkovou komisi apod.).

Obec vždy reprezentuje **STAROSTA**. Ze své činnosti se však zodpovídá zastupitelstvu a radě obce. V rámci přenesené působnosti zřizuje starosta zvláštní orgány obce (např. přestupkovou nebo povodňovou komisi). Zastupitelské výbory a komise rady vykonávají činnosti pouze v rámci samostatné působnosti. Zákon však ukládá nejen vznik nebo zřízení určitých organizačních jednotek v rámci fungování obce, ale vymezuje také oblasti jejich působnosti, kompetence a pravomoci.

Každá obec má **OBECNÍ ÚŘAD**, který tvoří starosta, jeho zástupce (místostarosta), tajemník obecního úřadu, jestliže je tato funkce zřízena, a úředníci. Úřad je zpravidla členěn na odbory, které mají pod sebou oddělení.

Ve 30% obcí MAS Horní Pomoraví zastávají post starostové neuvolnění, kteří musí skloubit vlastní profesi se stále se zvyšujícími nároky na jejich působení ve veřejné správě, a pro které je aktivní účast na setkáních a aktivitách určených místním lídrům z pracovních a časových důvodů nemožná.

5.12.2 Informovanost

Obce používají běžné informační nástroje pro informování občanů:

- vyvěšení na úřední desce
- internetová prezentace
- obecní rozhlas
- obecní zpravodaje

V rámci regionu vychází také Zpravodaj MAS Horní Pomoraví

Tabulka č. 26: Komunikační technologie

Obce	Zpravodaj	Rozhlas	Internet	Kabelová TV
Bohdíkov	ano	ano	ano	ne
Bohuslavice	ano	ano	ano	ne
Branná	ne	ano	ano	ne
Bratrušov	ano	ano	ano	ne
Brníčko	ano	ano	ano	ne
Bušín	ano	ano	ano	ne
Drozdv	ne	ano	ano	ne
Dubicko	ano	ano	ano	ne
Hanušovice	ano	ano	ano	ne
Horní Studénky	ne	ano	ano	ne
Hoštejn	ano	ano	ano	ne
Hrabová	ano	ano	ano	ne
Hynčina	ano	ne	ano	ne
Chroměč	ano	ano	ano	ne
Jakubovice	ano	ano	ano	ne
Janoušov	ne	ano	ano	ne
Jedlí	ano	ano	ano	ne
Jestřebí	ne	ano	ano	ne
Jindřichov	ne	ne	ano	ano
Kamenná	ano	ano	ano	ne
Kolšov	ano	ano	ano	ne
Kopřivná	ne	ano	ano	ne
Kosov	ne	ano	ano	ne
Lesnice	ano	ano	ano	ne
Leština	ano	ano	ano	ne
Lukavice	ano	ano	ano	ne
Malá Morava	ano	ano	ano	ne
Nemile	ano	ano	ano	ne
Olšany	ano	ano	ano	ne
Písařov	ano	ano	ano	ne
Postřelmov	ano	ano	ano	ano
Postřelmůvek	ne	ano	ano	ne

Rájec	ano	ano	ano	ne
Rohle	ano	ano	ano	ne
Rovensko	ano	ano	ano	ne
Ruda nad Moravou	ano	ano	ano	ne
Staré Město	ano	ano	ano	ne
Sudkov	ano	ano	ano	ne
Svébohov	ne	ano	ano	ne
Šléglov	ne	ne	ano	ne
Štítý	ano	ano	ano	ne
Vikantice	ne	ne	ano	ne
Vyšehoří	ano	ano	ano	ne
Zábřeh	ano	ne	ano	ne
Zborov	ne	ano	ano	ne
Zvole	ne	ano	ano	ne

Jiné: sms systém, e-mail, osobní roznos informačních letáků a pozvánek do schránek, **aktivní diskuzní fórum na webových stránkách obce**

Internetové připojení je ve všech obcích a ve většině případů ho poskytují soukromé firmy - RPS, NetFree. Obce na Štítecku od roku 2006 realizovaly bezdrátové připojení domácností z projektu „Podpora informačních a komunikačních technologií Štítecko“ (IKT). Jediná obec, která má problém s kvalitou a rychlostí připojení a která cítí nutnost tento problém řešit, je obec Hynčina. Veřejný internet je pro obyvatele i návštěvníky regionu dostupný buď na obecních úřadech, nebo v místních knihovnách (80%).

Obecní zpravodaje vydává 70% obcí, periodicita i kvalita je různá, minimum je 1xročně u neregistrovaných listů, nejčastěji vychází zábřežský zpravodaj 1X 14 dní, 1x měsíčně zpravodaj ve velkých obcích (Leština, Staré Měště, Hanušovice, Postřelmov, Staré Město).

Veřejný rozhlas má 89% obcí, pouze 3 nejméně lidnaté - Hynčina, Šléglov, Vikantice, dále Jindřichov, který využívá kanál kabelové televize a největší město Zábřeh, kde by byl rozhlasový aparát neúčinný, nevyužívá k informování občanů veřejný rozhlas. 18 obcí má rozhlas bezdrátový, pořízený v rámci budování protipovodňového výstražného systému

Vlastní kabelovou televizi / kanál využívají pouze 2 obce – Jindřichov a Postřelmov

5.12.3 Strategie obcí

5 obcí zpracovalo vlastní obecní strategii **komunitním způsobem** - Bohdíkov, Hrabová, Hanušovice, Rovensko, Hoštejn. U všech uvedených obcí je zjevné úspěšné naplňování cílů, které si ve strategii stanovili její tvůrci. Ve 3 obcích se nachází strategie v rozpracovaném stavu – Bušín, Ruda nad Moravou, Rohle a hledají se prostředky na jejich dokončení.

Ve zbývajících obcích vznikly strategie bez aktivního zapojení obyvatel, jejichmi tvůrci jsou zpravidla přímo starostové, případně zastupitelé obcí, doba platnosti koresponduje s délkou volebního období

a text nezachycuje komplexně situaci v obci, ale je koncipován především za účelem čerpání dotací na akce investičního charakteru.

Výjimkou jsou město Zábřeh, kde strategie vznikla a aktualizuje se podle pravidel strategického plánování se zapojením odborníků, externích spolupracovníků a za účasti veřejnosti na projednávání, a obec Sudkov, kde strategii odborně zpracovala obyvatelka obce v rámci vysokoškolského studia.

5.12.4 Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

V rámci území MAS Horní Pomoraví se obce sdružují ve dvou 2 mikroregionech. Ve střední části území je to Svazek obcí Regionu Ruda s 5 členy – Bohdík, Bušín, Janoušov, Olšany, Ruda nad Moravou, a jižní část území sdružuje Svazek obcí mikroregionu Zábřežsko s 30 členy. 11 obcí není zapojeno v žádném mikroregionu. Jedná se zejména o obce v severní části území – Branná, Hanušovice, Jindřichov, Kopřivná, Malá Morava, Staré Město, Šléglov, Vikantice, a obce nacházející se na okraji území mimo spádové oblasti - Bratrušov, Písařov, Jakubovice.

Obce se rovněž sdružují účelově do dobrovolných svazků obcí s cílem společného řešení problémů technické infrastruktury na lokální úrovni – Sdružení obcí povodí Loučka a Sdružení obcí vodovodu Pomoraví.

V porovnání s aktivním zapojením aktérů na lokální úrovni je působení zástupců obcí v organizacích s celorepublikovou působností – Svaz měst a obcí (SMO), Sdružení místních samospráv (SMS) a Spolku pro obnovu venkova (SPOV) spíše formální. Pravidelně se zapojují obce do soutěže Vesnice roku.

Tabulka č. 27: Sdružování, spolupráce a partnerské svazky

Obce	Zahraniční partner	Mikroregion	SMO	SMS	SPOV	Dobrovolný svazek
Bohdík	SK	RR		x		
Bohuslavice		Zábř.	x			vodovod Pomoraví, sdružení obcí střední Moravy
Branná						
Bratrušov						
Brníčko	SK	Zábř.				povodí Loučka
Bušín		RR				
Drozdov		Zábř.	x			
Dubicko		Zábř.				vodovod Pomoraví
Hanušovice	SK				x	
Horní Studénky		Zábř.				
Hoštejn		Zábř.				
Hrabová		Zábř.	x			vodovod Pomoraví
Hynčina		Zábř.	x			
Chromeč		Zábř.	x			
Jakubovice						
Janoušov		RR	x			
Jedlí		Zábř.				

Jestřebí		Zábř.				
Jindřichov	SK		x			
Kamenná	PL	Zábř.	x	x		
Kolšov		Zábř.				
Kopřivná			x	x	x	Sdružení obcí střední Moravy
Kosov		Zábř.				
Lesnice		Zábř.				povodí Loučka
Leština		Zábř.				povodí Loučka
Lukavice		Zábř.	x			vodovod Pomoraví, Sdružení obcí střední Moravy
Malá Morava			x	x		
Nemile		Zábř.	x			
Olšany	SK	RR				
Písařov				x		
Postřelmov	FR, GB, SK	Zábř.	x	x		
Postřelmůvek		Zábř.				
Rájec		Zábř.	x			
Rohle		Zábř.				
Rovensko	hledá	Zábř.	x			
Ruda nad Moravou	SK	RR	x	x	x	
Staré Město	PL		x			Euroregion Glacensis
Sudkov	SK, PL	Zábř.	x			Sdružení obcí střední Moravy
Svébohov		Zábř.				
Šléglov						
Štítý	PL, I	Zábř.	x			
Vikantice						
Vyšehoří		Zábř.				
Zábřeh	SK	Zábř.	x			
Zborov		Zábř.				
Zvole		Zábř.	x			vodovod Pomoraví

Mezinárodní spolupráce obcí

Ze 46 obcí má pouze 12 zahraničního partnera, 2 obce mají partnery 2, město Štítý 3. V 75% se jedná o partnerskou obec ze Slovenska, 4 obce mají partnera v Polsku, po 1 v Itálii, Francii a Velké Británii. Celá oblast Horního Pomoraví spadá do působnosti Euroregionu Glacensis, ovšem v porovnání s ostatními oblastmi je tou, která nejméně využívá grantové schéma česko-polské přeshraniční spolupráce. Pouze obce Sudkov (1), Jindřichov (1) a zejména Staré Město (6) úspěšně realizovalo se svým partnerem v uplynulém období projekty podporující spolupráci sousedních regionů. Z dotazníkového šetření ovšem vyplynulo, že některé obce již vhodného partnera hledají (Rovensko) a jiné se případnému partnerství nebrání, ale uvítaly by zprostředkování, případně kontakty (Ruda nad Moravou). Jen velmi málo obcí by zahraničního partnera nechtělo zejména z obav, že „nemají co nabídnout“ a nemají potřebné zázemí pro partnerská setkání.

Další formou spolupráce je spolupráce na projektech v oblasti vzdělávání

V rámci regionu probíhají vzdělávací a informační aktivity pro zastupitele a starosty obcí:

- kurz Žijící obce (Svazek obcí Regionu Ruda)
- pravidelná setkání pracovní skupiny obcí – „snídaně starostů“ (MAS Horní Pomoraví)

5.13 Turistický ruch

MAS Horní Pomoraví leží z hlediska rozdělení turistické destinace Jeseníky na území tří lokalit:

- I. Staroměstsko a Hanušovicko
- II. Šumpersko – pouze Svazek obcí regionu Ruda
- III. Zábřežsko

Cestovní ruch a kulturní dědictví území Horního Pomoraví je součástí územních celků a organizací zabývajících se cestovním ruchem, které je zahrnují jako dílčí část do svých strategií nebo jsou přímo jejich předmětem. Proto se ISRÚ Horního Pomoraví opírá o odborné publikace a strategické dokumenty těchto subjektů:

Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014 - 2020	MMR ČR, 2013
Marketingová studie cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2014 – 2016	Grant Thornton Advisory s.r.o., RPSC ideas s.r.o., 2013
Program rozvoje cestovního ruchu Olomouckého kraje na období 2011–2013 (výhled do roku 2016)	Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, m-ARK Marketing a reklama s.r.o., 2009
Koncepce rozvoje kultury a památkové péče Olomouckého kraje pro období 2014 – 2016	Olomoucký kraj, 2014
Komplexní vyhledávací studie na zásadní Infrastrukturní projekty v oblasti cestovního ruchu	Regionální agentura pro rozvoj střední Moravy, 2008
Strategie rozvoje cestovního ruchu Mikroregionu Zábřežsko	Mikroregion Zábřežsko, 2005
Analýza rozvoje území pro pilotní aktivity pro přípravu IPRÚ v prioritní ose 3.1.2 ROP Střední Morava	SVS consult, s.r.o. 2010
Ročenka města Zábřeha 2013	Město Zábřeh, 2014
Strategický rozvojový plán obce Hoštejn Plán na roky 2013 - 2028	Strategický komunitní tým obce Hoštejn, E consulting E.U.R., s.r.o 2013
Strategický rozvojový plán obce Hrabová Plán na roky 2013 - 2025	Strategický komunitní tým obce Hrabová, E consulting E.U.R., s.r.o 2012
Strategický rozvojový plán obce Bohdíkov Plán na roky 2013 - 2025	Strategický komunitní tým obce Bohdíkov, E consulting E.U.R., s.r.o 2012

Celá oblast je z hlediska cestovního ruchu pestrá. Severní lokalita Staroměstko a Hanušovicko se vyznačuje horským podnebím s četnými srážkami, dlouhou zimou a dostatkem sněhové pokrývky. Jižnější část území je vhodná k cykloturistice a celoroční rekreaci.

Území má lokalizační předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Jde o předpoklady jak přírodní, tak i kulturní. Přírodní bohatství je podrobně zpracováno v rámci oblasti podpory č. 3 Zemědělství a životní prostředí. Atraktivitu území z hlediska cestovního ruchu určuje charakteristika reliéfu, podnebí, fauna, flóra, výskyt minerálních pramenů a jiných přírodních zajímavostí, které jsou pro danou lokalitu jedinečné. Na území se nachází řada chráněných území na různých úrovních. Příkladem jsou evropsky významné lokality níže v tabulce.

Tabulka č. 28: Seznam evropsky významných lokalit na území Horního Pomoraví

LOKALITA	MÍSTO	PŘEDMĚT OCHRANY	KVALITA A VÝZNAM
Branná	hrad	vrápenec malý (<i>Rhinolophus hipposideros</i>)	Regionálně významná letní kolonie vrápence malého v počtu desítek kusů.
Hanušovice	Kostel – půdní prostory	netopýr velký (<i>Myotis myotis</i>)	Velmi významná letní kolonie netopýra velkého
Lesnice/Leština	Pod Trlinou	Komplex smíšených listnatých lesů a květnatých mezofilních luk na západním svahu vrchu Trlina	cenné druhově bohaté luční porosty, které se zachovaly jako podrost v rozvolněných extenzivních sadech nebo unikly intenzifikaci. Území je významné z hlediska výskytu řady chráněných druhů živočichů a rostlin. Lokalita je součástí PR Pod Trlinou.
Pod Rudným vrchem	Zalesněné svahy údolí potoka Staříč v obci Pleče	populace střevočnicku pantoflíčku (<i>Cypripedium calceolus</i>)	Poměrně silná a perspektivní populace střevočnicku pantoflíčku na dvou mikrolokalitách.
Ruda nad Moravou	Půdní prostory bývalého zámku	Populace netopýra velkého (<i>Myotis myotis</i>)	Velmi významná letní kolonie netopýra velkého
Štola Mařka	Štola	Zimoviště netopýra černého (<i>Babastella barbastellus</i>) a netopýra velkého (<i>Myotis myotis</i>) regionálního významu, pro vrápence malého (<i>Rhinolophus hipposideros</i>) lokálního významu. Dále zde zimují netopýr řasnatý (<i>Myotis nattereri</i>), n. vodní (<i>M. daubentonii</i>), n. brvitý (<i>M. emarginatus</i>), n. velkouchý (<i>M. bechsteini</i>), n. vousatý	Jedná se o největší zimoviště letounů na Šumpersku.

		(M. mystacinus), n. Brandtův (M. brandtii), n. severní (Eptesicus nilssonii), n. ušatý (Plecotus auritus) a n. dlouhouchý (P. austriacus).	
Poláchovy stráně	Pastviny a okolní lesy nad zemědělskou usedlostí č.p. 16, na okraji města Hanušovice	Střevíčník pantoflíček (Cypripedium calceolus) má na lokalitě 3 mikropopulace	Lokalita s poměrně silnou populací střevíčníku pantoflíčku (Cypripedium calceolus) v rámci ČR. Druh je na lokalitě soustředěn do několika izolovaných mikropopulací.
Výří skály	Dvě lokality ležící 1 km severovýchodně od Hanušovic.	střevíčník pantoflíček (Cypripedium calceolus)	V rámci ČR lokalita se slabší populací střevíčníku pantoflíčku (Cypripedium calceolus).

Zdroj: www.nature.cz

Kulturněhistorické předpoklady souvisejí s činností obyvatel a jsou dány rovněž s historickým vývojem území.³ Pro rozvoj cestovního ruchu v území je důležitá infrastruktura - areály, kde mohou návštěvníci provozovat sportovní aktivity sezónně i celoročně, nabídka turistických cílů a památek, ubytovací a stravovací služby. Na samotnou nabídku by měl navazovat i cílený marketing, který pobídne k návštěvě regionu. Jde o marketing nejen pro turisty z velkých center a vzdálených oblastí, ale také o marketing uvnitř regionu, který přesvědčí obyvatele o kvalitě služeb a zážitků a naučí je více využívat nejen místní produkty, ale i služby a současně být na ně hrdý. Tyto aspekty souvisí s identitou místních komunit, které se podrobněji věnuje část oblasti podpory č. 1 Lidské zdroje, 1.2 Rozvinutý komunitní život.

Marketingovým nástrojem cestovního ruchu v regionu je rozvoj značky **JESENÍKY originální produkt®**, kterou Místní akční skupina Horní Pomoraví zavádí v Jeseníkách od roku 2010. Značka představuje nejen marketingový nástroj v oblasti cestovního ruchu v regionu, ale také záruku kvality, tradice, šetrnosti k životnímu prostředí a původnosti v regionu. Tyto aspekty patří k současným trendům nejen v tuzemském cestovním ruchu. Návštěvníci stále častěji dbají na:

- Zdraví – vyhýbají se destinacím, které jsou chápány jako méně zdravé
- Nízké náklady – tuzemské produkty i služby jsou levnější
- Alternativní způsob trávení volného času – hledají unikátní, originální produkty, služby, zážitky
- Udržitelný rozvoj – vyhledávají bioprodukty, ekofarmy a lokální produkty⁴

³ (Kateřina Ondráčková, 2011)

⁴ (Marketingová studie Olomouckého kraje 2014 - 2016, 2013)

V Horním Pomoraví lze provozovat následující formy cestovního ruchu⁵:

Horská a pěší turistika patří k nejčastěji vyhledávaným v regionu vzhledem k horskému a podhorskému rázu krajiny. V regionu se vyskytuje kvalitní síť turistických tras provozovaných Klubem českých turistů. Dále se na jednotlivých lokalitách nachází naučné stezky, jejichž iniciátory a realizátory jsou zavedené instituce (CHKO Jeseníky, Lesy ČR). V poslední době vznikají rovněž z podnětu menších subjektů jak veřejné, tak i soukromé sféry. Jde o inovativní trend, vzhledem k tomu, že témata těchto stezek se váží k historii, fauně, flóře, zajímavostem a unikátním jevům daných lokalit.

Reliéf regionu je příznivý pro provozování **cykloturistiky**. Na své si přijdou příznivci silniční cyklistiky i horské. Cyklotrasy jsou značené jak na silnicích, tak i pásovým označením v horském terénu. Na Staroměstsku se nachází přeshraniční cyklotrasy na polskou stranu hranice. V regionu je poměrně řídká síť cyklostezek. Mezi realizované projekty se řadí cyklostezka na opuštěném tělese dráhy Česká Třebová – Zábřeh na Moravě, mezi železniční stanicí Hoštejn a železniční zastávkou Lupěné. Nedostatečná je však nabídka návazných služeb pro cyklisty jako síť půjčoven a zázemí pro cyklisty. K rozšíření nabídky přispěl i projekt spolupráce Jedeme všichni, který formou alternativních elektrokol propojil Moravskoslezský, Olomoucký a Pardubický kraj. Vznikly nové trasy a dobíjecí místa pro tuto specifickou aktivitu. V regionu patří k oblíbeným aktivitám také jízda na koloběžkách. Zatím zde existuje jedna trasa určená primárně této aktivitě, a to *Kološtejský okruh* (v okolí Branné).

Severní část Horního Pomoraví, zejména Hanušovicko a Staroměstsko jsou nejnavštěvovanější v zimním období pro ideální podmínky pro **lyžování a zimní sporty**. Lyžařské areály se nachází především na Staroměstsku.

Tabulka č. 29: Přehled lyžařských areálů a vleků v orním Pomoraví podle turistických lokalit. Pro přehlednost Staroměstsko a Hanušovicko odděleně.

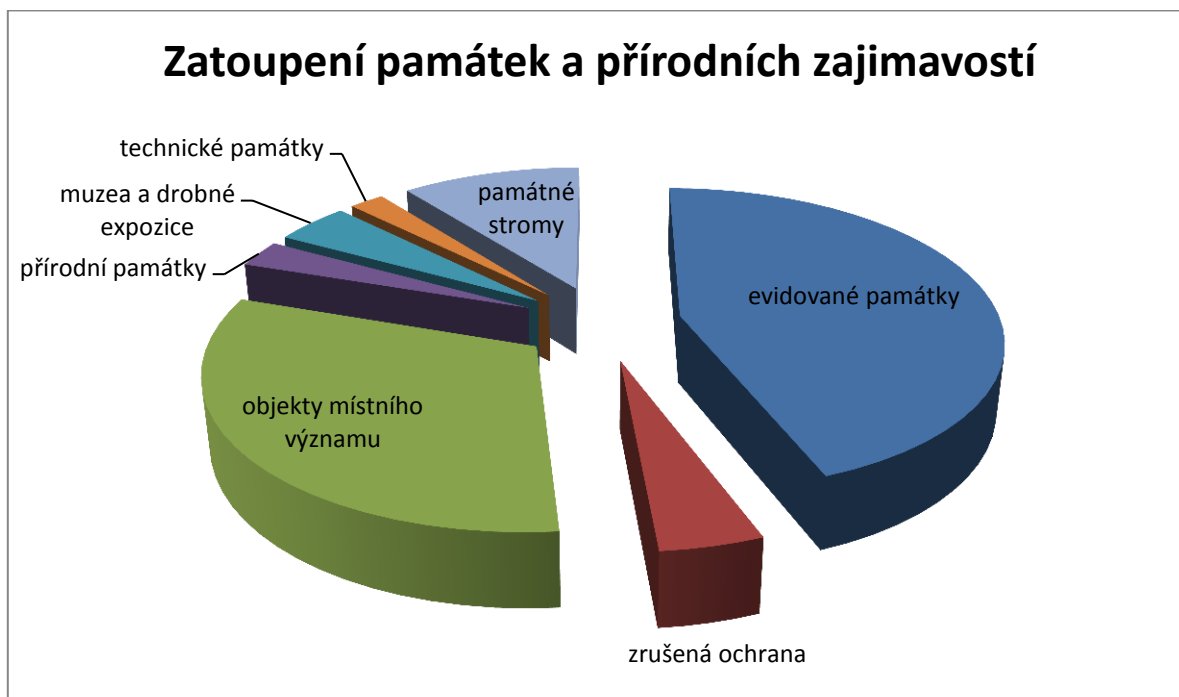
STAROMĚSTSKO	
Kunčice	3 vleky
Nová Seninka	1 vlek
Stříbrnice	3 vleky
Hynčice	2 vleky
Podlesí	1 vlek
Vojtíškov	1 vlek
Vysoká	1 vlek
Zlatý Potok	1 vlek
Velké Vrbno	2 vleky, 1 lanovka
HANUŠOVICKO	
Branná (Sportovní areál Františkov)	1 vlek + dětský
Branná (Proskil)	2 vleky + sedačková lanovka
ŠUMPERSKO (Svazek obcí regionu Ruda)	
Ruda nad Moravou – Ski areál Panorama	3 vleky
ZÁBŘEŽSKO	
Zborov	1 vlek
Štítý (Lyžařský areál Heroltice)	1 vlek
Štítý (Acrobat park)	Skokanský můstek ⁶

⁵ Definované v Cestovní ruch pro profesionály nejen v Jeseníkách (Kateřina Ondráčková, 2011)

Zemědělský charakter území vytváří podmínky pro rozvoj **agroturistiky** a **koňské turistiky**. Oblíbené jsou krátkodobé vyjíždky na koních, které nabízí řada podnikatelů v oblasti zemědělství. Zde se nachází velký potenciál pro rozvoj „zeleného cestovního ruchu“, který stimuluje rozvoj lokální ekonomiky v souvislosti s prodejem bioproduktů, lokálních produktů a rozvojem ekofaremu.

Mezi nejvíce využívané formy cestovního ruchu v letní sezóně patří v regionu **turistika za památkami a poznáním**. Různorodost památek vytváří výborné předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu, protože umožňuje uspokojit širokou škálu jednotlivých typů cílových skupin návštěvníků.⁷ Řada drobných památek v regionu nemá památkovou ochranu a není zahrnuta do péče veřejných institucí. Jejich osud tak mnohdy závisí na dobročinnosti místních iniciativ. Tyto památky slouží nejenom ke krajinnému rázu regionu, ale i jako paměť historie zdejšího kraje, proto je v zájmu rozvoje regionu důležité pečovat i o ně a nacházet jejich „příběhy“. Jde tak o zvýšení atraktivity i méně navštěvovaných oblastí a obcí.

Obrázek č. 47: Zastoupení památek a přírodních zajímavostí

⁶ Využíván spíše od června do září pro freestyle a snowboardové skoky

⁷ (Marketingová studie Olomouckého kraje 2014 - 2016, 2013)

Tabulka č. 30: přehled turistických cílů a atraktivit a přírodních zajímavostí v jednotlivých obcích

	evidované památky	zrušená ochrana	objekty místního významu	přírodní památky	muzea a drobné expozice	technické památky	památné stromy
Bohdíkov	4		6	2			
Bohuslavice	0		5	1			
Branná	9		5		2	1	
Bratrušov	2		2				
Brníčko	3		4				
Bušín	3		2				
Drozdov	1		1				
Dubicko	3		11		1		
Hanušovice	9		6		2		
Horní Studénky	3		9				
Hoštejn	3		1		1	1	
Hrabová	2		5	1	2		
Hynčína	5		0				
Chromeč	0		0				
Jakubovice	2	1	2				
Janoušov	2		0				
Jedlí	6		2				
Jestřebí	2		6	1			
Jindřichov	3		1	1			1
Kamenná	0		3	1			
Kolšov	1	1	0			1	
Kopřivná	3		0				
Kosov	3	2	2				
Lesnice	2	2	10	2			
Leština	2		10				
Lukavice	3	1	2				
Malá Morava	10	1	3	1	1		1
Nemile	2		2		1		
Olšany	2		0				
Písařov	3		0				
Postřelmov	6	1	0				
Postřelmůvek	3		0				
Rájec	4		5				
Rohle	4		4				
Rovensko	3		0		1		
Ruda nad Moravou	9		1		1		
Staré Město	10	1	1		2		
Sudkov	2	2	1			1	

Svébohov	3		1				
Šléglov	2		0				
Štítý	12		2	1		1	
Vikantice	1		0				
Vyšehoří	0		1				
Zábřeh	15	3	5		2	3	
Zborov	1		0				
Zvole	3	2	1		1		
CELKEM	171	17	122	11	17	8	2

V posledních letech se s ohledem na rozvoj informačních technologií, změnami ve společnosti a demografickým vývojem populace rozvíjí další **alternativní formy cestovního ruchu**. Ty sice nejsou pro rozvoj regionu stěžejní, ale pestřejší nabídka a možnosti, lépe zacílí na různé návštěvnické cílové skupiny regionu. Mezi známé formy patří **geocaching** (navigační hra na pomezí hry, sportu a turistiky⁸). V Horním Pomoraví je aktuální také **filmová turistika**. Zatím probíhá živelně bez propracované formy, ale nabízí velký potenciál, zejména v méně ekonomicky silných obcích. Následující tabulka ilustruje atraktivnost území v audiovizuálních dílech. Mimo ta se na území nachází místa, která byla inspirací pro filmovou tvorbu, nicméně vznikly v jiných lokacích.⁹

Tabulka č.31: Filmy natáčené v Horním Pomoraví

NÁZEV FILMU	LOKACE	REŽIE	ROK VÝROBY
Pramen života	Staré Město Květná 270, hřbitov v Nových Losínách	Milan Cieslar	2000
7 dní hříchů	Podlesí u Malé Moravy	Jiří Chlumský	2012
Díra u Hanušovic	Vikantice, Hanušovice, Habartice, Rejchartice	Miroslav Krobot	2014
Zánik městečka Branná?	Branná	Ivo Macharáček	2001
Cukrová bouda	Nová Seninka, Branná (louky nad obcí, silnice ve směru na Vikantice)	Karel Kachyňa	1980

Zdroj: www.filmovamista.cz, ČSFD

Mezi další alternativní formy má potenciál v regionu také lovecká turistika a temná turistika (spojená s dobrodružstvím a tajemstvím).

Velkou devizou regionu jsou certifikované **zážitky** se značkou JESENÍKY originální produkt®. Jde o atraktivitu cestovního ruchu, které návštěvník získává aktivním zapojením do různých činností (možnost něco na vlastní kůži vyrobit, zkusit, omakat, prožít). Zážitek má formu nové zkušenosti (např. překonání osobní výkonnostní hranice nebo psychologické bariéry) s potenciálem přenosu do jiných životních situací. Zážitek podporuje rozvoj kreativity, týmové spolupráce, komunikativních dovedností, sociálního citění a dalších vlastností potřebných v každodenním životě.¹⁰

⁸ (Kateřina Ondráčková, 2011)

⁹ Zánik samoty Berhof (režie Jiří Svoboda, 1983) – Berhof samota u Branné

¹⁰ Výtah z kritérií koordinátora MAS Horní Pomoraví.

6. Vyhodnocení rozvojového potenciálu území

6.1 Územní plánování

Územní plán představuje základní koncepční dokument zpracováváný pro celé území obce, který slouží k usměrnění rozvoje obce. Je závazný pro vydání regulačního plánu a pro vydávání územních rozhodnutí.

Územní plán člení území a vymezuje v něm plochy, které jsou dány konkrétními podmínkami, požadavky a nároky v daném místě. Plochy se vymezují podle stávajícího nebo požadovaného způsobu využití a podle významu.

Vymezení ploch podle stávajícího nebo požadovaného způsobu využití nám umožňuje stanovit podmínky pro činnosti v území, které se budou doplňovat a vzájemně podmiňovat a nebudou vůči sobě v rozporu. Vymezení ploch je důležité také pro členění těchto ploch na pozemky a pro ochranu veřejných zájmů. Plochy dělíme na plochy bydlení, rekreace, občanského vybavení, veřejných prostranství, smíšené obytné, dopravní infrastruktury, technické infrastruktury, výroby a skladování, smíšené výrobní, vodní a vodohospodářské, zemědělské, lesní, přírodní, smíšené nezastavěného území, těžby nerostů a specifické.

Tabulka č. 32: Územní plány obcí

Obce	ÚPD	Poslední aktualizace	Poznámka	Urbanistická studie	Druh
Bohdíkov	x			x	prostranství u KD
Bohuslavice	x	2007			
Branná	x	2011			
Bratrušov	x	2002	připravuje se nový		
Brníčko	x	2012			
Bušín	x	2006			
Drozdov	x	2014	schvaluje se nový		
Dubicko	x	2014	žádost o nový		
Hanušovice	x		připravuje se nový		
Horní Studénky	x	2010			
Hoštejn	x	2014	dokončuje se	x	
Hrabová	x	2014	před schválením	x	střed obce, komunikace, zeleň
Hynčina	x	2014	dokončuje se		
Chromeč	x	2010			
Jakubovice	x	2006			
Janoušov	x	2014	připravuje se nový		
Jedlí	x	2005	2015 řešit nový		
Jestřebí	x	2006		x	obytná zástavba

Jindřichov	x	2013			
Kamenná	x	2003			
Kolšov	x	2003		x	
Kopřivná	x		2014 žádost POV		
Kosov	x	2006			
Lesnice	x	2010			
Leština	x	2008			
Lukavice	x			x	areál hřiště, sokolovna
Malá Morava	x	2012			
Nemile	x	2011			
Olšany	x	2010			
Písařov	x				
Postřelmov	x	nový		x	areál bývalého koupaliště, areál volnočasových aktivit
Postřelmůvek	x	2006			
Rájec	x	2002	2014 schvalování nového	x	náves - ve spolupráci se Střední zemědělskou školou
Rohle	x	2014	nový		
Rovensko	x	2003			
Ruda nad Moravou	x	2014	schvaluje se nový	x	revitalizace centra, vybudování tržnice
Staré Město	x	2006		x	náměstí, lesopark, sídl.Budovatelů, veřejné osvětlení
Sudkov	x	2012		x	zeleň, domky za Moravolenem
Svébohov	x	2012		x	veřej.prostor, ZŠ, hřbitov
Šléglov	x				
Štítý	x	2005		x	rekonstrukce náměstí
Vikantice					
Vyšehoří	x	2010		x	rekonstrukce centra - okolí kaple, náves, přemostění potoka
Zábřeh	x	2010		x	
Zborov	x	2013	nový ve schval.řízení	x	
Zvole	x		připravuje se nový		

Vysvětlivky:

	2014 nový
	bez ÚPD

Zdroj: KUOK a vlastní šetření

Obce MAS Horní Pomoraví patří dle Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje do rozvojové oblasti nadregionálního významu č. 2, kterou tvoří větev Šumperk-Zábřeh-Mohelnice. Zásady územního

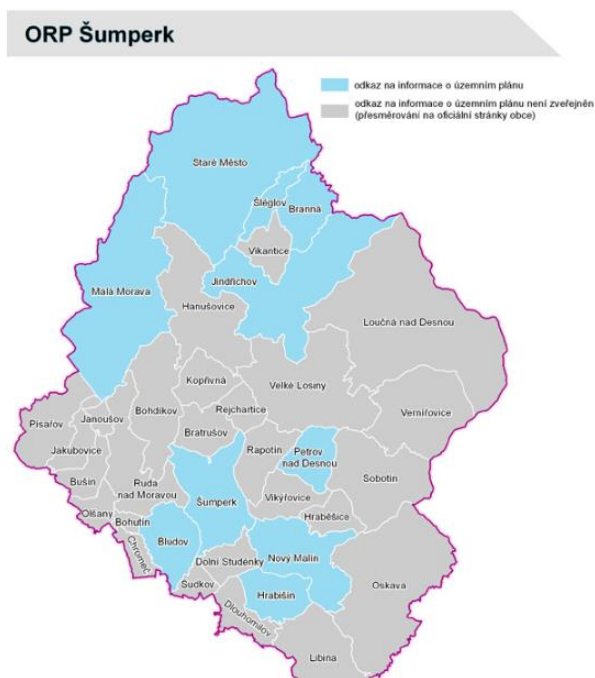
rozvoje Olomouckého kraje doplňují vymezení mezinárodních rozvojových os vyplývajících z řešení Politiky územního rozvoje ČR o rozvojovou osu nadregionálního významu OR 2 Mohelnice – Zábřeh – Šumperk – Jeseník – Mikulovice – Polsko, s kterou souvisí nová trasa silnice I/44.

Obrázek č. 48: Obce s územním plánem

Odkaz na informace o územním plánu je zveřejněn jen na portálech obcí: Staré Město, Malá Morava, Šléglov, Branná, Jindřichov, Zábřeh, Nemile a Horní Studénky

Obrázek č. 49: ÚP na portálech obcí v ORP Šumperk

Obrázek č. 50: ÚP na portálech obcí v ORP Zábřeh

6.2 Rozvojový potenciál

6.2.1 Rozvojová území

Rozvojovým územím, rozumíme území, na kterém může docházet k rozvoji. V rámci MAS Horní Pomoraví lze identifikovat následující

- a) **Brownfields** – nevyužívaná zemí. Jedná se o jednotlivé budovy, komplex budov, areály s budovami nebo jen plochy bez budov. Patří sem nevyužívané zemědělské a průmyslové stavby a areály, nevyužívané dopravní stavby a skladové prostory, prázdné administrativní budovy a kulturní centra, ale i nevyužité obytné budovy.

Existence brownfieldů v území má okolí negativní dopad. Mimo vlastní degradace prostředí sem patří i nebezpečí ze špatného stavebně-technického stavu (odpadávání jednotlivých částí staveb, propady, zřícení,...), negativními sociálně demografické jevy (zvýšená nezaměstnanost, kriminalita, ...) a snížení ekonomického potenciálu okolí (snížení cen nemovitostí, přesun podnikatelských aktivit mimo blízké okolí brownfieldu, ...). Tyto dopady málokdy nastanou všechny současně, ale postupně se mohou projevat kumulovaně - násobí se vzájemně.

Brownfields v území dle národní databáze brownfieldů:

Areál Hedvy, Zábřeh

Typ lokality: plocha s budovami
Stávající využití: 1/5 areálu smluvně pronajata s měsíční výpovědní lhůtou
Předchozí využití lokality: textilní průmysl – tkalcovna, zušlechťovna, přípravná a adjustace
Rozloha lokality: 33 343 m²

Průmyslový areál v Hanušovicích

Typ lokality: plocha s budovami
Stávající využití: průmyslová zóna (plocha bez budov)
Předchozí využití lokality: textilní průmysl
Rozloha lokality: 93 678 m²

Bývalý autokemp Štítý

Typ lokality: plocha s budovami
Stávající využití: rekreace, cestovní ruch
Předchozí využití lokality: autokemp, který byl využíván sezóně k rekreačním účelům. Je tvořen hlavním objektem, kde byla umístěna recepce, restaurace s barem, jídelna a společenská místo, a dále chatkami, které jsou zčásti určené k demolici. Součástí areálu bylo také venkovní koupaliště a hřiště
Rozloha lokality: 42 000 m²
Procento zastavění: 3%
Vlastnictví: 100% obecní

Bývalá kasárna Staré Město

Typ lokality: soubor nemovitostí bývalého vojenského areálu

Stávající využití: rekreace, cestovní ruch

Předchozí využití lokality: vojenský areál (celkem 10 různých objektů), jehož součástí je mj. trafostanice, požární nádrž, biologický septik, vodovod, kanalizace, venkovní rozvody elektro včetně venkovního osvětlení, komunikace, oplocení, most, mostek, odstavná panelová plocha

Rozloha lokality: 62 103 m²

Procento zastavění: 9%

Vlastnictví: 100% obecní

b) Průmyslové zóny – ucelený soubor kompaktních univerzálních objektů vhodných pro lehkou výrobu s účelně vyřešenou dopravou. Ucelený komplex průmyslu a služeb s řadou integrovaných funkcí odborného charakteru.

Zábřeh – Leštinská u ČOV

Plocha: 75 ha

Volná plocha: 75ha, 100%

Funkční náplň: Průmyslová výroba smíšená s logistikou, komerčními a technickými funkcemi

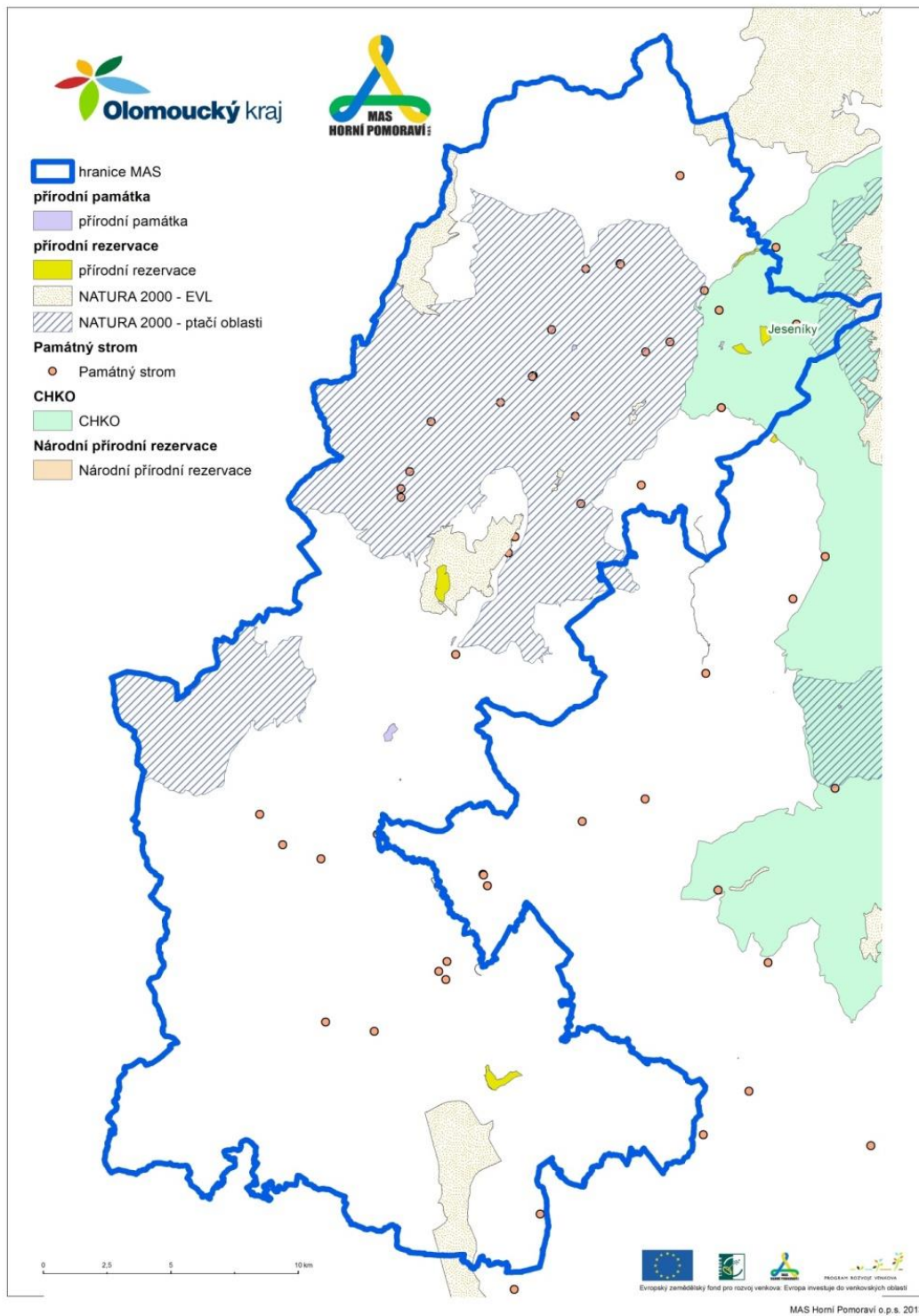
Připravenost: Průmyslová zóna zatím není připravena. Pozemky jsou převážně ve vlastnictví města.

Pro její větší část (cca 2/3) probíhají jednání s možným budoucím investorem.

c) Chráněná území – území, které je chráněno pro svou zachovalost z hlediska ochrany přírody, kultury apod., existuje 6 typů chráněných území. V rámci území MAS Horní Pomoraví se nachází 3 z nich, a to přírodní rezervace, přírodní památky a chráněná krajinná oblast. Zasahují zde také území NATURY 2000.

Omezením některých činností v chráněných územích bychom mohli tato území zařadit spíše do problémových oblastí, ale vzhledem ke skutečnosti, že lze tyto jedinečnosti využít k rozvoji regionu, jedná se z našeho pohledu o rozvojový potenciál území.

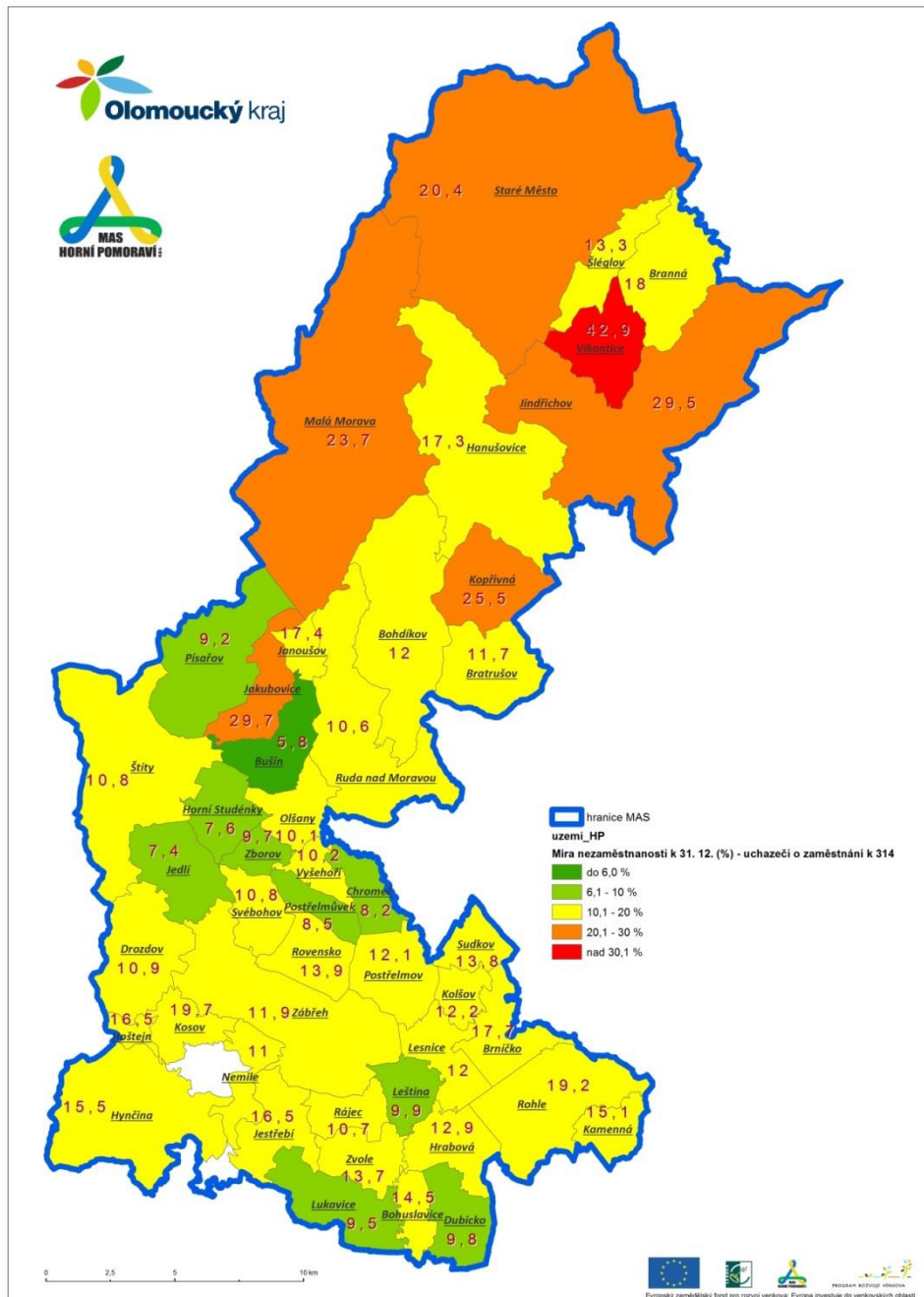
Obrázek č. 51: Výskyt chráněných území a prvků v krajině

d) **Hospodářsky slabá území** – území s vysokou nezaměstnaností. V rámci regionu se nachází území s velmi vysokou nezaměstnaností, zároveň se jedná také o území špatně dopravně dostupná.

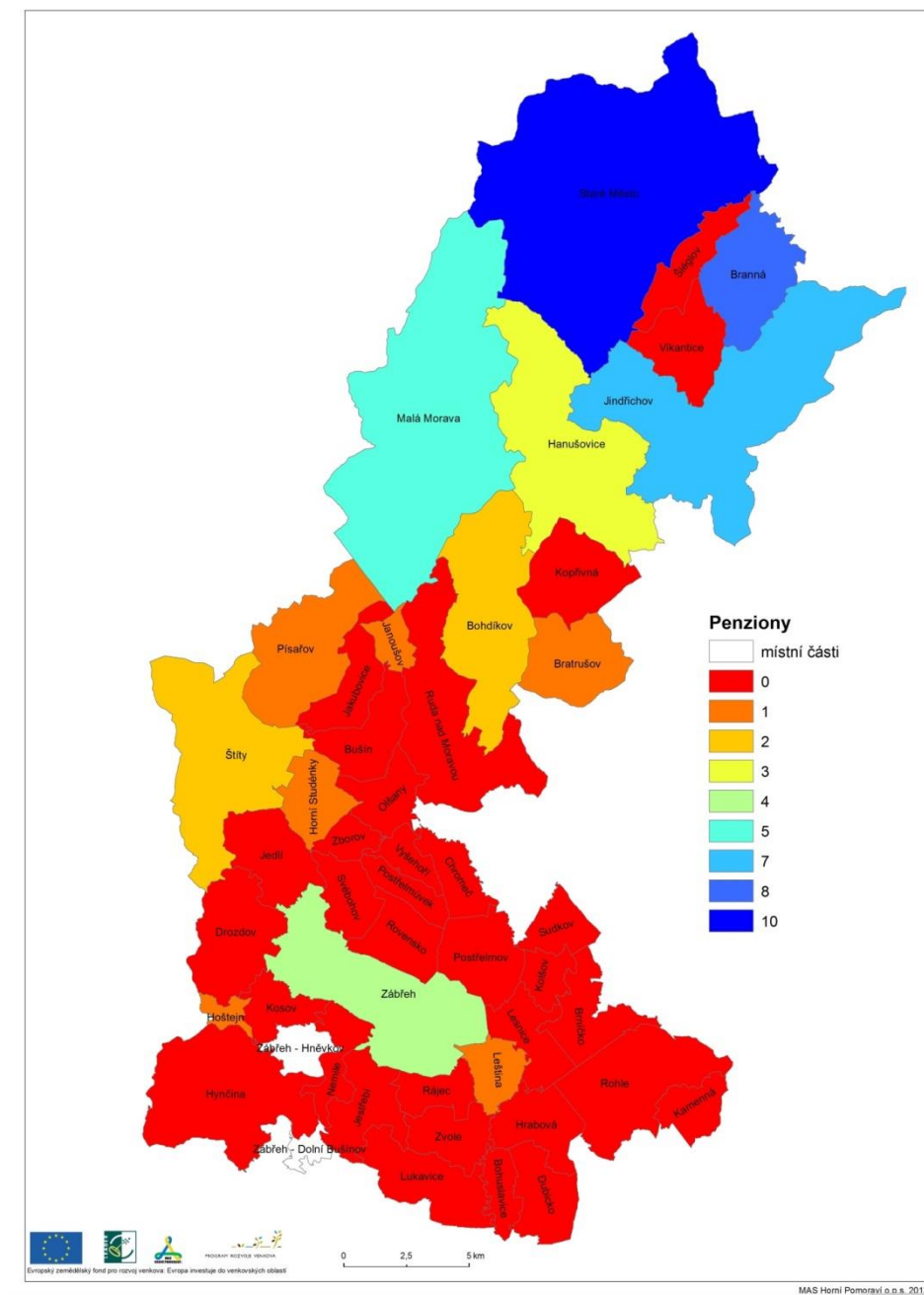
Nezaměstnanost dosahující více než 20% je v obcích: Vikantice, Staré Město, Malá Morava, Jindřichov a Jakubovice

Obrázek č. 52: Míra nezaměstnanosti v obcích MAS Horní Pomoraví

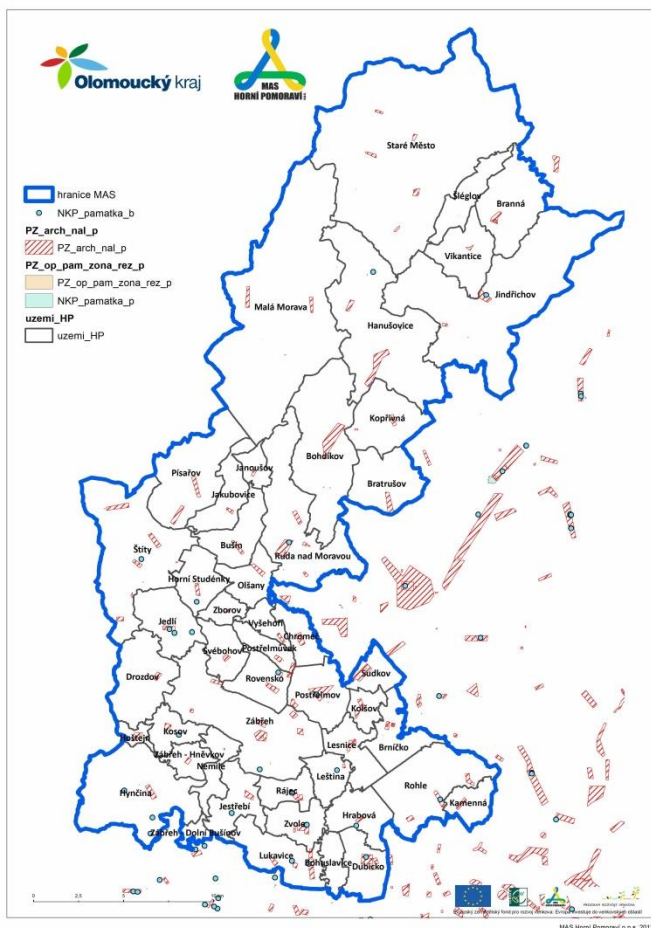
- e) **Území s potenciálem v cestovním ruchu** – jedná se o území, v nichž existuje infrastruktura a služby pro cestovní ruch a atraktivitu cestovního ruchu. Tento potenciál je nejsilnější především v severní části regionu, kam zasahuje oblast pohoří Jeseníků a dále směrem k jihu slabne.

Obrázek č. 53: Penzióny v regionu

V rámci atraktivit cestovního ruchu sledujeme památkové zóny, kulturní památky a archeologická naleziště.

Obrázek č. 54: Památky v regionu

V České republice jsou prohlášovány městské památkové zóny, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny.

Památkové zóny se nachází v obcích:

- Branná - městská památková zóna,
- Štítý – městská památková zóna
- Jakubovice – vesnická památková zóna
- Pekařov (část Jindřichova) – krajinná památková zóna

Kulturních památek je v regionu 24, jedná se především o boží muka, kříže, sochy, sousoší, náhrobky, pomníky a památníky.

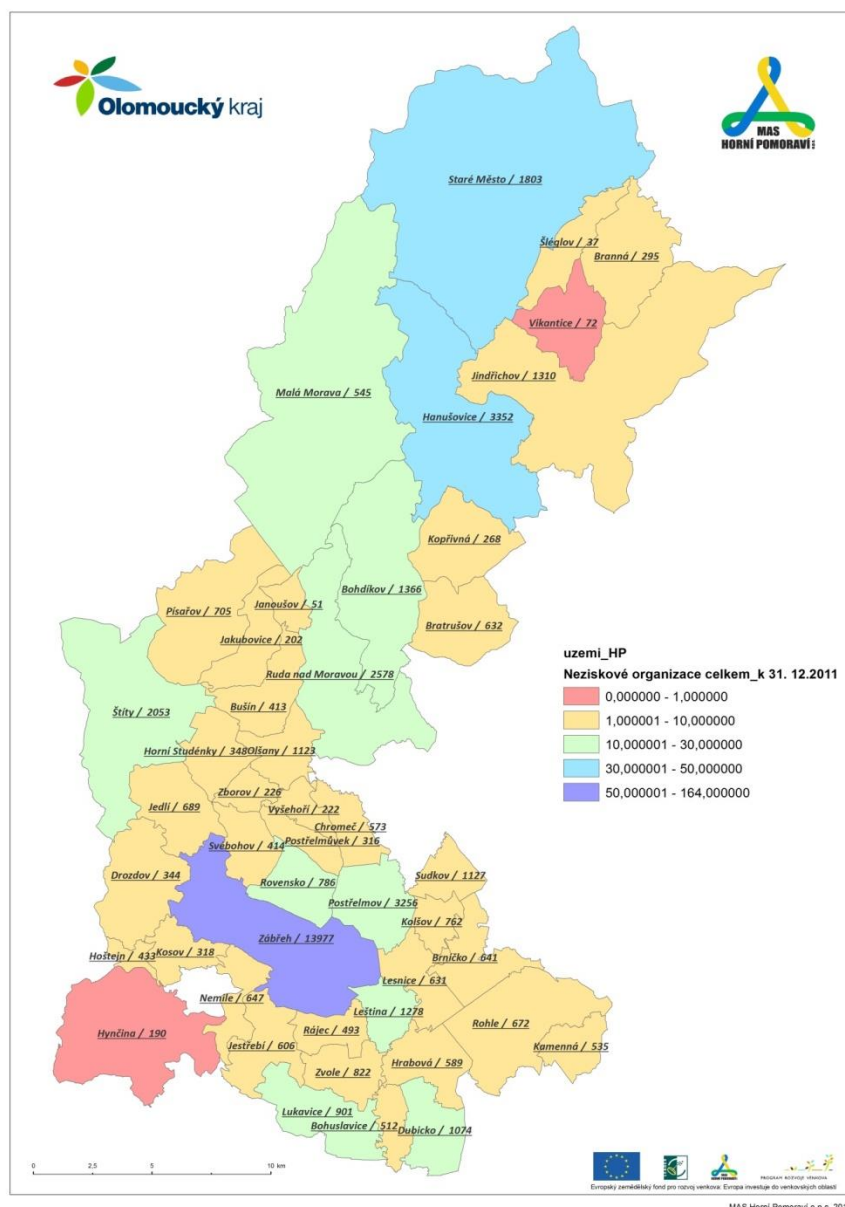
Archeologická naleziště jsou rozeseta po celém regionu, jedná se především o středověká a novověká naleziště, v regionu jsou také hrady a zámky.

6.2.2 Lidský potenciál území

V rámci strategie sledujeme:

- 1) angažovanost občanů v nejrůznějších společenských, politických oblastech, což odráží i schopnost obyvatel se podílet na rozvoji svého regionu/své komunity. Na rozvoji komunitního života se nejvíce podílejí organizace občanského sektoru.

Obrázek č. 55: Neziskové organizace v regionu

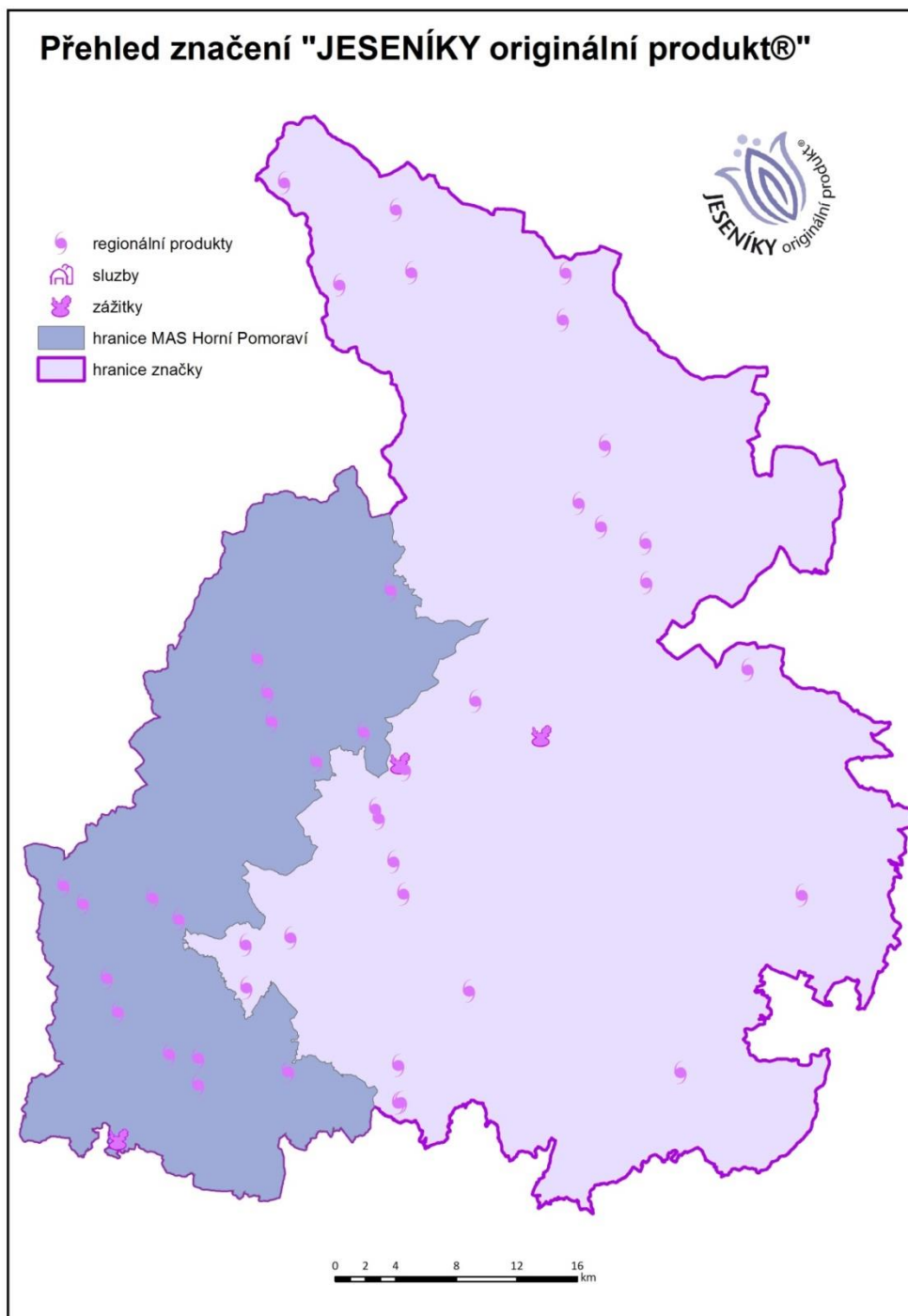
Markantní je rozdíl mezi počtem organizací věnujících se kulturním aktivitám mezi Zábřežskem a Hanušovickem. Při předpokladu, že přenos kultury v širším smyslu - sociálně zakotvené vzorce vnímání a jednání, je determinován kulturou v užším smyslu – vytvářením hodnot, jde o jednu z příležitostí rozvoje regionu, a to napříč oblastmi (komunitní život, kulturní dědictví a cestovní ruch, životní prostředí, vzdělávání).

1) míru podnikatelské aktivity – viz. kapitola 5.4.3.

Specifickou kategorií podnikání v rámci rozvoje regionu je výroba regionálních produktů a potažmo také poskytování specifických regionálních služeb (a aktivit spojených se zážitky). Nositelů značky pro výrobky, služby a zážitky je v současné době již téměř sto. Jedná se o jedinečnou produkci – spojenou

s dovedností místních výrobců, specifickou pro region, kvalitní a zároveň šetrnou k životnímu prostředí.

Obrázek č. 56: Přehled značení Jeseníky originální produkt

MAS Horní Pomoraví 2013

6.2.3 Oblasti rozvoje území

Oblasti rozvoje území byly vytipovány v rámci komunitního projednávání strategie následovně:

- 1) Lidské zdroje – zahrnuje školství, komunitní život, sociální oblast
- 2) Podnikání a zaměstnanost – zahrnuje rozvoj podnikání a posilování pracovního potenciálu obyvatel regionu
- 3) Zemědělství a životní prostředí
- 4) Rozvoj obcí – zahrnuje prostředí pro život v obcích, obecní infrastrukturu, dopravu a dopravní dostupnost
- 5) Cestovní ruch – vč. kulturního dědictví

6.3 Kapacity pro sdružování vlastních prostředků

Venkov je velmi různorodým prostorem s odlišnými možnostmi jednotlivých obcí a s různorodými rozvojovými aktéry, v němž se jako významný rozvojový nástroj musí uplatnit spolupráce. Základní rovinou spolupráce je spolupráce meziobecní. Umožňuje obcím snáze řešit problémy či zajišťovat veřejné statky. Po formální stránce mohou uskupení obcí nabývat rozličných podob, základní principy však zůstávají stejné. Se škálou forem spolupráce souvisí volba a nastavení nejvhodnější formy spolupráce. Překrývání členství a nesyntetický přístup obcí oslabující šanci na efektivní spolupráci.

Nejtypičtější formou spolupráce obcí jsou dobrovolné svazky obcí. Svazky obcí jsou označovány jako mikroregiony.

Svazek obcí může vykonávat pouze činnosti v samostatné působnosti obcí – má ovšem široké spektrum možností (viz § 50 odst. 1 zákona o obcích).

Svazek obcí může hrát velmi silnou pozitivní roli v rozvoji venkovských oblastí. V současné době je rozvojový potenciál celé řady svazků obcí nevyužitý: nejsou nedořešeny základní procesní, organizační a ekonomické otázky – nedochází k synergickým efektům.

Sdružování prostředků musí probíhat s ohledem na finanční možnosti jednotlivých obcí a na velikost a vývoj rozpočtu sdružení obcí. Také je nutno aktivně vyhledávat možnosti úspor, zejména obousměrným aplikováním principu subsidiarity.

Logickým vyústěním sdružování vlastních obecních prostředků jsou společné projekty.

Způsoby realizace („společných“) projektů

Na základě uskutečňování v praxi můžeme rozlišit následující způsoby participace na projektech v rámci dobrovolného svazku obcí:

- Projekt pod hlavičkou svazku obcí
- Se zapojením všech obcí
- Se zapojením vybraných obcí
- Projekt pod hlavičkou vybrané obce (nejčastěji z důvodů administrativních) s participací ostatních obcí

- Individuální projekty jednotlivých obcí zabývající se obdobnými tématy a vzájemně sladěné a případně se doplňující.

Přístupy k projektům závisí na zaměření spolupráce a na představách členských obcí. Předpokládáme-li vznik spolupráce za účelem využití efektů spolupráce, tak musí být společné projekty logickým vyústěním části činnosti svazků obcí.

Tabulka č. 33: Finanční zdroje svazků obcí v regionu

Svazek obcí	Příjmy 2013	Výdaje 2013	Financování
Svazek obcí Mikroregionu Zábřežsko	179 000,- Kč	397 000,- Kč	218 000,- Kč zůst. Min. let
Svazek obcí Regionu Ruda	233 011,52 Kč	98 047,37 Kč	134 964,15 Kč

Další formou pro sdružování interních prostředků regionu je mezisektorová spolupráce např. v rámci místní akční skupiny.

Zdrojem pro realizaci projektů mohou být sdružené prostředky (také věcné) **soukromého sektoru** (prezentovaného např. výrobci sdruženými pod značkou Jeseníky originální produkt, ale také dalšími podnikateli dle oblasti jejich zájmu), **neziskového sektoru** (zpravidla zdroj dobrovolné práce, také zdroj věcného plnění apod.) a **samospráv** (vč. např. poskytování prostor či techniky).

Sdružování vlastních prostředků pak může probíhat formou realizace projektů spolupráce/ společných projektů jednotlivých subjektů a vytváření sítí.

Seznam tabulek a obrázků

Tabulky	strana
Tabulka č.1 : Relevantní významné strategické dokumenty	13
Tabulka č. 2: Velikostní kategorie obcí	20
Tabulka č. 3 Správní obvody obcí v regionu	20
Tabulka č. 4: Přírůstek obyvatel v obcích	21
Tabulka č. 5: Největší zaměstnavatelé v regionu	33
Tabulka č. 6: Technická vybavenost obcí	35
Tabulka č. 7: Občanská vybavenost obcí – školy	36
Tabulka č .8: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení MAS	36
Tabulka č. 9: Občanská vybavenost obcí – zdravotnická zařízení, srovnání Olomoucký kraj	37
Tabulka č.10 Občanská vybavenost obcí – kulturní zařízení	37
Tabulka č.11 Občanská vybavenost obcí – knihovny	37
Tabulka č.12: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody	38
Tabulka č. 13: Domovní a bytový fond	39
Tabulka č. 14: Domovní a bytový fond v majetku obcí	40
Tabulka č. 15: Těžba surovin	42
Tabulka č. 16: Území soustavy NATURA	45
Tabulka č. 17: Maloplošná zvláště chráněná území	46
Tabulka č. 18: Výměra půdy v jednotlivých obcích regionu	50
Tabulka č. 19: Přehled oblastí činnosti organizací občanského sektoru v regionu Horní Pomoraví	55
Tabulka č. 20: Evidované církevní právnické osoby na území Horního Pomoraví	55
Tabulka č. 21: Volnočasová vybavenost obcí	57
Tabulka č. 22: Počet škol a tříd v regionu	60
Tabulka č. 23: Počet dětí ve školách v regionu MAS Horní Pomoraví	62
Tabulka č. 24: Počet jednotlivých typů zařízení sociálních služeb	64
Tabulka č. 25: Počet jednotlivých typů sociálních služeb	65
Tabulka č. 26: Komunikační technologie	69
Tabulka č. 27: Sdružování, spolupráce a partnerské svazky	71
Tabulka č. 28: Seznam evropsky významných lokalit na území Horního Pomoraví	74
Tabulka č. 29: Přehled lyžařských areálů a vleků v orním Pomoraví podle turistických lokalit	76
Tabulka č. 30: přehled turistických cílů a atraktivit a přírodních zajímavostí v jednotlivých obcích	78
Tabulka č.31: Filmy natáčené v Horním Pomoraví	79
Tabulka č. 32: Územní plány obcí	80

Obrázky	strana
Obrázek č.1: Organizační schéma MAS Horní Pomoraví o.p.s.	4
Obrázek č.2: Organizační schéma managementu MAS Horní Pomoraví o.p.s. (stav k 1.1.2014)	6
Obrázek č.3: Vymezení území MAS v rámci ČR	18
Obrázek č. 4: Obce v územní působnosti MAS a rozložení mikroregionů	19
Obrázek č. 5: Počet obyvatel Horního Pomoraví dle SO POÚ	20
Obrázek č. 6: Počet obyvatel v obcích	22
Obrázek č. 7: Vývoj počtu obyvatel MAS	23
Obrázek č. 8: Vývoj salda migrace	23
Obrázek č. 9: Vývoj přirozeného přírůstku	23
Obrázek č. 10: Porovnání živě narozených a zemřelých v letech 206-2012	24
Obrázek č. 11: Porovnání počtu přistěhovalých a vystěhovalých obyvatel v letech 206-2012	24
Obrázek č. 12: Vývoj podílů obyvatel do 15 let a nad 65 let	25
Obrázek č. 13: Vývoj průměrného věku	25
Obrázek č. 14: Vzdělanostní struktura obyvatelstva	25
Obrázek č. 15: Osoby bez vzdělání	26
Obrázek č. 16: Osoby se základním vzděláním	26
Obrázek č. 17: Osoby se středním vzděláním bez maturity	26
Obrázek č. 18: Osoby se SŠ s maturitou a VOŠ	26
Obrázek č. 19: Osoby s vysokoškolským vzděláním	26
Obrázek č. 20: Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na celkovém počtu obyvatel	27
Obrázek č. 21: Podíl ekonomicky aktivních obyvatel na počtu zaměstnaných EAO	28
Obrázek č. 22: Podíl uchazečů o zaměstnání na počtu EAO	28
Obrázek č. 23: Podíl dlouhodobě nezaměstnaných na počtu EAO	29
Obrázek č. 24: Podíl nezaměstnaných absolventů na počtu EAO	29
Obrázek č. 25: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání k počtu obyvatel	30
Obrázek č. 26: Vývoj dlouhodobě nezaměstnaných k počtu obyvatel	30
Obrázek č. 27: Vývoj počtu subjektů dle zaměření	31
Obrázek č. 28: Oblasti podnikání	32
Obrázek č. 29: Počet podnikatelských subjektů ve srovnání roku 2011 k roku 2006 dle sektorů	32
Obrázek č. 30: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců	33
Obrázek č. 31: Počet ekonomických subjektů dle počtu zaměstnanců	33

Obrázek č. 32: Počet ekonomických subjektů na 1000 obyvatel	34
Obrázek č. 33: Míra podnikatelské aktivity	34
Obrázek č. 34: Technická vybavenost obcí	35
Obrázek č. 35: Občanská vybavenost obcí – pošty a obchody	38
Obrázek č. 36: Jakost vody v tocích České republiky 2011 – 2012	43
Obrázek č. 37: Struktura zemědělské půdy v regionu	49
Obrázek č. 38: Struktura nezemědělské půdy v regionu	49
Obrázek č. 39: Rozdělení farem dle výměry	49
Obrázek č. 40: Struktura zemědělské půdy v ekologickém zemědělství	52
Obrázek č. 41: Počet subjektů dle velikosti podniku	53
Obrázek č. 42: Organizace občanského sektoru v Horním Pomoraví podle právní subjektivity	56
Obrázek č. 43: Počet žáků v mateřských školách	61
Obrázek č. 44: Počet žáků v základních školách	61
Obrázek č. 45: Přehled zařízení soci.služeb se sídlem přímo v regionu MAS Horní Pomoraví	63
Obrázek č. 46: Sociálně vyloučené lokality v MAS Horní Pomoraví	66
Obrázek č. 47: Zastoupení památek a přírodních zajímavostí	77
Obrázek č. 48: Obce s územním plánem	82
Obrázek č. 49: ÚP na portálech obcí v ORP Šumperk	82
Obrázek č. 50: ÚP na portálech obcí v ORP Zábřeh	82
Obrázek č. 51: Výskyt chráněných území a prvků v krajině	85
Obrázek č. 52: Míra nezaměstnanosti v obcích MAS Horní Pomoraví	86
Obrázek č. 53: Penziony v regionu	87
Obrázek č. 54: Památky v regionu	88
Obrázek č. 55: Neziskové organizace v regionu	89
Obrázek č. 56: Přehled značení Jeseníky originální produkt	90